

د پوهنې وزارت

رياضي

دويم ټولگي

$$5 = 5$$

$$6 < 7$$

$$4 > 3$$

$$5 - 3 = 2$$

$$2 + 3 = 5$$

$$4 \div 4 = 1$$

$$4 \times 1 = 4$$

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ. ش.

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیري	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د پوهنې وزارت

رياضي

دویم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: رياضي

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د ریاضي د دیپارتمنت د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکي: د پښتو ژبې د ادیت دیپارتمنت غړي

ټولګی: دویم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکي: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکي: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې

وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره

قانوني چلند کېږي.

د پوهنې د وزیر پیغام

اقراً باسم ربک

د لوی او ښوونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې موږ ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنگه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمریز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدینو شوراگانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږگوني بنسټیز عناصر بلل کېږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنگه په ښوونځیو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونیزو تاسیساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. موږ په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توگه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هیله کوم، چې د هېواد بچیانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هېڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د یوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زیار او کوښښ وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤولیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې دنن ورځې گران زده کوونکي به سبا د یوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولنې متمدن او گټور اوسېدونکي وي. همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانگه ده، غوښتنه لرم، څو له هر فرصت څخه گټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د څیرکو او فعالو گټونوالو په توگه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه سترې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپیڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بریا غواړم. د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وگړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

لړلیک

مخ	گڼه
لومړۍ فصل: د عدد مفهوم.....	۱
۱- متناوب شمېرل (دوه، دوه، پنځه، پنځه... زیاتول).....	۳
۲- د عدد د مفهوم تمرین.....	۶
۳- تر ۱۰۰ پورې د عددونو ترتیب او پرتله کول.....	۸
۴- تر ۱۰۰ پورې د عددونو ترتیب.....	۱۰
۵- د متناوب شمېرلو مشق او تمرین.....	۱۱
۶- مخکې، وروسته، منځ کې، زیات، لږ.....	۱۲
۷- توصیفې یا ترتیبي عددونه.....	۱۴
دویم فصل: د مقامي قیمت مفهوم.....	۱۵
۸- تر ۹۹ پورې د عددونو جمع او تفریق.....	۱۷
۹- د جمعې په عملې کې د بدلون قانون.....	۱۹
۱۰- د جمعې د درېو جزو جمع کول.....	۲۳
۱۱- تفریق.....	۲۵
۱۲- د تفریق عبارتي پوښتنې.....	۲۷
۱۳- د جمع او تفریق ترمنځ اړیکې.....	۲۹
۱۴- د جفت اوتاق عددونو پیژندنه.....	۳۱
درېم فصل: له یوه رقمي عددونو سره د دوه رقمي عددونه جمع کول (چې حاصل ولري).....	۳۵
۱۵- د دوه رقمي عددونو جمع کول له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري.....	۳۷
۱۶- د جمعې د درېو جزو جمع کول چې حاصل ولري.....	۴۰
څلورم فصل: د دوه رقمي عددونو تفریق.....	۴۴
۱۷- له دوه رقمي عدد څخه د یوه رقمي عدد تفریق کول چې په هغه کې پور اخیستل وي.....	۴۴
۱۸- له دوه رقمي عددونو څخه د دوه رقمي عدد تفریق (د پور اخیستلو په صورت کې).....	۴۶
۱۹- د جمعې او تفریق د عملیو آزمویلو د یوبل په واسطه.....	۵۱
۲۰- د تفریق د عملیو آزموینه.....	۵۲
۲۱- د عددونو جمع کول د چوت په واسطه.....	۵۳
۲۲- د عددونو تفریق د چوت په واسطه.....	۵۵
پنځم فصل: له (۱۰۰-۱۰۰۰) پورې د عددونو لوستل او لیکل.....	۵۶
۲۳- لس گوني (لسیز) اوسل گوني.....	۵۷
۲۴- سلیز، لسیز او یویز.....	۹۵
۲۵- تر ۱۰۰۰ پورې د عددونو مقامي ارزښت.....	۶۲
۲۶- د یوه عدد مخ کې عدد، وروسته او د دوه عددونو منځ عدد.....	۶۶
۲۷- د عددونو پرتله.....	۶۷
۲۸- د عددونو ترتیب نظر په مقامي ارزښت سره.....	۶۸
شپږم فصل: د درې رقمي عددونو جمع او تفریق.....	۷۱

۲۹-	د سلونو جمع کول..... ۷۱
۳۰-	د درې رقمي عدد جمع کول له درې رقمي عدد سره چې د یويز اوسلیز رقمونه یې صفر وي ۷۳
۳۱-	د درې رقمي عددونو جمع کول..... ۷۴
۳۲-	د درې رقمي عددونو جمع کول چې حاصل ولري ۷۶
۳۳-	د درې رقمي عددونو تفریق ۷۹
۳۴-	د درې رقمي عددونو تفریق په پوراخستلو سره ۸۰
۳۵-	د درې رقمي عددونو تفریق چې یويز او لسیز یې صفر وي..... ۸۳
۸۶	اووم فصل: د ضرب مفهوم
۳۶-	د هغو عددونو جمع کول چې مساوي اجزاوې ولري (تکراري جمع)..... ۸۸
۳۷-	ضرب..... ۹۰
۳۸-	د کتارونو جوړول ۹۳
۳۹-	په ضرب کې د بدلون خاصیت ۹۵
۴۰-	په عمودی شکل ضرب کول ۹۷
۴۱-	د شکلونو څخه په کار اخیستلو سره د ضرب ښوونه..... ۹۹
۴۲-	د ضرب عبارتي پوښتنې..... ۱۰۲
۴۳-	په دوه رقمي عدد کې د یوه رقمي عدد ضربول..... ۱۰۳
۴۴-	د ضرب په عملیه کې د (۱) د عدد خاصیت ۱۰۶
۴۵-	د ضرب په عملیه کې د (۰) صفر خاصیت ۱۰۷
۴۶-	د گروپونو جوړول ۱۰۸
۴۷-	د مساوي گروپونو جوړول ۱۱۰
۴۸-	د وېش مفهوم ۱۱۲
۴۹-	د ضرب او تقسیم ترمنځ اړیکې ۱۱۹
۵۰-	د یوه عدد وېشل په خپل عدد باندې ۱۲۰
۵۱-	د یوه عدد وېشل په (۱) باندې ۱۲۱
۱۲۲	اتم فصل: د اندازه کولو واحدونه
۵۲-	غیر معیاري واحدونه..... ۱۲۲
۵۳-	معیاري واحدونه (متر، سانتي متر او ملي متر) ۱۲۳
۵۴-	د خط کش په واسطه د ټوټه خطونو د اوږدوالي اندازه کول ۱۲۵
۱۲۷	نهم فصل: هندسه
۵۵-	د هندسي شکلونو پیژندنه..... ۱۲۷
۵۶-	محیط..... ۱۳۰
۱۳۲	لسم فصل: په عملي شکل د کسر پېژندل
۵۷-	په هندسي شکلونو کې کسر..... ۱۳۲
۵۸-	د یوې کسري برخې ښوونه ۱۳۵

لومړۍ فصل

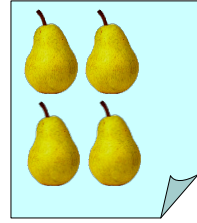
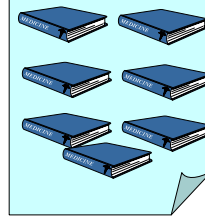
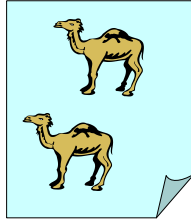
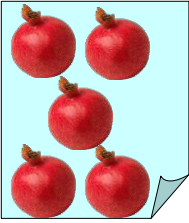
له (۱-۱۰۰) پورې د عددونو شمېرل او ترتیب کول

لومړۍ لوست

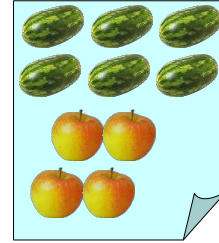
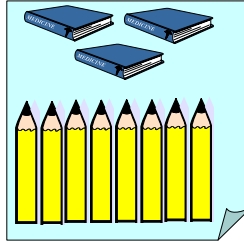
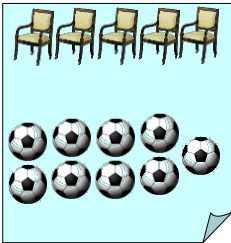
د عدد مفهوم

هدف: د عددونو د شمېرلو، لوستلو اولیکلو پیاوړتیا.

۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
صفر	یو	دوه	درې	څلور	پنځه	شپږ	اووه	اته	نه	لس

په لاندې هرچوکاټ کې څو شکلو نه دي؟

څو کی گانې _____
توپونه _____

کتابونه _____
پنسلونه _____

هندوانې _____
منې _____

لاندې پوښتنو ته ځواب وواياست:

۱- کوم ډول مېوه زیاته ده؟

۲- کوم یو یې لږ دي؟

۳- کوم یو یې ډیر زیات دي؟

۴- کوم یو یې ډیر زیات دي؟

۵- ستاسو په ټولگي کې څو نجونې دي؟

۶- ستاسو په ټولگي کې څو هلکان دي؟

۷- کوم یو یې له هغو څخه لږ شمېر لري؟

هندوانې

پنسلونه

څو کی گانې

کتابونه

نجونې

هلکان

منې.

توپونه.

کتابونه

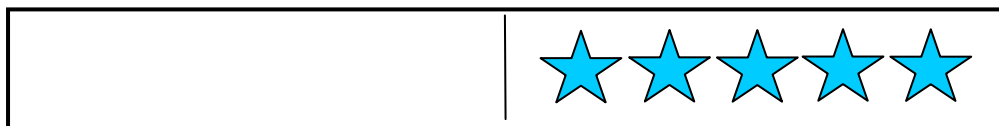
څو کی گانې

منې

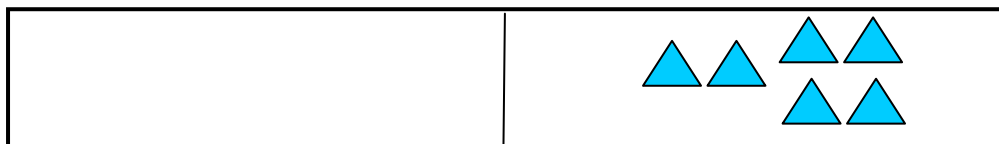
پنسلونه

کورنی دنده

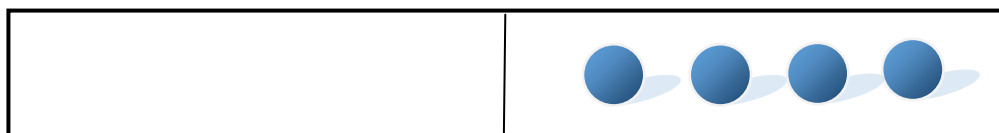
۱- د لاندې چوکاټ په سپینه برخه کې د رسم شوو شکلونو په ډول لږ شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ او وروایست چې ټول څو شکلونه دي؟

۲- د چوکاټ په سپینه برخه کې د درکړل شوو شکلونو څخه زیات شمېر رسم کړئ، هغه ټول حساب کړئ او شمېر یې وېی لیکئ.

۳- د چوکاټ په سپینه برخه کې د درکړل شوو شکلونو سره مساوي شمېر شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ. ټول حساب او ولیکئ.

۴- د خپلې خوبښې یو شکل چې له ۶ څخه زیات، خو له ۱۰ څخه لږ وي په خپلو کتابچو کې رسم کړئ.

دویم لوست

متناوب شمېرل (دوه، دوه، پنځه، پنځه.... زیاتول)

هدف: په دې لوست کې زده کوونکي باید متناوب شمېرل زده کړي.

لومړۍ فعالیت: د خپلو ټولگیوالو له سترگو څخه په کار اخیستوسره
۲، ۲ عدد زیات کړئ او عددونه یې ولیکئ.

۲ ۴ ۶ _____

_____ ټولې — سترگې

دویم فعالیت: د خپلو ټولگیوالو د لاس گوتو د ۵ په زیاتولو
سره عددونه په لاس راوړئ او وېې لیکئ.

۵ ۱۰ ۱۵ _____

ټولې... گوتې

دریم فعالیت: له ښي خوا څخه کين لوري ته کوم عددونه چې پاتې دي په تشو ځايونو کې يې وليکئ.

۱- ۲، __، __، ۵، ۶

۲- ۰، __، ۲، __، ۴

۳- ۴، ۵، __، ۷، __

۴- ۲، ۴، __، __، ۱۰

۵- ۱، ۳، __، ۷، __

۶- ۰، ۳، __، __

خلورم فعالیت: له کينې خوا څخه ښي لوري ته تش ځايونه د مناسبو عددونو په واسطه ډک کړئ.

۱. ۵، ۴، __، ۲، __

۲. ۱۰، ۹، ۸، __، __، ۴

۳. __، ۶، ۵، __، ۳

۴. ۱۲، ۱۰، __، ۶، __، ۲

۵. ۱۱، ۹، __، ۵، __، ۱

۶. __، ۱۰، ۷، ۴، __

کورنی دنده

دلاندې عددونو جدول خپلو کتابچوته نقل او د حل شوي مثال نه په کار اخیستو
سره پوښتنه حل او رنگ کړئ.

د عددونه جدول

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱
۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱

دریم لوست

د عدد د مفهوم تمرین

هدف: زده کړونکي به د عدد د مفهوم تمرین وکړي شي.

لومړۍ فعالیت: حل شوي مثال ته په پاملرنه سره د هر لیک ښي خواته یو عدد لیکل شوی دی د هغه په شمېر دایرې رنګه کړئ او د هغو دایرو شمېر چې رنګ شوې نه دي کيني خواته وليکئ.

۷	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ● ● ●	۳
	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	۹
	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	۴
	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	۶

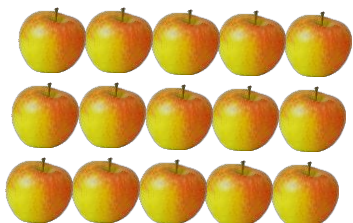
دویم فعالیت: حل شوي مثال ته په پاملرنه د هرې کړښې ښي خواته یو عدد لیکل شوی دی د هغه په شمېر شکلونه رنګه کړئ او د هغو شکلونو شمېر چې رنګ شوي نه دي کيني خواته وليکئ.

۲	△ △ ● ● ● ● ● ● ● ●	۸
	△ △ △ △ △ △ △ △ △ △	۱
	△ △ △ △ △ △ △ △ △ △	۷
	△ △ △ △ △ △ △ △ △ △	۲
	△ △ △ △ △ △ △ △ △ △	۰
	△ △ △ △ △ △ △ △ △ △	۳
	△ △ △ △ △ △ △ △ △ △	۵

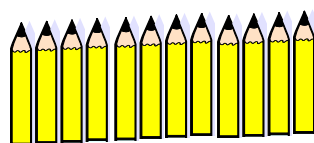
کورنی دنده

له شیانو خخه د لس گونو گروپونو جوړول شمېرل آسانه کوي او دا یو ډول تفریح ده.

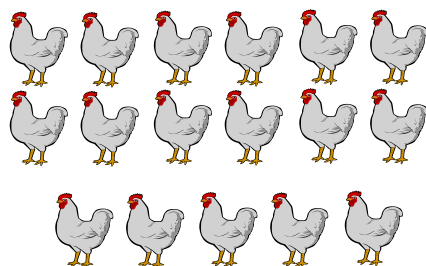
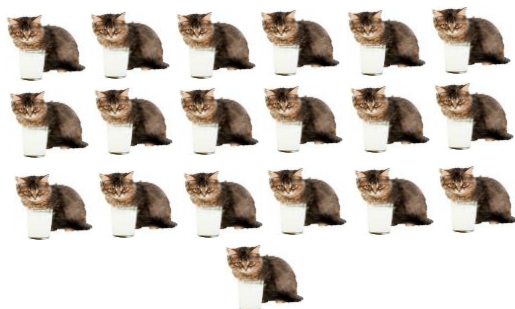
له شیانو خخه لس گونه گروپونه جلا او کرښه ورڅخه تاو کړئ، تش ځایونه ډک کړئ او پوښتنو ته ځواب ووايست.

_____ لسيز او _____ یويز _____ کپري

_____ لسيز او _____ یويز _____ کپري

لسيز او _____ یويز چرگان _____ چرگان کپري.

لسيز او _____ یويز پيشوگان _____ پيشوگاني کپري.

کوم گروپ زیات دی؟ چرگان که پيشوگاني

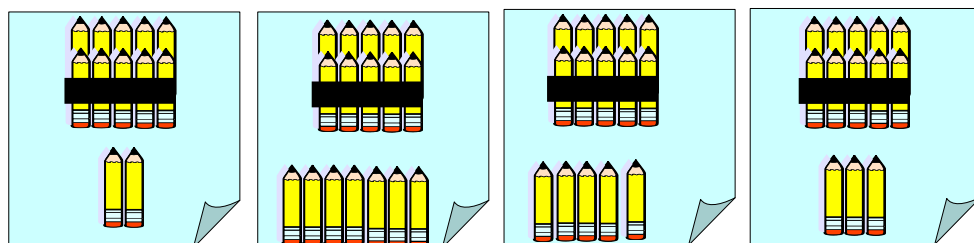
خومره زیات دي؟ _____

څلورم لوست

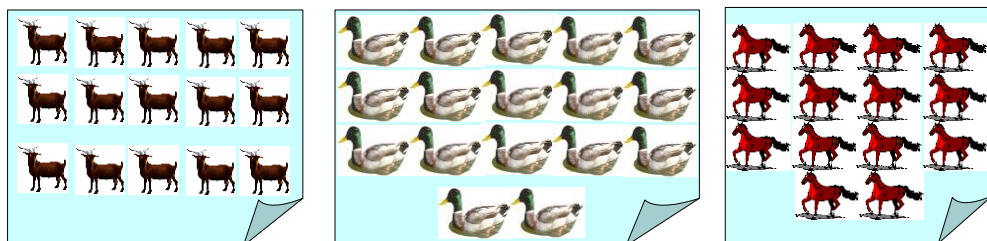
تر ۱۰۰ پورې د عددونو ترتیب او پرتله کول

هدف: زده کوونکی په ډیر او لږ عددونه وپېژني او د هغو له مخې ترتیب (په لږه پسي توب) وکولای شي.

لومړۍ فعالیت: شکلونو ته گورئ، وروسته د هر یو شمیر په خپلو کتابچو کې ولیکئ، هر هغه عدد چې له ۱۴ څخه کوچنی دی تر شاوخوا یې یوه مربع رسم کړئ.

دویم فعالیت: لاندې شکلونو ته وگورئ د هغو د هر یوه شمیر په خپلو کتابچو کې ولیکئ او هر هغه عدد چې له ۱۵ څخه زیات دی، دایره ترې تاوه کړئ.

دریم فعالیت: پورته شکلونو ته په دقت سره و گورئ او ووايئ چې

۱- له آسونو څخه څو هېلې زیاتې دي؟ —

۲- له هېلیو څخه څو وزې کمې دي؟ —

۳- د وزی شمیر زیات دی که د آسانو؟ څومره زیات دي؟

خلورم فعالیت:

په پنځه کیسزو ډلو تقسیم شی هر گروپ یا ډلې ته دعدد یو شمېر کارتونه چې له صفر څخه تر ۲۰ پورې ور باندې لیکل شوې دي ورکول کېږي.

۱- په وار سره کار وکړئ.

۲- هر زده کوونکی دې له کڅوړې څخه یو کارت راوباسي.

۳- هر ډله دې عددونه له ډېرو لږو څخه تر لوی عدد پورې ترتیب کړي.

۴- د هر دور عدد په جدول کې (یاد دابست) کړئ.

د عددونو کارتونه

					لومړی دور
					دویم دور
					دریم دور

په وروستي جدول کې چې په مخکي فعالیت کې مو ترتیب کړی و، ولیکي. وروسته لاندې سوالونو ته ځواب ورکړئ.

۱- په هره دوره کې له ۱۳ څخه څو عددونه لوی دي؟

۲- د ټولو هغو عددونو نه چې له ۱۱ څخه کوچني دي کرښه تاو کړئ.

۳- ټول هغه عددونه چې له ۱۶ څخه لوی دي ورڅخه یوه مربع تاوه کړئ.

۴- آیا ټول عددونه له ۱۶ څخه لږ دي؟

۵- له ۱۶ څخه زیات او لږ عددونه په جلا جلا توگه ولیکئ.

پنځم لوست

تر ۱۰۰ پورې د عددونو ترتیب

هدف: زده کوونکي په عددونه دمقامي قیمت په درلودلو سره په پرله پسې توگه ترتیب کړای شي.

عددونه چې په جدول کې لیکل شوي نه دي تر ۱۰۰ پورې بشپړ کړئ.
د عددونو جدول

		۸					۲	۱
				۱۶		۱۴		
۳۰							۲۲	
			۳۷				۳۳	
	۴۹		۴۷					
					۵۵		۵۳	
	۶۹						۶۲	
					۷۵	۷۴		
				۸۶				۸۱
۱۰۰		۹۸						

لاندې پوښتنو ته ځوابونه وواياست.

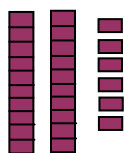
- ۱- کوم عدد له ۳۵ څخه د یوه په اندازه زیات دی؟
کوم عدد له ۳۵ څخه د یوه په اندازه لږ دی؟
- ۲- کوم عدد له ۲۷ څخه د دوو په اندازه زیات دی؟
کوم عدد له ۲۷ څخه د دوو په اندازه لږ دی؟
- ۳- کوم عدد له ۵۰ څخه د لسو واحدو په اندازه زیات دی؟
کوم عدد له ۵۰ څخه د لسو واحدو په اندازه لږ دی؟
- ۴- کوم عدد له ۷۰ څخه د شلو واحدو په اندازه زیات دی؟
کوم عدد له ۷۰ څخه د شلو واحدو په اندازه لږ دی؟
- ۵- په تشو ځایونو کې د ($<$ یا $>$) مناسبه نښه ولیکئ.

$$۸۲ \bigcirc ۶۸ \quad ۷۷ \bigcirc ۲۳ \quad ۳۵ \bigcirc ۴۷ \quad ۹۷ > ۹۳$$

شپږم لوست

د متناوب شمېرلو مشق او تمرین

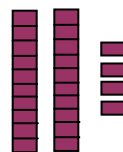
هدف: زده کوونکي به په آسانی سره وکولای شي د دوه، درې، درې عددونه زیات کړي او د یوه، یوه عددونو په زیاتولو بسنه ونه کړي.

۲۶

۲۵

۲۴

لومړۍ فعالیت: په دوه کسيزو ډلو کې د عددونو خالي ځایونه د کوچنیو کاڼو په شمیرلو سره په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۱- ۳۰، ۳۱، ۳۲ ——— ۶۵، ۶۶ ——— ۱۳، ۱۴
 ۲- ۴۶، ۴۷، ——— ۷۱، ۷۳ ——— ۸۳، ۸۴ ———
 ۳- ۹۶، ۹۷، ——— ۲۸، ۲۹ ——— ۵۸، ۵۹ ———

دویم فعالیت: په مخکنیو ډلو کې دې لومړۍ زده کوونکي عددونه په متناوب ډول « ۲، ۴، ۶، ۸، » ولري. دویم زده کوونکي دې د عددونو په جدول کې په لوستل شوو عددونو باندې کوچني کاڼي کیږ دي. ۳، ۴، ۵ او نورو په زیاتولو سره د متناوب شمېر عددونو فعالیت تکرار او سرتنه ورسوئ.

دریم فعالیت: د لاندې لارښود په کارولو سره غوښتل شوی عدد پیدا کړئ.

لومړۍ لارښوونه: غوښتل شوی عدد د ۱۰ او ۸۰ په منځ کې دی.

۲ دویم لارښوونه: غوښتل شوی عدد یوله لاندې عددونو څخه دی.

۱۳، ۳۰، ۲۳، ۸۰، ۸۳، ۶۷، ۵۲

۳ دریم لارښوونه: غوښتل شوی عدد له ۵۵ څخه لږ کم دی.

څلورم لارښوونه: کوم وخت چې تاسو له صفر (۰) څخه پیل کوئ د لس، لس په زیاتولو سره د غوښتل شوي عدد نوم اخلئ. غوښتل شوي عدد له ——— څخه عبارت دی.

اووم لوست

مخکې، وروسته، منځ کې، زیات، لږ

هدف: په دې لوست کې مخکې به زده کوونکي د یوه عدد په مخ کې او وروسته عددونه ولري.

د ۵ کتابونو کتابونو رسم چې د ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱ او ۲۲

عددونه د هغو کتابونو رابښي. ... ...

۱۹ د ۲۰ څخه مخ کې راځي. ... ...

۱۹ د ۱۸ او ۲۰ په منځ کې دی. ... ...

۱۹ د ۱۸ څخه وروسته راځي. ... ...

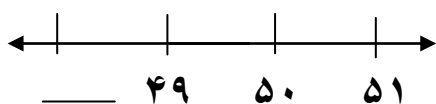
۱۹ له ۱۸ څخه زیات دی. ... ...

۱۹ له ۱۸ څخه لږ دی.

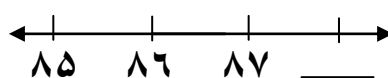
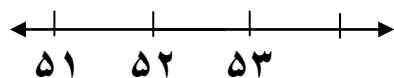
لومړۍ فعالیت

جوړه جوړه کار وکړئ پوښتنو ته ځوابونه ووايست.

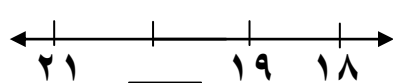
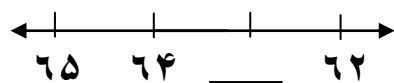
۱- هغه عدد وليکئ چې مخکې راځي.

۲- هغه عدد وليکئ چې وروسته راځي.

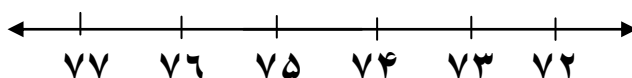

۳- هغه عدد وليکئ چې په منځ کې راځي.

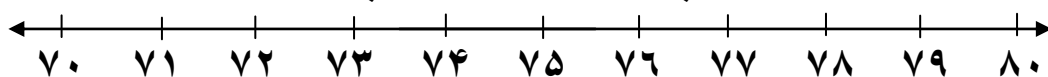

دویم فعالیت: د لاندې ترتیب شوو عددونو په اړه په پورتنی چوکاټ کې دکارول

شوو مثالونو نه په گټې اخیستو سره خبرې اترې وکړئ.

لاندې عددي خط په نظر کې ونیسئ او هرې پوښتنې ته ځواب ووايست:

- ۱- هغه عدد چې له ۷۲ څخه مخکې دی ترې لاندې خط وکارئ.
- ۲- له هغه عدد نه دایره راتاو کړئ چې له ۷۹ څخه وروسته دی.
- ۳- دهغه عدد له شاوخوا نه خط تاو کړئ چې د ۷۴ او ۷۵ په منځ کې دی.
۴. په ټولو هغو عددونو باندې د (X) نښه کېږدئ چې د ۷۵ او ۸۰ په منځ کې دی.

دریم فعالیت: لاندې پوښتنو ته ځواب ووايست:

۱. له ۴۶ څخه مخ کې کوم یو عدد دی؟
 ۲. کوم یو عدد د ۳۷ او ۳۹ په منځ کې دی؟
 ۳. هغه عدد چې له ۵۵ څخه وروسته راځي کوم دی؟
 ۴. کوم عدد د یوه په اندازه له ۹۴ څخه مخ کې دی؟
- څلورم فعالیت:** ښوونکي دې یو عدد پر تختې ولیکي او د (مخ کې)، (وروسته)، (منځ کې)، (زیات)، او (لږ) په ډول کلمې دې وکاروي، ترڅو وکولای شي د عددونو په هکله خبرې وکړي.

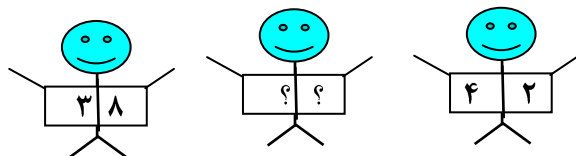
کورنۍ دنده

لاندې معما حل کړئ.

زه د ۳۸ او ۴۲ په منځ کې یم.

زه درې لسيزې لرم.

زه څوم نمره یم؟ _____

اتم لوست

توصيفي (ترتيبي) عددونه

هدف: زده کوونکي به پوه شي چې لومړی دویم، دریم... د یوه شي مقام او منزلت رابښی.

لومړی فعالیت: تر ۱۰ پورې ترتیبي عددونه استعمالوو، ترڅو د شیانو حالت او مقام څرگند کړي.

پنځم

څلورم

دریم

دویم

اول

لسم

نهم

اتم

اووم

شپږم

دویم فعالیت: که چېرې یوه بله خزنده ورسره جمع کړئ خزنده به په کوم مقام کې وي؟

۱. پنځم موټر په سره رنگ، رنگ کړئ.
۲. نهم موټر ته شین رنگ ورکړئ.
۳. شپږم موټر ته ژېړ رنگ ورکړئ.
۴. اووم موټر ته نصواري رنگ ورکړئ.
۵. دریم موټر ته آبي رنگ ورکړئ.
۶. د شپږم موټر مخې ته څو موټرونه دي؟
۷. د څلورم موټر نه مخکې څو موټرونه دي؟
۸. د پنځم موټر څخه وروسته څو موټرونه دي؟

دویم فصل

له (۱۰۰-۱) پورې د عددونو مقامي قیمت او عمليې

نهم لوست

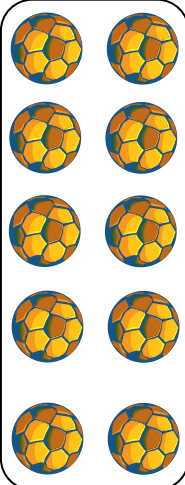
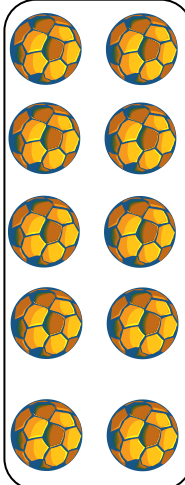
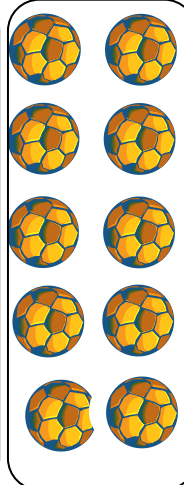
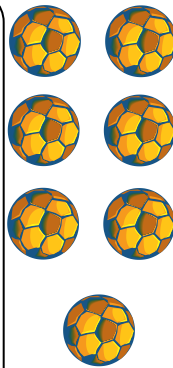
د مقامي قیمت مفهوم

هدف: زده کوونکي باید په مرتبو کې درقم په ارزښت پوه شي.

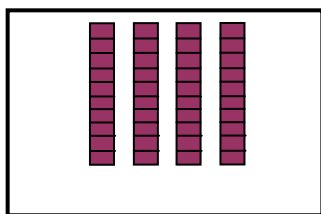
لومړۍ فعالیت: له لاندې شکلونو څخه د لسیزو بڼه لونه جلا کړئ او د هغو بڼه لونو تر شاوخوا خط وکارئ. بیا اړوند عددونه د جدول د یویزو او لسیزو په خانو کې ولیکئ. د مثال څخه پیروي وکړئ.

		<table border="1"><tr><td>یویز</td><td>لسیز</td></tr><tr><td>۴</td><td>۲</td></tr></table>	یویز	لسیز	۴	۲
یویز	لسیز					
۴	۲					
						

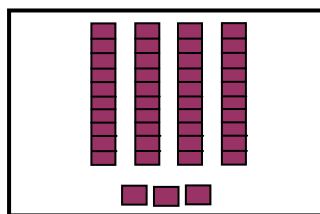
دویم فعالیت: پورته حل شوی مثال په پام کې ونیسئ. تویونه وشمېرئ، په خپلو کتابچو کې د لسیزو او یویزو جدول رسم کړئ او اړونده عدد یې ولیکئ.

				<table border="1"><tr><td>یویز</td><td>لسیز</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>	یویز	لسیز		
یویز	لسیز							

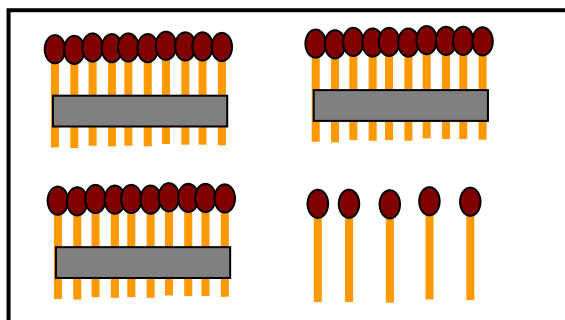
دریم فعالیت: د شکلونو له مخې جدولونه بشپړ کړئ.

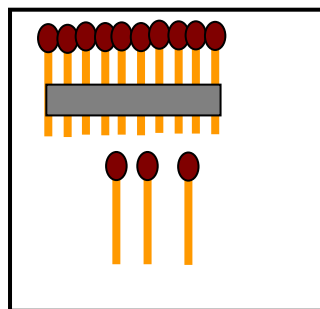
یویز	لسیز

یویز	لسیز

یویز	لسیز

یویز	لسیز

کورنۍ دنده

په خپلو کتابچوکې ولیکئ چې په لاندې دوه رقمي عددونو کې څو یویز او څو لسيز دي؟

۸۲	۶۲	۳۱	۲۶
۹۰	۷۴	۴۹	۳۸
۹۹	۸۰	۵۷	۵۱

لسم لوست

تر ۹۹ پورې د عددونو جمع او تفریق

هدف: زده کوونکي به د دوه رقمي عددونه یوله بله سره جمع کړي او هم به له دوه رقمي عدد څخه دوه رقمي عدد تفریق کړای شي.

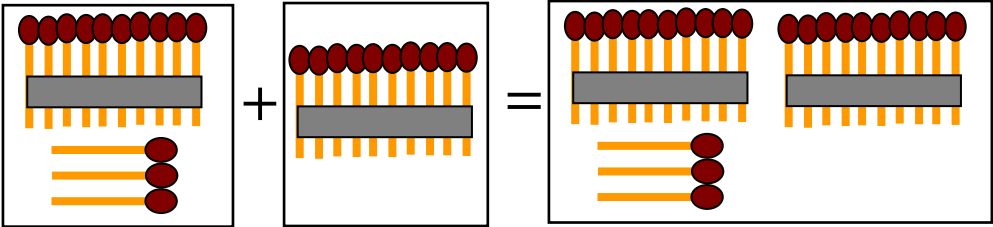
لومړۍ فعالیت: لاندې حل شوی مثال په نظر کې ونیسئ. دوه رقمي پوښتنې یوله بله سره جمع کړئ.

۱۲ چوغکې په یوې ونې کې ناستې وې. ۲۴ چوغکې نورې له هغوی سره یوځای شوې. په ونه کې ټولې څو چوغکې دي د ۲۴ زیاتوالي په ۱۲ باندې داسې لیکلای شو.

۱ ۲ د جمعې لومړۍ جز
+ ۲ ۴ د جمعې دویم جز
۳ ۶ د جمعې حاصل

د شکل له مخې د جمعې اجزاوې او د جمعې حاصل معرفي کړئ، د هغوی عددي افاده ولیکئ او همدارنگه درکړل شوي پوښتنې جمع کړئ.

۱۳ + ۱۰ = ۲۳

۳۱
+ ۱۵

۴۰
+ ۳۸

۴۷
+ ۲۰

۶۳
+ ۱۵

۷۴
+ ۲۵

۸۰
+ ۱۶

کورنۍ دنده

د دې عملیو د جمعې حاصل په خپلو کتابچو کې ولیکئ، د جمعې اجزاوې او د جمعې حاصل معرفي کړئ.

$$۱۳ + ۲۶ = \underline{\hspace{2cm}} \quad -۲ \quad ۱۴ + ۲۱ = \underline{\hspace{2cm}} \quad -۱$$

$$۱۷ + ۲۲ = \underline{\hspace{2cm}} \quad -۴ \quad ۱۸ + ۲۰ = \underline{\hspace{2cm}} \quad -۳$$

$$۲۲ + ۲۳ = \underline{\hspace{2cm}} \quad -۶ \quad ۲۱ + ۲۷ = \underline{\hspace{2cm}} \quad -۵$$

عبارتي سوالونه: زرمینې په خپل جیب کې ۱۴ افغانۍ درلودې او مور یې د ۲۱ افغانۍ لپاره بکسې لري؟
حل:

$$\begin{array}{r} ۲۱ \\ + ۱۴ \\ \hline ۳۵ \end{array}$$

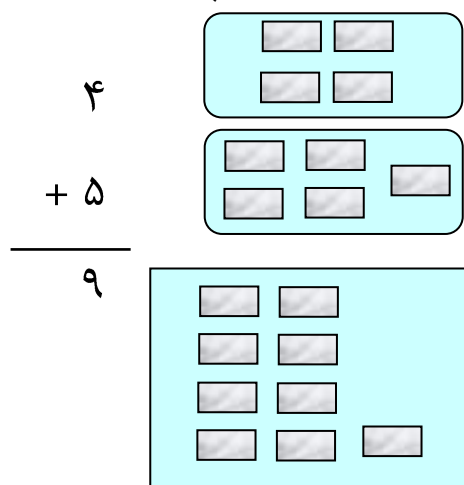
تاسو د دویمې گڼې پوښتنې لپاره یوه عبارتې کیسه جوړه کړئ او حل یې کړئ.

یوولسم لوست

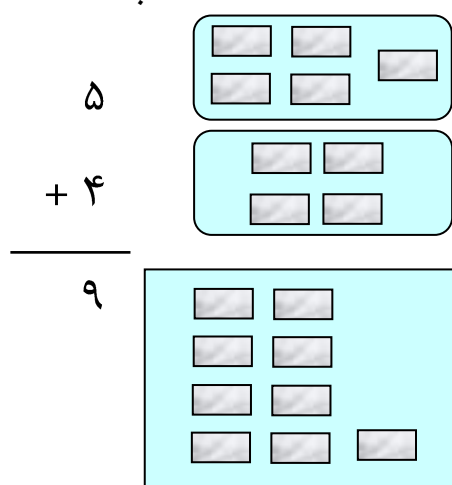
د جمعې په عملیې کې د بدلون قانون

هدف: زده کوونکي به پوه شي که چېرې د جمعې د اجزاؤ ځایونه بدلون ومومي د جمعې حاصل به بدلون نه کوي.

لومړۍ فعالیت: که چېرې د عددونو د جمعې کولو په وخت کې د عددونو ځایونه سره بدل کړو د هغو د جمعې په حاصل کې کوم بدلون نه راځي. د ځایونو دا بدلون په جمع کې د بدلون د خاصیت په نامه یادېږي.

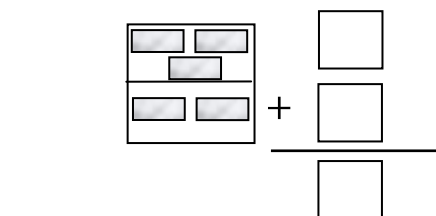

$$4 + 5 = 9$$

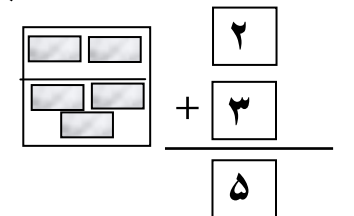

$$5 + 4 = 9$$

دویم فعالیت: عددي جملې په دوه طریقو ولیکئ.

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

دریم فعالیت: عددی جملې ولیکئ:

۱. ۷ هلکان د پتنگ الوزونې لوبې کوي.

۵ نور هلکان له هغوی سره یوځای شول.

ټول څو هلکان د پتنگ الوزونې لوبې کوي؟

_____ + _____ = _____ هلکان

۲. ۵ هلکان د غرمې ډوډۍ خوري، ۷ هلکان نور له هغوی سره یوځای

شول. ټول څو هلکان دي چې د غرمې ډوډۍ خوري.

_____ + _____ = _____ هلکان

څلورم فعالیت: تش ځایونه په مناسبو عددونو سره ډک کړئ. د جمعې د

اجزاؤ د هرې جوړې د جمعې حاصل یوله بله سره پرتله کړئ او

وویاست چې څه توپیر وینی؟

۲- گنې بدلون:

۱- گنې بدلون:

$$\frac{32}{\quad} + \frac{\quad}{\quad} = \frac{42}{\quad}$$

$$\frac{6}{\quad} + \frac{\quad}{\quad} = \frac{18}{\quad}$$

$$\frac{10}{\quad} + \frac{\quad}{\quad} = \frac{42}{\quad}$$

$$\frac{12}{\quad} + \frac{\quad}{\quad} = \frac{18}{\quad}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

د ۳ شمیرې بدلون

د ۴ شمیرې بدلون

$$\frac{۷۲}{۱۳} + \frac{\quad}{\quad} = \frac{۸۵}{۸۵}$$

$$\frac{۵۴}{۲۴} + \frac{\quad}{\quad} = \frac{۷۸}{۷۸}$$

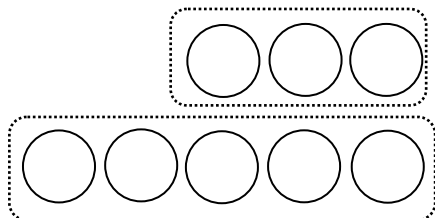
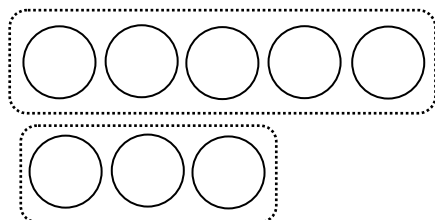
$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$
---	---	---	---

کورنۍ دنده

لاندې هر یوه شکل ته عددي جمله ولیکئ.

۲.

۱.

$$\quad + \quad = \quad$$

$$\quad + \quad = \quad$$

که چیرې یو عدد له بل عدد څخه کوچنی یا لوی وي، د لوري په بدلون سره ($>$) علامه په لاندې ډول بشودل کیږي

$$(6 > 5)$$

$$(7 < 8)$$

په لاندې مثالونو کې د جهت (لوري) په بدلون سره د علامې ($>$) کارولو ته د عددونو په جمع کې پاملرنه وکړئ.

$8 + 9$		$8 + 7$
17	$>$	15

مثال -

لومړۍ فعالیت: د پورته مثال څخه په کار اخستنې سره د لاندې پوښتنو په تشو ځایونو کې مناسب عددونه او یا د $>$ ، $<$ نښې ولیکئ.

$$25 + 14 \quad \square \quad 12 + 30$$

$$29 + \square > 12 + 35$$

$$20 + 37 \quad \square \quad 40 + 18$$

$$38 + \square < 25 + 32$$

$$45 + 23 \quad \square \quad 33 + 22$$

$$\square + 32 > 32 + \square$$

دولسم لوست

د جمعې د دریو جزو جمع کول

هدف: زده کونکي به د جمعې پوښتنې چې درې جزء ولري جمع کړای شي.

تاسو کولای شئ چې دوه عددونه سره جمع کړئ اوس راځئ چې درې عددونه سره جمع کړو.

موږ کولای شو دا عددونه په کوم ډول چې غواړو سره جمع کړو. د جمع کولو لپاره عددونه گروپ کوو.

د مثال په توګه:

$$\begin{array}{r}
 2 \\
 9 \\
 + 2 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 2 \\
 4 \\
 + 5 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 2 \\
 7 \\
 + 4 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 2 \\
 6 \\
 + 5 \\
 \hline
 11
 \end{array}$$

لومړی کوم دوه عددونه جمع کوو؟ ولې؟

په دې تمرین کې لومړی هغه دوه عددونه وټاکئ چې یوله بله سره یې جمع کوی. د جمعې حاصل یې ولیکئ بیا وروسته د جمعې حاصل له دریم عدد سره جمع کړئ.

$$\begin{array}{r}
 \square \\
 \square \\
 + \square \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 4 \\
 6 \\
 + 1 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \square \\
 \square \\
 + \square \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 7 \\
 1 \\
 + 3 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 3 \\
 5 \\
 + 3 \\
 \hline
 11
 \end{array}$$

فعالیت: زده کونکي په دوو ډلو ویشل شئ هر زده کونکي ته د کارتونو یوه قوطی چې له (۱-۹) عددونه وي، ورکړئ، وروسته هر زده کونکي خپل کارت نورو ته ښيي. زده کونکي دې له خپلو کارتونو څخه درې دوه رقمي تشکیل کړي په خپله خوښه دې ددو عددونو مجموعه پیدا کړي. وروسته دې لاسته راغل حاصل له دریم عدد سره جمع کړي.

کورنی دنده

لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 51 \\ 16 \\ + 22 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ 31 \\ + 51 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 32 \\ + 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ 33 \\ + 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0 \\ 24 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 42 \\ 22 \\ + 32 \\ \hline \end{array}$$

$$12 + 25 + 31 = \underline{\quad}$$

$$21 + 12 + 23 = \underline{\quad}$$

ديارلسم لوست

تفریق

هدف: د تفریق د عملیې د اجراء کولو تقویت (د همجنسو گروپونو جلا کول).

لومړۍ فعالیت: له شکلونو څخه کار واخلئ گروپونه جلا کړئ او عددي جملې

بې ولیکئ، د مثال په توگه: په یوه ونه کې ۸
چوغمکې ناستې دي. له هغې ونې څخه ۲ چوغمکې
والوتلې. اوس په ونه کې څو چوغمکې پاتې شوي؟

$$8 - 2 = 6$$

اوس لیدل کېږي چې په ونه کې ۶ چوغمکې پاتې دي چې دا ۶ د فرق یا د
تفریق د حاصل په نامه یادېږي.

دویم فعالیت: له یوه ساتونکي سره ۱۵ بایسکلونه شته دي. ۹ بایسکلونه
خپلو خاوندانو یووړل، څو بایسکلونه پاتې دي؟

$$\text{بایسکلونه} \quad \underline{\hspace{2cm}} - \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

دریم فعالیت: ۱۸ د پنسل قلمونه پر مېز پراته دي. ۸ پنسلونه یې

زده کوونکو واخیستل، څو پنسلونه پاتې کېږي؟

$$\text{پنسلونه} \quad \underline{\hspace{2cm}} - \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

خلورم فعالیت: ۲۵ هلکان مسابقه لري، ۱۴ تنو يې تفريح وکړه، خو تنه
يې دمسابقې په حالت کې دي؟

_____ هلکان = _____ - _____

پنځم فعالیت: د لاندې پوښتنو په تشو ځايونو کې د >، < يا = مناسبه نښه وليکئ.

۲۵ - ۱۱		۲۸ - ۷
۴۴ - ۲۳		۵۵ - ۴۱
۶۰ - ۳۰		۷۰ - ۴۰

۳۸ - ۱۴		۱۵ - ۰
۵۱ - ۳۰		۲۷ - ۱۶
۳۲ - ۲۲		۴۷ - ۱۵

کورنۍ دنده

لاندې پوښتنې تفريق کړئ.

۲۳ - ۹ = _____	- ۲	۱۶ - ۷ = _____	- ۱
_____ - ۹ = ۱۳	- ۴	۲۸ - _____ = ۱۳	- ۲

خوارلسم لوست

د تفریق عبارتې پوښتنې

هدف: زده کوونکي به له کیسو او عبارت څخه مفهوم واخیستلای شي او هم درياضي افاده ولیکلای شي.

لومړۍ فعالیت: عبارتې پوښتنې ولولئ او حل یې کړئ او په ګډه کار وکړئ.
۱. په لومړي مېز باندې ۱۷ قلمونه دي په دوهم مېز باندې ۱۴ قلمونه دي.
په لومړي مېز باندې څو دانې قلمونه زیات دي؟

_____ قلمونه

۲. په لومړۍ الماری کې ۲۶ کاچوغي شته او په دویمه الماری کې ۱۵
په شمېر کاچوغي شته.

په لومړۍ الماری کې څو دانې کاچوغي زیاتې شتون لري؟
_____ کاچوغي زیاتې دي.

دویم فعالیت: عددي جملې یې ولیکئ او حل یې کړئ.
مثال: حمید ۳۹ کوترې او جمیلې ۲۵ کوترې لیدلې دي.

حمید څو کوترې زیاتې لیدلې دي؟

$$۳۹ - ۲۵ = ۱۴ \text{ کوترې}$$

۱. حمید ۳۸ دانې منې او زرغونه ۱۳ دانې منې لري.

حمید څو دانې منې زیاتې لري؟

$$\text{منې} = \text{---} - \text{---} = \text{---}$$

۲. ملالی ۲۰ چوغکې او ګاللی ۱۶ چوغکې لیدلې دي.

ملالی څو چوغکې زیاتې لیدلې دي؟

$$\text{چوغکې} = \text{---} - \text{---} = \text{---}$$

دریم فعالیت: د خپل گروپ سره کار وکړئ. له وړو تیږو یا عددي خط
خنځه کار واخلي.

۱- لطیفې ۱۰ پنسلونه په کوټه کې کېښودل او یو شمېر پنسلونه نور هم
په کوټه کې وو چې ټول ۱۲ پنسلونه کېږي ووايست چې مخ کې
په کوټې کې څو پنسلونه وو؟
_____ پنسلونه

۲- ننگیالي د اوبو ۱۳ جکونه کور ته راوړل چې په کور کې ټول د اوبو
۱۶ جکونه شول ووايست چې ترمنځه په کور کې څو جکونه وو؟
_____ جکونه

۳- خالد ۵ دانې شیرینې لري او سلیمه ۳ دانې شیرینې، خالد څو دانې
شیرینې گانې سلیمې ته ورکړې، اوس د هغوی ددواړو شیرینې گانو
شمېر مساوي دی، ووايست چې خالد به څو دانې شیرینې گانې
سلیمې ته ورکړې وي.
_____ دانې شیرینې گانې

کورنۍ دنده

د ځمکې پر مخ ۴ سطرونه دي هر سطل ۱۲ دانې ډبرې لري ووايست چې
په هغه ځای کې سطرونه ډبر دي او که ډبرې؟

پنځلسم لوست

د جمع او تفریق تر منځ اړیکې

هدف: زده کوونکي دې د جمع او تفریق په رابطه باندې پوه شي.

که چېرې د دوو عددونو د جمع له حاصل څخه د جمع یو جز منفي کړو، بل جز د جمع حاصل کیږي که چېرې د تفریق حاصل له مفروق سره جمع کړو، مفروق منه ورکوي.

تاسو ۳ کتابونه لرئ. ۴ کتابونه مو نور را ونيول. اوس تاسو څو کتابونه لرئ؟

حل: ۷ کتابونه $4 + 3 = 7$

تاسو ۴ کتابونه لرئ ۳ کتابونه مو نور را ونيول ټول څو کتابونه لرئ؟

۷ کتابونه $3 + 4 = 7$

په همدې ډول که چېرې تاسو ۷ کتابونه ولرئ او ۳ کتابونه خپل ملگري

ته ورکړئ، اوس به تاسو څو کتابونه ولرئ؟ ۴ کتابونه $7 - 3 = 4$

اوس تاسو ۷ کتابونه لرئ او ۴ کتابونه موخپل ملگري ته ورکړل، اوس

تاسو څو کتابونه لرئ؟ ۳ کتابونه $7 - 4 = 3$

تاسو د جمعې او تفریق د دوو عملیو په سرته رسولو سره ددواړو عملیو

ترمنځ اړیکې وپېژندلې، څرنگه چې $3+4=7$ د جمعې یوه عملیه ده او

$7-4=3$ د تفریق یوه عملیه ده چې په حقیقت کې د جمعې له حاصل څخه

د جمعې یو جز تفریق شو او د جمعې بل جز لاس ته راغلی دی.

لومړۍ فعالیت: په دوه کسيزو ډلو وويشل شئ لاندې عبارتې سوالونه حل کړئ.

۱- احمد ۵ منې درلودې او مريمې ۴ منې احمد ته ورکړې احمد ټولې

خو منې لري؟

_____ منې + _____ = _____

۲- احمد ۱ او مريمه ۹ منې لري، مريمې خپلې ۴ منې واخيستلې. له

احمد سره خو منې پاتې دي؟

_____ منې - _____ = _____

۳- سارا ۱۳ بکسونه واخيستل او گلالي ۱۴ بکسونه واخيستل، هغوی

ټول خو بکسونه اخيستي دي؟

_____ بکسونه + _____ = _____

کورنۍ دنده

په کور کې ۲۷ بکسونو شتون درلود او شريفې ۱۴ بکسونه له هغو څخه

واخيستل، اوس خو بکسونه پاتې دي؟

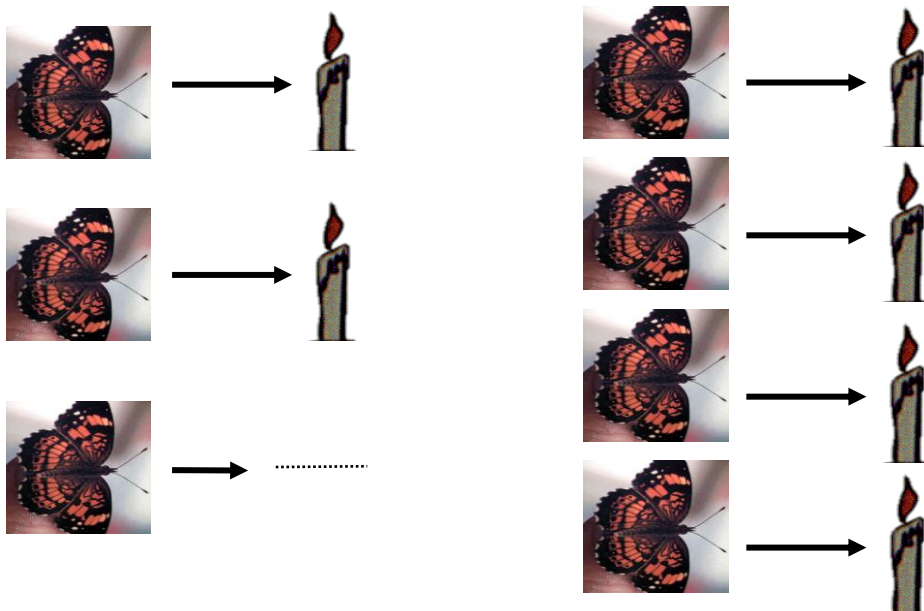
_____ بکسونه - _____ = _____

شپاړسم لوست

د جفت او تاق عددونو پیژندنه

هدف: زده کوونکي به د جفت او تاق عددونه وپېژني.

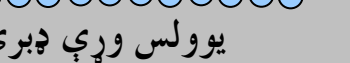
د دې مخ بني خواته ۴ دانې شمعې او ۴ پتنگان دي چې هر پتنگ ته يوه شمع رسېږي. يوه شمع او يو پتنگ يوه جوړه جوړوي او يوه جوړه ۲ د عدد په واسطه ښودل کېږي نو د ۲ عدد يو جفت عدد دی، دمخ کينې خواته ۳ پتنگان او ۲ شمعې دي. څرنگه چې په شکلونو کې ليدل کېږي، دوه پتنگان ددوو شمعو په شاوخوا څرخېږي او يو پتنگ يوازې پاتې کېږي، دا يو له بله سره مساوي نه دي (بشپړې جوړې نه جوړوي)، نو د ۳ عدد يو تاق عدد دی.

لومړۍ فعالیت: زده کوونکي دې د جفت او تاق عددونه د يو رقمي عددونو په واسطه، لکه: ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، او ۹ د جوړو په جوړولو سره، لکه: يو زده کوونکي او يو کتاب، يو زده کوونکي يو قلم، يو قلم او يوه کتابچه، په ټولگي کې جفت او تاق عددونه تشخيص او توپير کړای شي.

له دې لوست څخه پوهېدلی شو چې د (۲، ۴، ۶ او ۸) عددونه جفت عددونه او د (۱، ۳، ۵، ۷ او ۹) عددونه تاق عددونه دي.

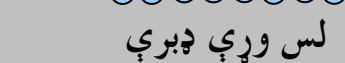
ټول هغه عددونه چې د یويز رقمونه یې ۰، ۲، ۴، ۶ او ۸ وي، جفت عددونه او ټول هغه عددونه چې د یويز رقمونه یې ۱، ۳، ۵، ۷ او ۹ وي تاق عددونه بلل کېږي. په همدې ډول تاسې جفت او تاق عددونه د وړو ډبرو په جوړه کولو سره په ښه توګه لیدلی شئ.

یوولس وړې ډبرې

موږ کوچنۍ ډبرې په دوو مساوي برخو
کتار کولای نه شو

نو ۱۱ یو تاق عدد دی.

لس وړې ډبرې

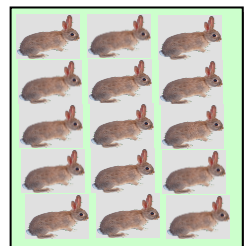
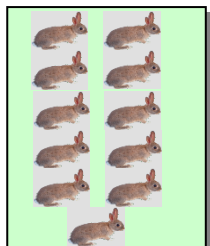
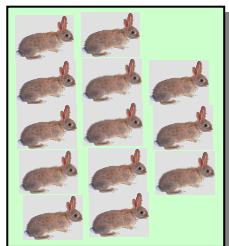
موږ کوچنۍ ډبرې په دوو مساوي برخو
کتار کولای شو

نو ۱۰ یو جفت عدد دی.

دویم فعالیت: کوچنی دبرې و کاروئ او چارټ ډک کړئ.

يوكٽار د دې كوچنيو ډبرو په اندازه سره جوړ كړئ	آيا دوه مساوي برخې جوړولې شې؟	جفت عدد، دي او كه تاق؟
۱	هو	جفت
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
۷		
۸		

دریم فعالیت: په لاندې شکلونو کې کوم یو یې جفت او کوم یو یې تاق دی؟

څلورم فعالیت: جفت او یا تاق عددونه ولیکئ.

_____ ۴۲ . ۳

_____ ۷۳ . ۲

_____ ۵۵ . ۱

_____ ۲۶ . ۶

_____ ۱۷ . ۵

_____ ۳۴ . ۴

کورنۍ دنده

لومړۍ درې جفت عددونه ولیکئ، بیا وروسته درې تاق عددونه ولیکئ.

_____ جفت عددونه:

_____ تاق عددونه:

تمرین:

- ۱- له ۷۰، ۵۴، ۴۶، ۳۳، ۲۳، ۱۶، ۱۵ عددونو څخه جفت عددونه په خپلو کتابچو کې وليکئ.
- ۲- له ۷۵، ۶۰، ۴۲، ۳۸، ۲۵، ۲۲، ۱۸ عددونو څخه تاق عددونه په خپلو کتابچو کې وليکئ.
- ۳- ټول جفت عددونه چې د ۳ او ۱۵ ترمنځ دي وپېليکئ؟
- ۴- ټول تاق عددونه چې د ۶ او ۲۲ ترمنځ شته دي وپېليکئ؟
- ۵- لاندې جدول په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۳۰	۳۲	۳۴								۵۰
----	----	----	--	--	--	--	--	--	--	----

- ۶- لاندې جدول خپلو په کتابچو کې په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۱	۳	۵					۱۵		۱۹
---	---	---	--	--	--	--	----	--	----

کورنۍ دنده

- ۱- د ۲۲ او ۴۲ عددونو ترمنځ طاق عددونه وليکئ.
- ۲- د ۱۵ او ۴۵ عددونو ترمنځ جفت عددونه وليکئ.

دریم فصل

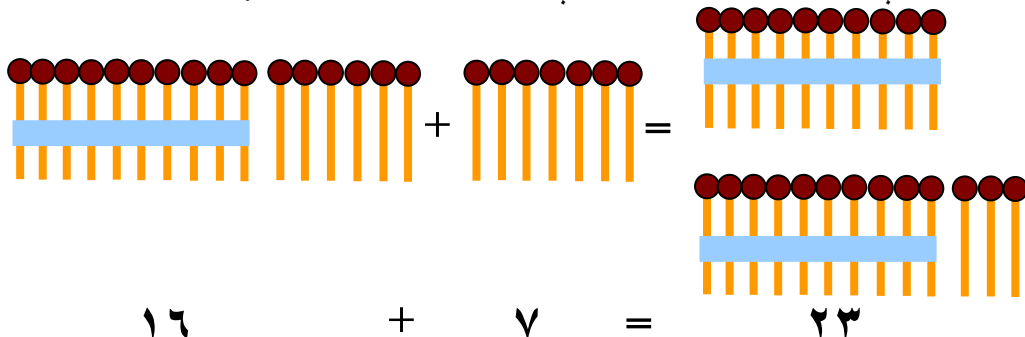
د دوه رقمي عددونو جمع

اووه لسم لوست

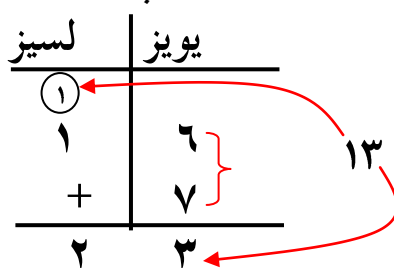
له یوه رقمي عددونو سره د دوه رقمي عددونو جمع کول (چې حاصل ولري)

هدف: زده کوونکي به دوه رقمي عددونه له یوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري جمع کړای شي.

مثال: غواړو چې ۱۶ عدد ۷ د له عدد سره چې حاصل لرونکي دي جمع کړو.

پوهېږو چې د ۱۶ عدد له ۶ یودانه یې او د لسو یوه بنډل څخه جوړ شوی دی، کله چې ۷ یودانه یې له هغه سره جمع شي د یو دانه یې شمېر ۱۳ کېږي چې د هغو یودانه یې څخه یو د لسې بنډل لاس ته راځي او ۳ یودانه یې پاتې کېږي، په دې ډول د ټولو لرگیو شمېر دوه بنډله د لسو او درې یودانه یې ته رسېږي. چې د ۲۳ عدد حاصلېږي. څرنگه چې ۳ یو دانه یې د یویزو په مرتبه کې او ۲ لسې د لسیزو په مرتبه کې لیکل کېږي، نو له همدې امله ویل کېږي چې د جمعي عملیه حاصل لرونکي ده.

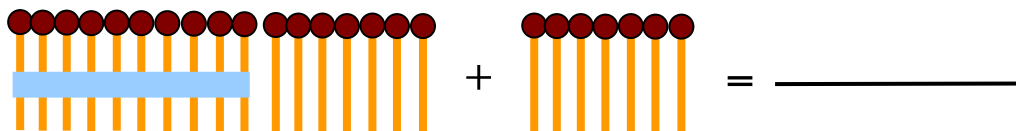

لومړۍ فعالیت: د پورتنی مثال له حل کولو څخه په استفادې سره لاندې پوښتنې جمع کړئ.

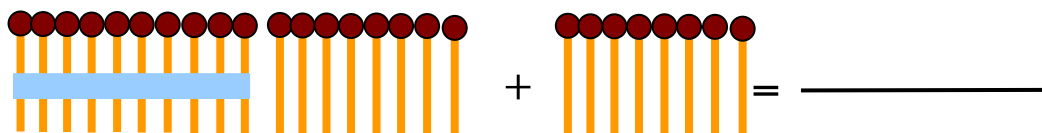
۵۴	۴۵	۳۹	۲۵	۱۷
+ ۷	+ ۸	+ ۶	+ ۸	+ ۹

دویم فعالیت:

شکلونو ته وگورئ د جمع عملیه مرسته ورسوئ او دهغو له مخې د لیسزو
ډله جوړه کړئ او د جمع حاصل لاسته راوړئ.

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

کورنۍ دنده

لاندې پوښتنې جمع کړئ.

$$\begin{array}{r} 36 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

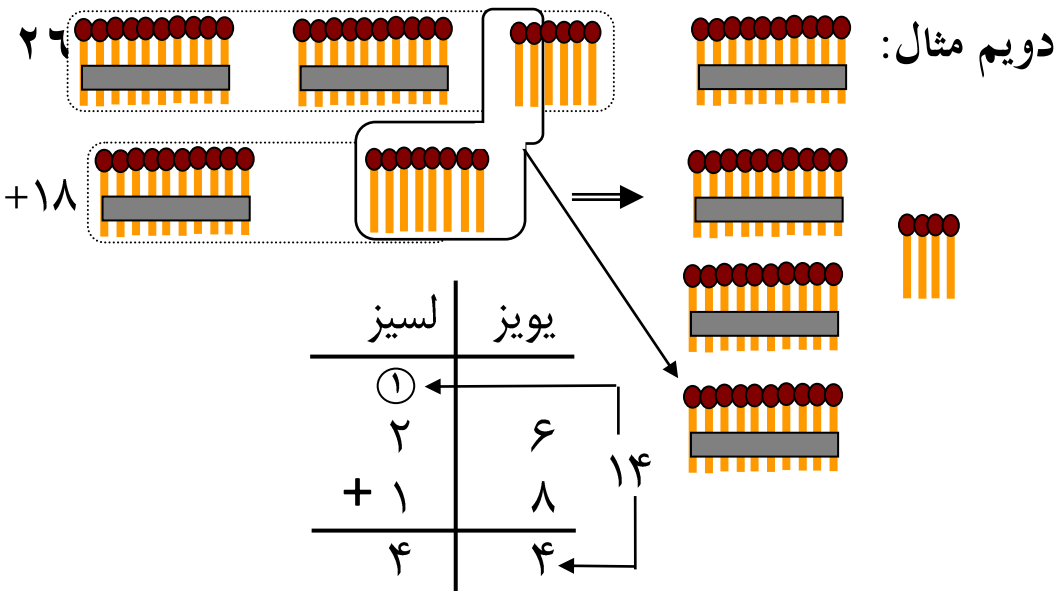
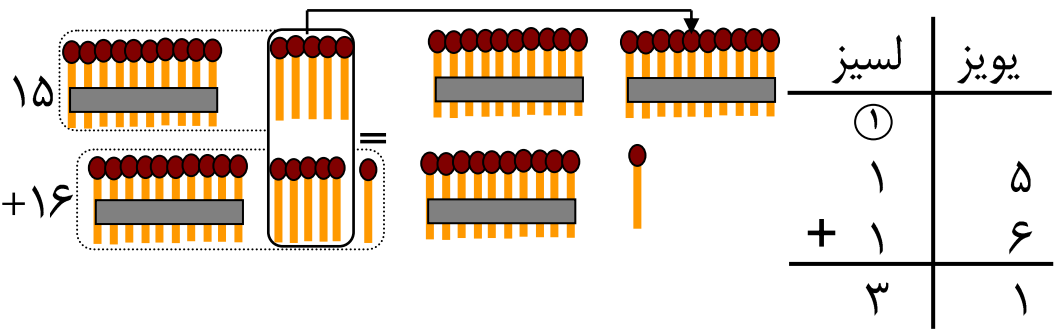
$$\begin{array}{r} 57 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

اتلسم لوست

د دوه رقمي عددونو جمع کول له دوه رقمي عددونو سره
چې حاصل ولري

هدف: زده کوونکي به دوه رقمي عددونه له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري جمع کړای شي.

لومړی مثال: غواړو چې د ۱۵ دوه رقمي عدد له ۱۶ دوه رقمي عدد سره جمع کړو، د تېر شوي لوست څخه پوهېږو چې د ۱۵ عدد له ۵ یوډانه یي او یوه لسي بنډل څخه جوړ شوی دی. په همدې ډول د ۱۶ عدد له ۶ یوډانه یي او یوه لسي څخه منځ ته راغلی دی.

د هغه دوه رقمي عددونو مشق او تمرین چې حاصل ولري.

(لومړۍ) یويز سره جمع کړئ. (دويم) بيا گروپ (حاصل ونيسي) جوړ کړئ.

(دریم) لسيز جمع کړئ.

$$\begin{array}{r} \textcircled{1} \\ 46 \\ + 35 \\ \hline 81 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \textcircled{1} \\ 46 \\ + 35 \\ \hline 11 \\ \leftarrow \\ 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

تاسو ولې لومړۍ یويز سره جمع کوی؟

د پورته مثال څخه په کار اخستني سره لاندې پوښتنې په حل کړئ.

یويز	لسيز
7	3
9	2

یويز	لسيز
9	3
5	1

یويز	لسيز
7	2
1	3

یويز	لسيز
3	6
7	1

یويز	لسيز
1	3
2	2

یويز	لسيز
5	6
7	2

یويز	لسيز
7	4
8	1

یويز	لسيز
9	2
6	6

فعالیت: په دوه کسيزو ډلو وويشل شئ، لاندې عبارتې سوالونه حل کړئ.

- ۱- په الماری کې ۱۴ صندوقه شربت دي. يوه سړي ۳۸ نور صندوقه هم په هغه الماری کې کېښودل. اوس په الماری کې د شربت څو صندوقه دي؟
- ۲- گاللی دوه سفري بکسونه لري چې دروندوالی يې ۳۴ کيلوگرامه دی، په لاندې بکسونو کې د گاللی سفري بکسونه کوم دي او هر يو يې څو کيلوگرامه دی؟ _____

- ۳- په يوه کارتن کې ۳۶ د شربت بوتله دي، آیا دوه کارتنه شربتونه د ۷۰ زده کوونکو لپاره بس دي؟ _____

کورنۍ دنده

په خپلو کتابچو کې يوه عبارتې پوښتنه وليکئ او په هغه کې دوه رقمي عددونه وکاروئ او حل يې له ځان سره راوړئ.

نولسم لوست

د جمعې د دریو جزو جمع کول چې حاصل ولري

هدف: زده کوونکي به د دریو عددونو د جمعې حاصل چې حاصل لرونکي دي پیدا کړای شي.

په یوه ښوونځي کې ۲۷ هلکان مطالعه کوي، ۳۴ هلکان دریاښي کورنۍ کار سرته رسوي او ۱۸ هلکان رسامي کوي، ټول څو هلکان دښوونځي درسي فعالیتونه سر ته رسوي؟

اوس د جمعې درې جزه یوله بله سره جمع کوو. د دې منظور لپاره لاندې حل په پام کې نیسو.

په لومړي گام کې یويز جمع کړئ	په دويم گام کې حاصل ونیسئ	په دريم گام کې لسيز جمع کړئ
$\begin{array}{r} 27 \\ 34 \\ + 18 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 27 \\ 34 \\ + 18 \\ \hline 9 \end{array}$	$\begin{array}{r} 27 \\ 34 \\ + 18 \\ \hline 79 \end{array}$
۱۹ ← ← ۹ ۷۹ هلکان دښوونځي کار کوي.		

لومړۍ فعالیت: د خپل ټولگيوال سره یوځای کار وکړئ، جمع یې کړئ. که چېرې اړتیاوې حاصل ونیسئ د جمعې حاصل پیدا کړئ.

$\begin{array}{r l} \text{لوسيز} & \text{یويز} \\ \hline \square & \\ 4 & 7 \\ 1 & 0 \\ + 2 & 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r l} \text{لوسيز} & \text{یويز} \\ \hline \square & \\ 6 & 2 \\ 1 & 4 \\ + 2 & 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r l} \text{لوسيز} & \text{یويز} \\ \hline \square & \\ 1 & 8 \\ 2 & 1 \\ + 1 & 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r l} \text{لوسيز} & \text{یويز} \\ \hline 1 & \\ 3 & 2 \\ 1 & 8 \\ + 4 & 2 \\ \hline 9 & 2 \end{array}$
--	--	--	--

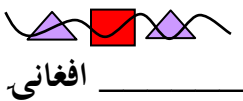
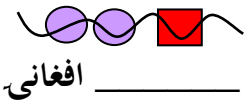
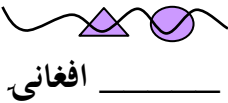
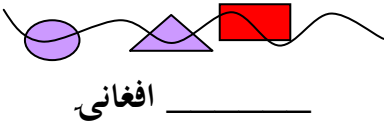
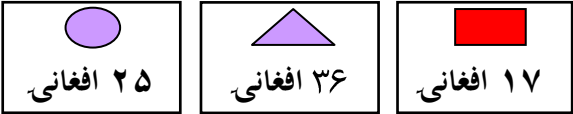
دویم فعالیت: له خپل یوه ټولگیوال سره کار او جمع یې کړئ.

۳۰	۱۲	۵۶	۴۸	۱۶	۵۱
۲۴	۲۵	۲۷	۲۱	۲۰	۲۳
+ ۲۰	+ ۵۱	+ ۴	+ ۲	+ ۶	+ ۱۳
					۸۷

۲۲	۱۵	۲۳	۴۷	۳۵	۲۷
۱۳	۴۷	۲۳	۱۲	۲۱	۴۳
+ ۴۲	+ ۳۵	+ ۲۳	+ ۷	+ ۲۵	+ ۱۴

۳۶ + ۱۸ + ۱۲ = ____ .۵ ۲۵ + ۳۷ + ۲۵ = ____

دریم فعالیت: کوچنیان مری په تار کې اچوي چې په مارکېټ کې یې وپلوري هر تار خو بیه لري؟

د دوو رقمي عددونو د جمعې د عمليې مشق او تمرين

لومړۍ فعاليت: حبيب ۹۳ افغانۍ لري هغه په دې افغانيو له لاندې شيانو څخه کوم دوه شيان اخيستلای شي.

جاکټ

پتلون

بوت

کرتۍ

۴۹ افغانۍ ۴۸ افغانۍ ۴۵ افغانۍ ۴۰ افغانۍ

فکر وکړئ، ترڅو تاسو ته معلومه شي چې ستاسو فکر سم دی او که نه؟

د دې دواړو جنسونو بیه زیاتېږي: کونښن وکړئ داسې شی واخلئ چې بیه یې لږه وي.	زه نږدې یم، خو بیه یې اوس هم زیات ده کونښن وکړئ داسې شی واخلئ چې بیا هم لږه بیه ولري.	تاسو پوره پیسې لرې چې دا دوه شیان واخلئ.
۴۹ افغانۍ	۴۹ افغانۍ	۴۹ افغانۍ
۴۸ افغانۍ	۴۵ افغانۍ	۴۰ افغانۍ
۹۷ افغانۍ	۹۴ افغانۍ	۸۹ افغانۍ

دویم فعالیت: له خپل گروپ سره خبرې وکړئ.

۱- حبيب په ۹۳ افغانیو نور کوم دوه شيان اخيستلای شي؟

مرسته: هلته درې نور امکانات شته.

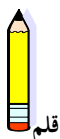
حل یې کړئ او فکر وکړئ

۲- جميله ۸۶ افغانۍ لري هغه غواړي چې له پورته شيانو څخه دوه شيان واخلې هغه

کوم دوه شيان اخيستلای شي؟

جميله _____ او _____ اخيستلای شي.

دریم فعالیت: دشیانو قیمت ته په کتلو سره لاندې پوښتنو ته ځوابونه ورکړئ.

قلم

۴۲ افغانۍ

جورابې

۴۹ افغانۍ

ناوه کی

۲۹ افغانۍ

موټرکی

۲۵ افغانۍ

عینکی

۳۰ افغانۍ

کتاب

۳۵ افغانۍ

۱- جمیله ۲۹ افغانۍ لري هغه غواړي چې دوه شیان واخلي، هغه کوم شیان اخیستلای شي؟

جمیله _____ او _____ اخیستلای شي؟

۲- جمیله په ۲۹ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلای شي؟

جمیله _____ او _____ اخیستلای شي.

۳- جمشید ۶۰ افغانۍ لري، هغه غواړي له پورته شیانو څخه دوه شیان واخلي

هغه کوم شیان اخیستلای شي؟

جمشید _____ او _____ اخیستلای شي.

۴- جمشید په ۶۰ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلای شي؟

جمشید _____ او _____ اخیستلای شي.

کورنۍ دنده

جمیله غواړي چې درې شیان واخلي. آیا پوره پیسې ورته لري؟ تاسو څرنگه

پوهېږئ؟

څلورم فصل

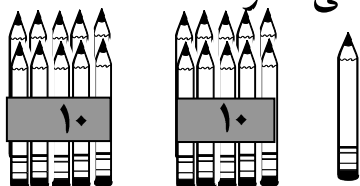
د دوه رقمي عددونو تفریق

شلم لوست

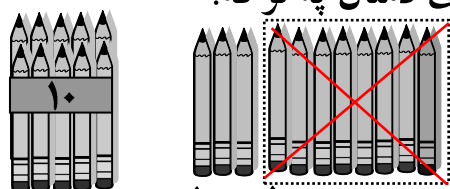
له دوه رقمي عدد څخه د یوه رقمي عدد تفریق کول چې په هغه کې پور اخیستل وي

هدف: زده کوونکي به له دوه رقمي عدد څخه د یوه رقمي عدد چې په هغه کې پور اخیستل وي تفریق کړای شي.

مثال: تاسو ۲۱ قلمونه لرئ، غواړئ چې له هغو څخه ۸ قلمونه خپل ورور ته ورکړئ، آیا په آسانه سره دا کار کولای شئ؟ څرنگه؟

په شکل کې لیدل کېږي چې یو دانه او دوه بندلونه د لس گونو قلمونو شته دي تر هغه وخت پورې له هغو څخه ۸ خپل ورور ته ورکولای نشئ. په دې صورت کې باید د لسو یو بندل خلاص کړئ د مثال په توګه:

اوس چې ټول یوولس یو دانه یي قلمونه او یو بندل د لسو دی که هغو څخه ۸ دانې قلمونه خپل ورور ته ورکړئ چې په پای کې ۳ دانې یو دانه یي او یو بندل د لسې پاتې کېږي چې ۱۳ قلمونه کېږي. په ریاضي کې د تفریق دا عملیه داسې بنودل کېږي.

$$\begin{array}{r}
 \text{① ⑪} \\
 21 \\
 - 8 \\
 \hline
 13
 \end{array}$$

← مفروق منه
 ← مفروق
 ← د تفریق حاصل

چې لوی عدد ته مفروق منه، کوچنی عدد ته مفروق او پاتې شوي عدد ته د تفریق حاصل وایي.

مشق او تمرین: له دوه رقمي عدد څخه د یوه رقمي عدد تفریق کول د پور
اخیستلو په صورت کې.
لاندې پوښتنې په خپلو کتابچو کې تفریق کړئ.

$$\begin{array}{r} 24 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 51 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 57 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دنده

لاندی سوالونه حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 63 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 82 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 95 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

یو ویشتم لوست

له دوه رقمي عددونو څخه د دوه رقمي عدد تفریق (د پوراخیستلو په صورت کې)

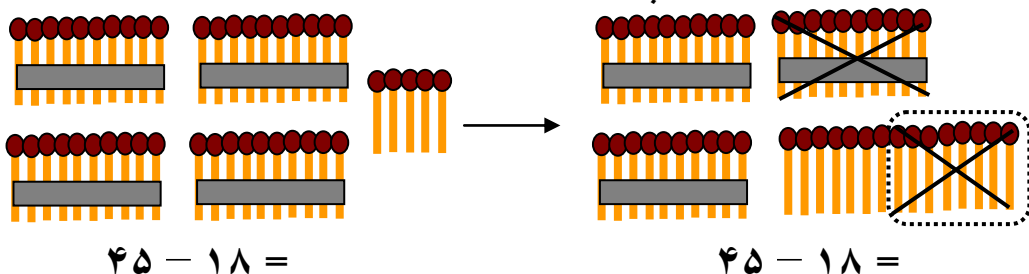
هدف: زده کوونکي به له دوه رقمي عدد څخه دوه رقمي عدد چې په هغه کې پوراخیستل وي تفریق کړای شي.

لومړۍ فعالیت: د تاسو اورلگیت ۴۵ لرگوتي لري او غواړئ چې د اورلگیت

۱۸ دانې خپل ورور ته ورکړئ، داکار څرنگه سرته رسولې شی؟	یویز	لسیز
	۵	۴
	۸	-۱

پوهېږو چې ۴۵ د لسیو څلور بنډلو او ۵ یودانه یې څخه جوړ شوی دی او د ۱۸ عدد له یوه بنډل لسي او ۸ یوه دانه یې څخه حاصل شوی دی.

اوپه دې هم پوهېږو چې د تفریق په عملیه کې یویز له یویز او لسیز له لسیز څخه منفي کوو. څرنگه چې د لوی عدد (مفروق منه) د یویزو رقم ۵ یودانه یې دی او له هغه څخه د ۸ یو دانه یې عدد منفي کېدای نشي، نو د لسي یو بنډل خلاصوو او په لسو یودانه یې بدلوو.

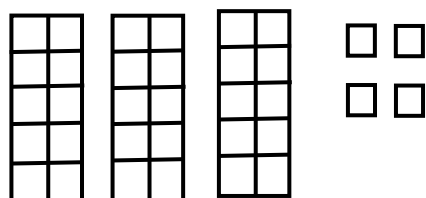

لس یودانه یې چې له ۵ یو دانه یې سره یوځای شي ۱۵ یودانه یې حاصلېږي او د لسیو له بنډلو څخه د لسیو درې بنډله پاتې کېږي. له ۱۵ یودانه یې څخه چې ۸ یودانه یې منفي کړو ۷ یو دانه یې پاتې کېږي اوله دریو لسیو څخه چې یو بنډل د لسیو منفي شي ۲ بنډله پاتې کېږي چې د تفریق د دې عملیې په نتیجه کې ۲۷ لرگوتي پاتې کېږي.

دا عملیه په ریاضي کې داسې تر سره کوو.

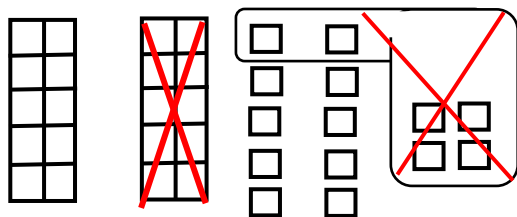
	لسیز	یویز
	۳	۱۵
مفروق منه	۴	۵
مفروق	-۱	۸
د تفریق حاصل	۲	۷

دویم فعالیت:

مفروق منه	۳۴
مفروق	-۱۶
د تفریق حاصل	<u>۱۸</u>

په پورتنی شکل کې نشو کولای سمدلاسه له ۳۴ عدد څخه د ۱۶ عدد تفریق کړو، ترڅو چې یو بنډل د لسي په یوه دانه یې بدل نکړو، نوله دې امله د لسي یو بنډل په یو دانه یې باندې بدلوو او وروسته عملیه سرته رسوو.

په دې شکل کې لیدل کېږي چې ۱۴ یو دانه یې او ۲ لسي حاصل شوي دي. که چېرې له ۱۴ یو دانه یې څخه ۶ یو دانه یې منفي شي ۸ یو دانه یې پاتې کېږي او له ۲ لسیو څخه چې یو لسي منفي شي ۱ لسي پاتې کېږي، د مثال په توګه:

	لسیز	یویز
	۲	۱۴
مفروق منه	۳	۴
مفروق	-۱	۶
د تفریق حاصل	۱	۸

مشق او تمرین: ددوو رقمي عددونو تفریق.

عددونه تفریق کړئ او په هغو کې مفروق منه، مفروق او د تفریق حاصل وښایاست.

⑦①①

$$۸۱ - ۱۴ = ۶۷$$

$$۸۱ - ۱۴ =$$

$$۶۴ - ۲۵ =$$

$$۴۹ - ۳۱ =$$

$$۷۳ - ۳۶ =$$

$$۲۲ - ۱۵ =$$

$$۶۲ - ۱۲ =$$

$$۹۴ - ۷ =$$

$$۳۸ - ۹ =$$

$$۵۶ - ۱۹ =$$

کورنۍ دنده:

تفریق یې کړئ.

$$۴۵ - ۳۵ =$$

$$۶۹ - ۴۹ =$$

$$۷۷ - ۱۸ =$$

$$۵۴ - ۳۴ =$$

$$۹۱ - ۶۶ =$$

$$۸۳ - ۴۴ =$$

مشق او تمرین: ددوو رقمي عددونو تفریق.

دوه رقمي عددونه تفریق کړئ.

لومړی

۴۱	۱۱
~~۵~~	~~۱~~
- ۲۹	- ۹
۲	۲

دویم

۴۱	۱۱
~~۵~~	~~۱~~
- ۲۹	- ۹
۲	۲

دریم

۴۱	۱۱
~~۵~~	~~۱~~
- ۲۹	- ۹
۲	۲

معنا یې دا ده چې $۵۱ - ۲۹ = ۲۲$

لومړۍ فعالیت: دخپل ټولگیوال سره په گډه کار وکړئ،تفریق یې کړئ، که چېرې اړتیاوي پور

واخلئ.

لویز	یویز
۵	۱۸
- ۶	۸
- ۴	۹
۱	۹

لویز	یویز
۷	۷
- ۵	۷

لویز	یویز
۴	۵
- ۳	۸

لویز	یویز
۹	۵
- ۲	۶

لویز	یویز
۷	۸
- ۴	۹

لویز	یویز
۶	۳
- ۲	۷

لویز	یویز
۴	۵
- ۱	۸

په چوکاټ کې دکارشوي مثال نه په کار اخیستلو سره لاندې پوښتنې حل کړئ.

$$\begin{array}{r} ۹۷ \\ - ۷۸ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۷ \\ - ۳۸ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۴۳ \\ - ۵ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۶ \\ - ۱۷ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۹۰ \\ - ۷۱ \\ \hline \end{array}$$

دویم فعالیت: د تفریق عملیه سر ته ورسوئ.

۴۲

- ۱۹

۸۵

- ۲۰

۲۰

- ۱۳

۴۶

- ۲۵

۳۹

- ۱۲

۸۳

- ۲۴

۸۳

- ۲۴

۴۰

- ۲۵

۵۶

- ۴۷

۷۸

- ۱۹

۹۳

- ۶۱

۵۲

- ۳۷

قوانین تعقیب او تفریق یې کړئ، قانون او قاعده پیدا کړئ او ورک شوي عددونه ولیکئ.

تفریق یې کړئ		
مفروق منه	مفروق	د تفریق حاصل
۳۷	۱۹	
۹۳	۷۷	
۶۳	۴۳	
۷۰	۵۲	
۵۸	۴۰	

۱۷ د عدد له لاندې عددونو څخه تفریق کړئ	
۶۸	۵۱
۴۹	
۷۳	
۳۱	
۵۵	

کورنۍ دنده

صادق د ریاضي د پوښتنو د حل لپاره د کاغذ ۳۷ پاڼې درلودې چې یوڅه شمېر د دې پاڼو څخه یوه کوچني موږک وخورلې چې ۱۹ پاڼې یې پاتې دي د موږک خورلو پاڼو شمېر معلوم کړئ؟

دوه ویشتم لوست

د جمعې او تفریق د عملیو آزمویل د یو بل په واسطه

هدف: زده کونکي دې د جمع او تفریق په عملیو پوه شي.

د دې لپاره چې پوه شو، د جمعې عملیه صحیح سرته رسېدلې ده او که غلطه د جمعې پوښتنه حل او د لاندې عملیې په واسطه یې آزمویو.

مثال:

$\begin{array}{r} \textcircled{1} \\ 75 \\ + 18 \\ \hline 93 \end{array}$	$\begin{array}{r} \textcircled{8} \textcircled{13} \\ 93 \\ - 18 \\ \hline 75 \end{array}$
د جمعې لومړي جز	مفروق منه
د جمعې دویم جز	مفروق
د جمعې حاصل	د تفریق حاصل

امتحانول:

$$\begin{array}{r} \textcircled{8} \textcircled{13} \\ 93 \\ - 75 \\ \hline 18 \end{array}$$

مفروق منه
مفروق
د تفریق حاصل

یعنې د جمعې د پوښتنې د صحیح والي لپاره د جمعې له حاصل څخه د جمعې یو جز تفریق کوو که چېرې د جمعې بل جز لاس ته راشي د جمعې پوښتنه صحیح ده. که چېرې د جمعې بل جز لاس ته رانشي، نو پوښتنه غلطه جمع شوې ده. لاندې پوښتنې حل او امتحان یې کړئ.

$\begin{array}{r} \square \\ 48 \\ + 24 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ 45 \\ + 28 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ 59 \\ + 14 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ 63 \\ + 29 \\ \hline \square \end{array}$
--	--	--	--

کورنۍ دنده

$\begin{array}{r} \square \\ 75 \\ + 16 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ 67 \\ + 27 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ 48 \\ + 37 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ 39 \\ + 36 \\ \hline \square \end{array}$
--	--	--	--

دروېشتم لوست

د تفریق د عملیې آزمویڼه

هدف: زده کوونکي به د جمعې د عملیې په سرته رسولو سره د تفریق د عملیې په صحیح والی باندې ډاډه اوسي.

مثال:

$$\begin{array}{r} 48 \\ - 32 \\ \hline 16 \end{array}$$

← مفرق منه
← مفرق
← د تفریق حاصل

آزمویڼه:

د دې لپاره چې پوه شو د تفریق عملیه مو صحیح سرته رسولې ده او که نه په دې صورت کې د تفریق حاصل د مفرق سره جمع کوو که چېرې مفرق منه لاس ته راشي د تفریق پوښتنه صحیح حل شوې ده او که چېرې مفرق منه لاس ته رانشي نو پوښتنه غلطه حل شوې ده.

فعالیت: لاندې سوالونه لومړی حل کړئ وروسته یې امتحان کړئ.

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 28 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 49 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 20 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87 \\ - 48 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ - 50 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

کورنۍ دنده: د تفریق عملیې لاندې پوښتنه حل او امتحان یې کړئ.

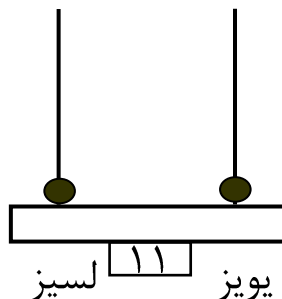
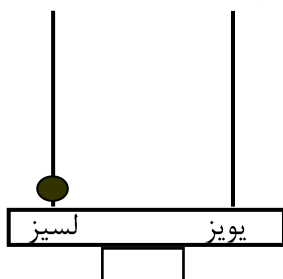
$$\begin{array}{r} 67 \\ - 50 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

څلور ویشتم لوست

د عددونو جمع کول د چوت په واسطه

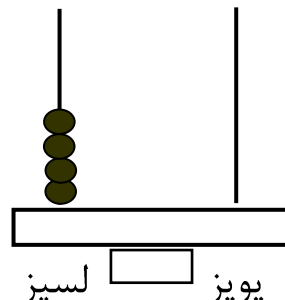
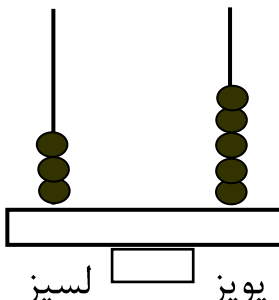
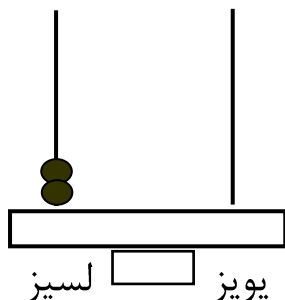
هدف: زده کوونکي به عددونه د چوت په واسطه جمع کړای شي.

دا د چوت یو کوچنی نمونه ده. په داسې حال کې د ښي خوا سیخ
یا میله د یویزو مرتبه او د کینې خوا سیخ یا میله د لسیزو مرتبه
ښيي، دا چوت د یویزو په مرتبه کې ۸ دانې مری لري او د لسیزو په
مرتبه کې یې مری نشته چې صفر راښيي. دا چوت چې تاسو وینئ ۸۵ عدد ښيي.
مثال: د ۱۰ او ۱۱ عددونه په لاندې چوتونو کې ښودل شوي دي.

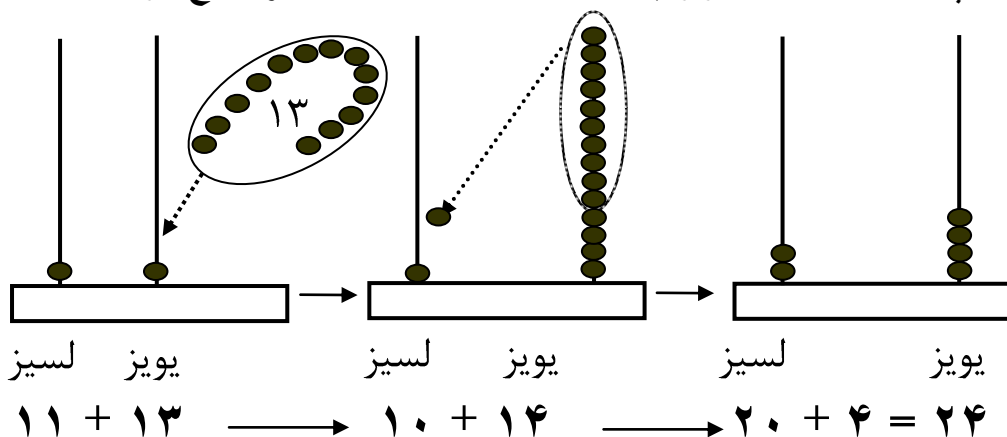

لومړۍ فعالیت:

تاسو دا هر یو شکل خپلو کتابچو ته نقل کړئ او د هغه اړوند عدد ولیکئ.

اوس غواړو د چوت په واسطه د دوو عددونو د جمع کولو په طريقه باندې پوه شو،
د دې مطلب د روښانه کولو لپاره د ۱۳ عدد له ۱۱ له عدد سره جمع کوو.

له کين خوا څخه په لومړي چوت کې د يويزو په ځای کې يوه مری او د لسيزو په ځای کې هم يوه مری شته ده چې د ۱۱ عدد رابښي. او ۱۳ مری په هغو باندې دزياتوالي په حالت کې دي. کله چې ۱۳ مری گانې په هغو باندې ورزيات شي، نوپه دويم شکل کې د يويزو په ځای ۱۴ مری او د لسيزو په ځای کې بياهم هغه يوه مری ده. څرنگه چې پوهېږو چې لس يو دانه يي ديوه لسي سره مساوي کېږي، نو د لسو يو دانه يي مريو په ځای د لسيزو په ځای کې يوه مری ږدو چې د يويزو په ځای کې ۴ مری پاتې کېږي او د لسيزو په ځای کې ۲ مری پاتې کېږي چې دوه لسه يعنې ۲۰ رابښي په دې صورت کې وروستی چوت ۲۴ عدد رابښي.

دويم فعاليت: د چوت څخه په کار اخيستلو سره لاندې پوښتنې د زده کوونکو په واسطه جمع کړئ.

$\begin{array}{r} 15 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 24 \\ + 10 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 28 \\ + 13 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 12 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$
--	---	---	--

کورنۍ دنده: د ۳۵ او ۷۷ عددونه په چوت کې وښیئ.

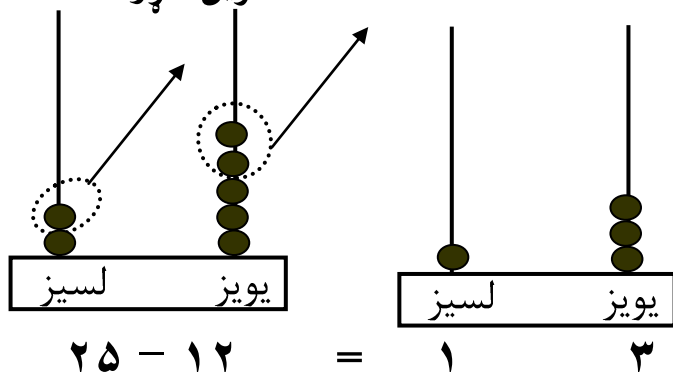
پنځه ویشتم لوست

د عددونو تفریق د چوت په واسطه

هدف: زده کوونکي به د تفریق عملیه د چوت په واسطه سرته ورسولای شي.

غواړو د چوت په واسطه د ۲۵ له عدد څخه د ۱۲ عدد تفریق کړو.

$$25 - 12 = \square$$

د شکل له مخې لیدل کېږي چې د یويزو له سيخ څخه دوه مری او د لسیزو څخه یوه مری اېستل کېږي، په نتیجه کې د بني خوا په چوت کې د یويزو په سيخ کې ۳ مری او د لسیزو په سيخ کې یوه مری پاتې کېږي. چې د تفریق حاصل یې د ۱۳ عدد کېږي.

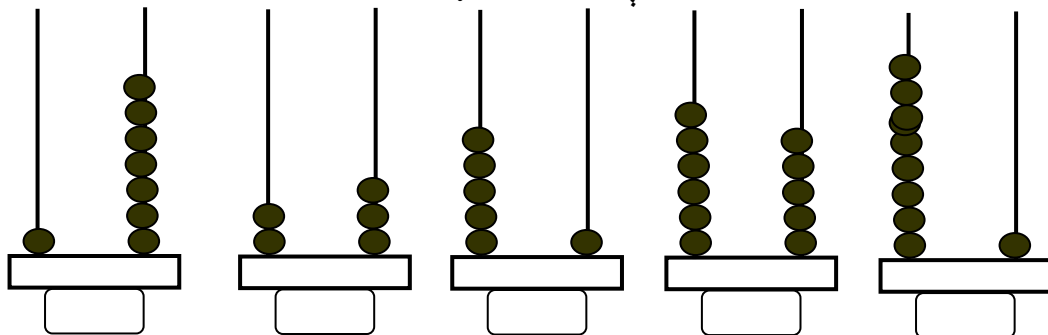
فعالیت:

۱- د تفریق لاندې پوښتنې په چوت کې سرته ورسوئ.

۱۲	۱۵	۲۴	۲۳
— ۷	— ۸	— ۱۰	— ۱۳

۲- د ۶، ۱۴، ۱۶، ۲۵، ۶۳ او ۷۹ عددونه په چوت کې وښایاست.

کورنۍ دنده: په لاندې شکلونو کې د هر چوت اړوند عدد د هغو لاندې ولیکئ.

پنځم فصل

شپږ ويشتم لوست

له (۱۰۰ - ۱۰۰۰) پورې د عددونو لوستل او لیکل

هدف: زده کوونکي به تر ۱۰۰۰ پورې د عددونو لوستل اولیکل زده کړي.

موږ پوهېږو چې ټول عددونه له لاندې لسو شکلونو څخه جوړ شوي دي.

۰ ، ۱ ، ۲ ، ۳ ، ۴ ، ۵ ، ۶ ، ۷ ، ۸ او ۹

چې پورته هر یوه شکل ته رقم وایي، که چېرې د ۱ ، ۲ ، ۳ ، ۴ ، ۵ ، ۶ ، ۷ ،

۸ او ۹ عددونو ښي خواته یو صفر کېږدو، نو لاندې عددونه لاس ته راځي.

۱۰ ، ۲۰ ، ۳۰ ، ۴۰ ، ۵۰ ، ۶۰ ، ۷۰ ، ۸۰ ، ۹۰ چې دا عددونه یو لسی

یا څو لسیه رانښيي او دا له ۱۰ څخه تر ۹۹ پورې عددونه دوه رقمي عددونه

دي چې له ښي خوا څخه د کین خواته په ترتیب سره لومړي رقم ته د یويزو

ځای او د هغو دویم رقم ته د لسیزو ځای وایي.

اوس که چېرې د یو رقمي عددونو ښي خواته دوه صفرونه کېښودل شي،

نو د ۱۰۰ ، ۲۰۰ ، ۳۰۰ ، ۴۰۰ ، ۵۰۰ ، ۶۰۰ ، ۷۰۰ ، ۸۰۰ او ۹۰۰

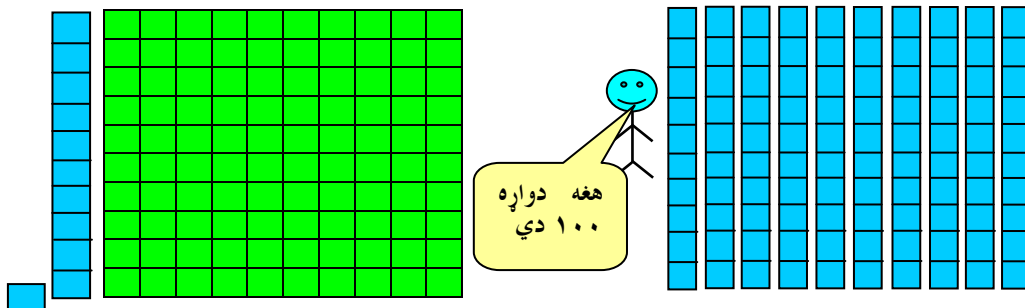
عددونه حاصلېږي چې دا عددونه یو سلی یا څو سلونه رانښيي او درې رقمي

عددونه بلل کېږي.

اووه ویشتم لوست

لس گوني (لسيز) او سل گوني

هدف: زده کوونکي به په دې پوه شي چې لس یويز مساوي له یوه لسي، اولس (لسيز) لسي مساوي له یوه سلي سره کېږي.

دويم شکل لومړي شکل

۱-سلی دریم شکل

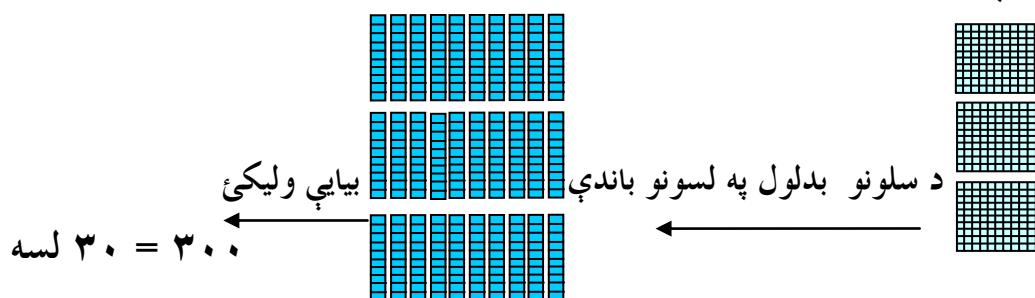
۱۰ لس گوني

که چېرې پورتنی شکلونه ولیدل شي په آسانی سره پوهېدلای شو چې دویم شکل د لومړي شکل لس برابر دی چې ۱۰ ددوه رقمو کوچنی عدد دی او د هغو دریم شکل ۱۰۰ معرفي کوي چې د دویم شکل لس برابر او سل برابر د لومړي شکل څخه دی چې د درې رقمیو کوچنی عدد دی.

لومړی فعالیت: هر کتار څو سلیه راښيي ویي لیکئ

۲۰۰	۲ سلگوني	۱.	
	سلگوني	۲.	
	سلگوني	۳.	
	سلگوني	۴.	
	سلگوني	۵.	
	سلگوني	۶.	

مود سلونه د لسونو په توگه لیکلای شو څرنگه:

دویم فعالیت: د پورته مثال څخه په کار اخیستو سره د شکلونو له مخې تش

ځایونه ډک کړئ.

۱. .۱ لسه $\frac{100}{10} = \frac{100}{10}$	۲. .۲ لسه _____ = _____
۳. .۳ لسه _____ = _____	۴. .۴ لسه _____ = _____
۵. .۵ .۵ لسه _____ = _____	۶. .۶ .۶ لسه _____ = _____

کورنۍ دنده:

لاندې عددونه خپلو کتابچو ته نقل کړئ او په تورو یې ولیکئ.

۸۰۰ ، ۷۰۰ ، ۵۰۰ ، ۸۰۰ ، ۹۰۰ ، ۴۰۰ ، ۲۰۰ ، ۳۰۰

اته ویشتم لوست

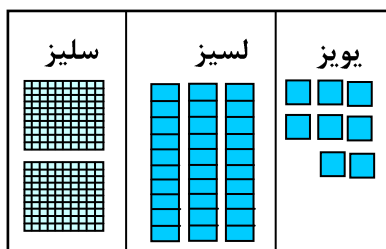
سلیز، لسیز او یویز

هدف: زده کوونکي به درې رقمي عددونه په اړوند مرتبو کې ځای پر ځای کړای شي.

گرانو زده کوونکو! تاسو په تېر لوست کې له ۱۰۰ څخه تر ۹۰۰ پورې عددونه پېژندلي دي. اوس که چېرې ۱۰۰۰، ۲۰۰، ۰۰۰، ۹۰۰ عددونو د لومړي رقم په ځای ۱، ۲، ۰۰۰، ۹ یو رقمي عدد وليکو ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸ او ۱۰۹ عددونه حاصلېږي، همدارنگه که چېرې د دواړو صفرونو په ځای نور رقمونه وليکل شي له ۱۱۱ څخه تر ۹۹۹ پورې عددونه لاس ته راځي چې له ۱۰۰ څخه تر ۹۹۹ پورې درې رقمي عددونه دي. تر ټولو کوچنی درې رقمي عدد ۱۰۰ دی او تر ټولو لوی درې رقمي عدد ۹۹۹ دی او د هغو اړوند رقم د یویزو، لسيزو او سليزو په ځایونو کې په لاندې توګه لیکل کېږي:

یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز

یویز	لسیز	سلیز
۸	۳	۲

زه لومړی سلیز
شمیرم وروسته
لسیز او یویز او
وروسته تر هغه
عدد لیکم.

دوه سوه اته دېرش

فعالیت: لاندې مثالونه د نمونې په څیر حل کړئ.

یویز	لسیز	سلیز
۴	۰	۴

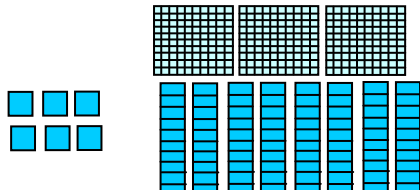
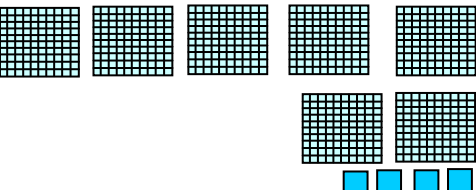
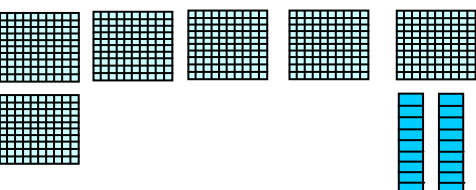
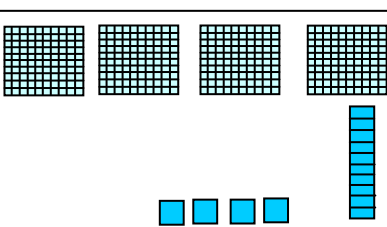
۴۰۴

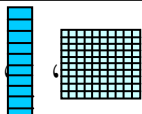
یویز	لسیز	سلیز

یویز	لسیز	سلیز

یویز	لسیز	سلیز

یویز	لسیز	سلیز

	سلیز	لسیز	یویز	
				
				
				
				

۸. تاسو یو عدد وټاکئ او د شکلونو په واسطه هغه عدد وښایاست.

	سلیز	لسیز	یویز	

کورنۍ دنده: نمونې ته وگورئ او ځوابونه یې پیدا کړئ.

- په ۹۰۰ کې څومره ؟
- په ۹۰۰ کې څومره ؟
- په ۹۰۰ کې څومره ؟

- په ۴۰۰ کې څومره ؟
- په ۴۰۰ کې څومره ؟
- په ۴۰۰ کې څومره ؟

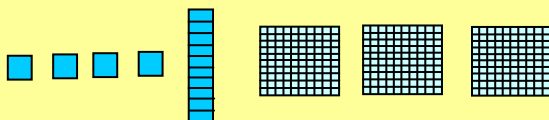
نه وېشتم لوست

تر ۱۰۰۰ پورې د عددونو مقامي ارزښت

هدف: زده کوونکي به برسیره پردې چې تر زرو پورې د عددونو مقامي قیمت وپېژني او ویې لیکي د شکلونو له مخې به وکړای شي اړوند عدد ولیکي.

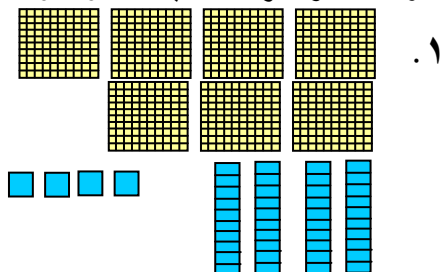
یو عدد په ۳ ډوله لیکلای شو لکه:

$$\begin{array}{l} ۳ \text{ سلۍ} ۱ \text{ لسي} ۴ \text{ یودانه یې} \\ ۳۰۰ + ۱۰ + ۴ \\ ۳۱۴ \end{array}$$

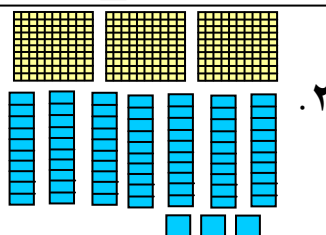

لومړۍ فعالیت: د خپل یوه ټولگیوال سره کار وکړئ، د حل شوي مثال څخه په

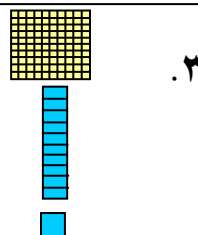
کاراخیستلو سره عدد په ۳ ډوله ولیکئ:

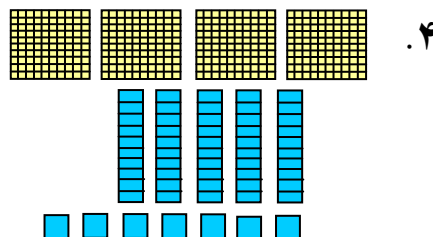
_____ سلیز _____ لسیز _____ یویز
_____ + _____ + _____

_____ سلیز _____ لسیز _____ یویز
_____ + _____ + _____

_____ سلیز _____ لسیز _____ یویز
_____ + _____ + _____

_____ سلیز _____ لسیز _____ یویز
_____ + _____ + _____

دويم فعاليت: شکلونه وگورئ او دهغو اړوند عددونه گروپ بندې او وې ليکئ.

مثال:

۱. ۱ سليز ۱ لسيز ۱۲ يوز

يولسۍ جوړولی شو

۲. شکل ته وگورئ له يوزو څخه يوبل لسی يا لسيز جوړ کړئ.

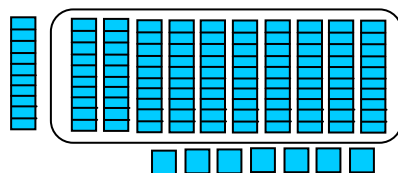
دلسو له گروپ څخه دايره تاوکړئ

۳. ۱ سلې ۲ لسی ۲ يودانه يې ۱۲۲

۱. له لسېو (لسيزو) څخه د سلېو (سليزو) گروپ جوړ کړئ او اړوند عدد يې وليکئ.

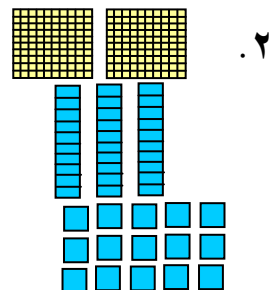
$$\frac{1}{1} \text{ سلې} - \frac{1}{1} \text{ لسی} = \frac{7}{1} \text{ يودانه يې}$$

۱۱۷

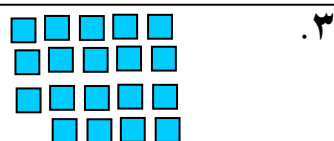
$$\frac{\text{سلې}}{\text{سلې}} - \frac{\text{لسي}}{\text{لسي}} = \frac{\text{يودانه يې}}{\text{يودانه يې}}$$

_____ + _____ + _____

$$\frac{\text{سلې}}{\text{سلې}} - \frac{\text{لسي}}{\text{لسي}} = \frac{\text{يودانه يې}}{\text{يودانه يې}}$$

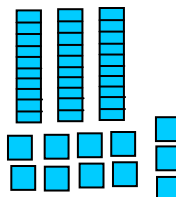
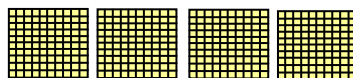
_____ + _____ + _____

کورنی دنده: زده کوونکي دې د شکل له مخې وليکي په دريو طريقو په خالي ځایونو کې

$$\frac{\text{سلې}}{\text{سلې}} - \frac{\text{لسي}}{\text{لسي}} = \frac{\text{يودانه يې}}{\text{يودانه يې}}$$

_____ + _____ + _____

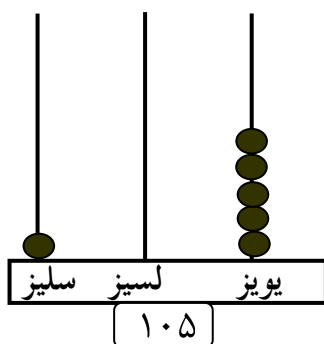
لاندې جدول د عددونو سلسله (پرله پسي توب) له ۱۰۰-۵۰۰ پورې نيسي.

۱۰۹	۱۰۸	۱۰۷	۱۰۶	۱۰۵	۱۰۴	۱۰۳	۱۰۲	۱۰۱	۱۰۰
۱۱۹	۱۱۸	۱۱۷	۱۱۶	۱۱۵	۱۱۴	۱۱۳	۱۱۲	۱۱۱	۱۱۰
۱۲۹	۱۲۸	۱۲۷	۱۲۶	۱۲۵	۱۲۴	۱۲۳	۱۲۲	۱۲۱	۱۲۰
۱۳۹	۱۳۸	۱۳۷	۱۳۶	۱۳۵	۱۳۴	۱۳۳	۱۳۲	۱۳۱	۱۳۰
۱۴۹	۱۴۸	۱۴۷	۱۴۶	۱۴۵	۱۴۴	۱۴۳	۱۴۲	۱۴۱	۱۴۰
۱۵۹	۱۵۸	۱۵۷	۱۵۶	۱۵۵	۱۵۴	۱۵۳	۱۵۲	۱۵۱	۱۵۰
۱۶۹	۱۶۸	۱۶۷	۱۶۶	۱۶۵	۱۶۴	۱۶۳	۱۶۲	۱۶۱	۱۶۰
۱۷۹	۱۷۸	۱۷۷	۱۷۶	۱۷۵	۱۷۴	۱۷۳	۱۷۲	۱۷۱	۱۷۰
۱۸۹	۱۸۸	۱۸۷	۱۸۶	۱۸۵	۱۸۴	۱۸۳	۱۸۲	۱۸۱	۱۸۰
۱۹۹	۱۹۸	۱۹۷	۱۹۶	۱۹۵	۱۹۴	۱۹۳	۱۹۲	۱۹۱	۱۹۰
۲۰۹	۲۰۸	۲۰۷	۲۰۶	۲۰۵	۲۰۴	۲۰۳	۲۰۲	۲۰۱	۲۰۰
۲۱۹	۲۱۸	۲۱۷	۲۱۶	۲۱۵	۲۱۴	۲۱۳	۲۱۲	۲۱۱	۲۱۰
۲۲۹	۲۲۸	۲۲۷	۲۲۶	۲۲۵	۲۲۴	۲۲۳	۲۲۲	۲۲۱	۲۲۰
۲۳۹	۲۳۸	۲۳۷	۲۳۶	۲۳۵	۲۳۴	۲۳۳	۲۳۲	۲۳۱	۲۳۰
۲۴۹	۲۴۸	۲۴۷	۲۴۶	۲۴۵	۲۴۴	۲۴۳	۲۴۲	۲۴۱	۲۴۰
۲۵۹	۲۵۸	۲۵۷	۲۵۶	۲۵۵	۲۵۴	۲۵۳	۲۵۲	۲۵۱	۲۵۰
۲۶۹	۲۶۸	۲۶۷	۲۶۶	۲۶۵	۲۶۴	۲۶۳	۲۶۲	۲۶۱	۲۶۰
۲۷۹	۲۷۸	۲۷۷	۲۷۶	۲۷۵	۲۷۴	۲۷۳	۲۷۲	۲۷۱	۲۷۰
۲۸۹	۲۸۸	۲۸۷	۲۸۶	۲۸۵	۲۸۴	۲۸۳	۲۸۲	۲۸۱	۲۸۰
۲۹۹	۲۹۸	۲۹۷	۲۹۶	۲۹۵	۲۹۴	۲۹۳	۲۹۲	۲۹۱	۲۹۰
۳۰۹	۳۰۸	۳۰۷	۳۰۶	۳۰۵	۳۰۴	۳۰۳	۳۰۲	۳۰۱	۳۰۰
۳۱۹	۳۱۸	۳۱۷	۳۱۶	۳۱۵	۳۱۴	۳۱۳	۳۱۲	۳۱۱	۳۱۰
۳۲۹	۳۲۸	۳۲۷	۳۲۶	۳۲۵	۳۲۴	۳۲۳	۳۲۲	۳۲۱	۳۲۰
۳۳۹	۳۳۸	۳۳۷	۳۳۶	۳۳۵	۳۳۴	۳۳۳	۳۳۲	۳۳۱	۳۳۰
۳۴۹	۳۴۸	۳۴۷	۳۴۶	۳۴۵	۳۴۴	۳۴۳	۳۴۲	۳۴۱	۳۴۰
۳۵۹	۳۵۸	۳۵۷	۳۵۶	۳۵۵	۳۵۴	۳۵۳	۳۵۲	۳۵۱	۳۵۰
۳۶۹	۳۶۸	۳۶۷	۳۶۶	۳۶۵	۳۶۴	۳۶۳	۳۶۲	۳۶۱	۳۶۰
۳۷۹	۳۷۸	۳۷۷	۳۷۶	۳۷۵	۳۷۴	۳۷۳	۳۷۲	۳۷۱	۳۷۰
۳۸۹	۳۸۸	۳۸۷	۳۸۶	۳۸۵	۳۸۴	۳۸۳	۳۸۲	۳۸۱	۳۸۰
۳۹۹	۳۹۸	۳۹۷	۳۹۶	۳۹۵	۳۹۴	۳۹۳	۳۹۲	۳۹۱	۳۹۰
۴۰۹	۴۰۸	۴۰۷	۴۰۶	۴۰۵	۴۰۴	۴۰۳	۴۰۲	۴۰۱	۴۰۰

۴۱۹	۴۱۸	۴۱۷	۴۱۶	۴۱۵	۴۱۴	۴۱۳	۴۱۲	۴۱۱	۴۱۰
۴۲۹	۴۲۸	۴۲۷	۴۲۶	۴۲۵	۴۲۴	۴۲۳	۴۲۲	۴۲۱	۴۲۰
۴۳۹	۴۳۸	۴۳۷	۴۳۶	۴۳۵	۴۳۴	۴۳۳	۴۳۲	۴۳۱	۴۳۰
۴۴۹	۴۴۸	۴۴۷	۴۴۶	۴۴۵	۴۴۴	۴۴۳	۴۴۲	۴۴۱	۴۴۰
۴۵۹	۴۵۸	۴۵۷	۴۵۶	۴۵۵	۴۵۴	۴۵۳	۴۵۲	۴۵۱	۴۵۰
۴۶۹	۴۶۸	۴۶۷	۴۶۶	۴۶۵	۴۶۴	۴۶۳	۴۶۲	۴۶۱	۴۶۰
۴۷۹	۴۷۸	۴۷۷	۴۷۶	۴۷۵	۴۷۴	۴۷۳	۴۷۲	۴۷۱	۴۷۰
۴۸۹	۴۸۸	۴۸۷	۴۸۶	۴۸۵	۴۸۴	۴۸۳	۴۸۲	۴۸۱	۴۸۰
۴۹۹	۴۹۸	۴۹۷	۴۹۶	۴۹۵	۴۹۴	۴۹۳	۴۹۲	۴۹۱	۴۹۰
									۵۰۰

تمرین:

د ۱۰۵ عدد په چوت کې بنودل شوي دي له هغه څخه په کار اخیستلو سره د ۱۰۹، ۱۰۸ او ۱۲۰ عددونه په چوت کې وښایاست.

کورنۍ دنده

په خپلو کتابچو کې د (۲۰۱ او ۲۱۰) عددونه په چوت کې وښایاست.

دېرشم لوست

د يوه عدد منځ کې عدد، وروسته اود دوه عددونو منځ عدد

هدف: په دې لوست کې به زده کوونکي د يوه عدد نه منځ کې عدد، د يوه عدد څخه وروسته او هغه عدد چې ددوو عددونو په منځ کې دي وپېژني.

۱- هغه عددونه وليکئ چې د درکړل شوو عددونو څخه يو عدد منځ کې شتون لري.

مثال. ۲۷۷،	_____، ۲۷۸	_____، ۵۴۶	_____، ۱۲۷
_____، ۳۲۹	_____، ۴۴۰	_____، ۷۸۱	
_____، ۶۳۰	_____، ۹۱۷	_____، ۸۴۶	

۲- هغه عددونه وليکئ چې د درکړل شوو عددونو څخه يو عدد وروسته قرار لري.

_____، ۱۱۲	_____، ۳۱۹	_____، ۸۵۵
_____، ۴۷۸	_____، ۹۹۸	_____، ۲۵۲
_____، ۵۹۱	_____، ۷۴۳	_____، ۶۶۹

۳- هغه عددونه وليکئ چې د لاندې درکړل شوي عددونو په منځ کې راشي.

_____، ۱۱۸	_____، ۱۲۰	_____، ۴۹۹	_____، ۵۰۱	_____، ۷۸۷	_____، ۷۸۹
_____، ۶۴۲	_____، ۶۴۳	_____، ۲۹۹	_____، ۳۰۱	_____، ۹۵۳	_____، ۹۵۵
_____، ۸۲۷	_____، ۸۲۹	_____، ۳۳۵	_____، ۳۳۷	_____، ۳۷۸	_____، ۳۸۰

۴- ټول هغه عددونه چې د ۵۴۰ او ۵۶۰ په منځ کې دي وپي ليکئ.

کورنۍ دنده:

د درکړل شوو عددونو منځ کې وروسته يا منځ کې عددونه وليکئ.

_____، ۲۲۲	_____، ۲۲۴	_____، ۱۹۶	_____، ۲۳۴
_____، ۴۲۱	_____، ۶۴۹	_____، ۶۵۱	_____، ۹۱۹

یوډېرشم لوست

د عددونو پرتله

هدف: زده کوونکي به کوچني او لوی عددونه یوله بله سره تشخیص او همدارنگه دوه مساوي عددونه وپېژني د <، >، او = نښي وکاروي.

=	<	>
د = نښه مساوي رابښي. ۱۵۰ = ۱۵۰ ۱۵۰ مساوي له ۱۵۰ سره دي	د < نښه لږ رابښي ۱۱۱ < ۳۴۲ ۱۱۱ لږ له ۳۴۲ څخه دي.	د > نښه زیات رابښي ۳۴۲ > ۱۱۱ ۳۴۲ زیات له ۱۱۱ څخه دي

فعالیت: د عددونو هره جوړه د (>، < یا =) نښې په دایره کې په اېښودلو سره پرتله کړئ.

۲۷۱ ○ ۲۷۱

۴۹۲ ○ ۵۰۱

۳۵۳ ○ ۴۲۳

۲۴۲ ○ ۱۴۲

۸۱۲ ○ ۷۷۷

۴۹۹ ○ ۵۴۷

۹۲۹ ○ ۹۲۸

۳۱۷ ○ ۳۱۷

۸۲۱ ○ ۶۸۷

۵۸۹ ○ ۵۸۹

۲۵۷ ○ ۴۱۸

۶۲۵ ○ ۶۲۵

۵۶۹ ○ ۶۶۹

۲۸۱ ○ ۳۶۴

۱۷۲ ○ ۱۲۹

۴۱۲ ○ ۴۱۲

۸۰۱ ○ ۷۶۸

۱۰۰ ○ ۲۳۰

تاسو د ۳۰۰ او ۴۰۰ په منځ کې مناسب عددونه د لاندې پوښتنو په حل کې استعمال کړئ.

_____ ○ _____

_____ ○ _____

_____ ○ _____

_____ ○ _____

_____ ○ _____

_____ ○ _____

کورنۍ دنده: معما حل کړئ.

۱. زه یو عددیم چې له ۶۷۵ څخه لږ او له ۶۶۷ څخه زیات یم په داسې توګه چې زما د یويز رقم ۲ دی. زه کوم عدد یم؟
۲. د یوه عدد په برخه کې یوه معما ولیکئ او هغه خپل ملګري ته ورکړئ چې حل یې کړي.

دوه دېرشم لوست

د عددونو ترتیب نظر په مقامي ارزښت سره

هدف: زده کوونکي به عددونه نظر په مقامي ارزښت سره ترتیب او دځایونو ټاکل وکړای شي.

دیوه کتاب له فهرست څخه دا مخونه په نظر کې نیسو.

لاندې عددونه له ښې خوا څخه کینې خواته د کوچني عدد څخه لوی عدد ته ترتیب شوی دي

۳۱۸، ۳۳۷، ۴۰۰، ۴۲۰، ۴۶۲

او دا عددونه د ډېر لوی عدد څخه د کوچني عدد خواته

ترتیب شوي دي ۴۶۲، ۴۲۰، ۴۰۰، ۳۳۷، ۳۱۸

فهرست

۳۱۸ فصل ۶

۳۳۷ فصل ۷

۴۰۰ فصل ۸

۴۲۰ فصل ۹

۴۶۲ فصل ۱۰

لومړۍ فعالیت:

۱- لاندې عددونه د ډېر لږو څخه د ډېر زیاتو خواته ترتیب او وېي لیکئ.

_____، _____، _____، _____ ۲۰۱، ۱۲۵، ۹۳، ۱۱۹

_____، _____، _____، _____ ۲۸۳، ۲۵۲، ۲۲۸، ۲۹۶

_____، _____، _____، _____ ۱۵۲، ۶۹۰، ۴۱۵، ۷۷

۲- لاندې عددونه د ډېرو زیاتو څخه د ډېرو لږو خواته ترتیب او وېي لیکئ.

_____، _____، _____، _____ ۷۳۲، ۴۶۴، ۲۲۰، ۳۴۸

_____، _____، _____، _____ ۴۸۹، ۷۵۱، ۹۷۳، ۶۰۵

_____، _____، _____، _____ ۲۲۹، ۲۷۳، ۲۱۷، ۲۴۵

۳. د ۸، ۲ او ۶ رقمونو په کارولو سره کوم درې رقمي عددونه لیکلی او جوړولی شئ؟

_____، _____، _____، _____، _____، _____

۴. د خپلې خوښې عددونه د ډېرو لږو څخه د ډېر لوی خواته ترتیب او وېي لیکئ

_____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، _____
ډیر لږ ډیر زیات

کورنۍ دنده: څلور عددونه په ترتیب سره د ډېر زیات څخه د ډېر کوچني عدد خواته ترتیب کړئ او دا عددونه د ۶۰۰ او ۸۰۰ ترمنځ وټاکئ.

_____، _____، _____، _____، _____، _____

دویم فعالیت:

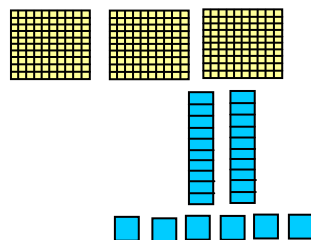
لاندې پوښتنو ته ځوابونه ووايست.

د ۴۶۴ او ۷۰۹ عددونه استعمال کړئ، ترڅو هرې پوښتنې ته ځواب ووايست.

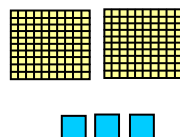
- ۱- د کوم عدد یويز ۴ دی؟
- ۲- د کوم عدد لسيز صفر دی؟
- ۳- د کوم عدد لسيز ۶ دی؟
- ۴- د کوم عدد سليز ۷ دی؟
- ۵- د دې دواړو عددونو د تفریق حاصل پیدا کړئ؟
- ۶- کوم عدد لوی دی؟ _____

دلاندې شکلونو څخه په گټې اخیستلو سره اړوند عددونه په درې ډوله ولیکئ.

_____ سل _____ لسه _____ یو
 _____ + _____ + _____

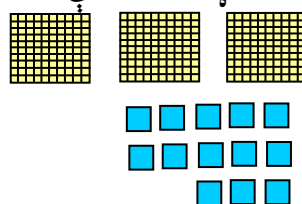

_____ سل _____ لسه _____ یو
 _____ + _____ + _____

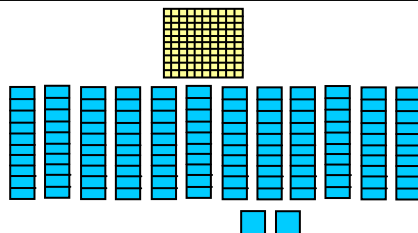

دریم فعالیت: لاندې شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ له یويزو او لسيزو
 څخه په ترتيب سره د لسو او سلو گروپونه جوړ او د هغو له شاوخوا څخه دایره
 وکارئ او اړوند عدد يې وليکئ.

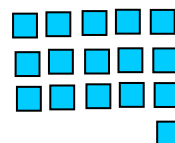
سل ——— لسه ——— يو ———
 ——— + ——— + ———
 ———

سل ——— لسه ——— يو ———
 ——— + ——— + ———
 ———

سل ——— لسه ——— يو ———
 ——— + ——— + ———
 ———

۲- لاندې پوښتنې خپلو کتابچوته نقل کړئ او په دایرو کې د <، > یا = مناسبه نښه
 وليکئ.

$$۱۲۱ \bigcirc ۲۲۰$$

$$۱۶۱ \bigcirc ۱۱۶$$

$$۷۰۲ \bigcirc ۲۰۷$$

$$۱۲۳ \bigcirc ۳۱۲$$

$$۲۳۳ \bigcirc ۳۳۲$$

$$۷۴۳ \bigcirc ۴۳۷$$

د حل شوي مثال سره سم تش ځایونه ډک کړئ.

————، ۸۱۰، ۸۰۵، ۸۰۰ ۶۳۵، ۶۲۵، ۶۱۵، ۶۰۵

————، ۷۹۹، ۶۹۹، ۵۹۹ ————، ۳۶۰، ۳۵۰، ۳۴۰

————، ۷۲۸، ۷۲۴، ۷۲۰ ————، ۳۴۲، ۳۳۲، ۳۲۲

کورنۍ دنده:

مخ کې عدد وروسته عدد او د دوو عددونو په منځ کې عدد وليکئ.

————، ۱۷۰ ۸۱۱، ———، ۸۰۹ ۴۳۶، ———

————، ۴۴۴ ————، ۳۳۳ ۶۳۹، ———، ۶۳۷

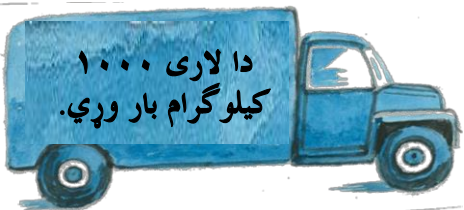
شپږم فصل

د درې رقمي عددونو جمع او تفریق

درې دېرشم لوست

د سلونو جمع کول

هدف: په دې لوست کې به زده کوونکي په درې رقمي (سلونو) عددونو کې جمع او تفریق سرته ورسولي شي.

د چوکاټ په تشو ځایونو کې هغه وزنونه ولیکئ چې په افقي ډول سره جمع شي او د موټر بار بشپړ شي.

۵۰۰ کیلوگرامه	 کیلوگرامه	
۱۰۰ کیلوگرامه	۷۰۰ کیلوگرامه	
۱۰۰ کیلوگرامه	۵۰۰ کیلوگرامه	 کیلوگرامه
۸۰۰ کیلوگرامه	 کیلوگرامه	۱۰۰ کیلوگرامه

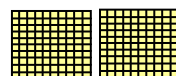
مثال:

$$۵ \text{ سله} = ۲ \text{ سله} + ۳ \text{ سله}$$

$$۳۰۰ + ۲۰۰ = ۵۰۰$$

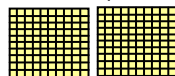
۳ سله

۲ سله

فعالیت: پورتنې مثال په نظر کې ونیسئ او لاندې پوښتنې جمع کړئ.

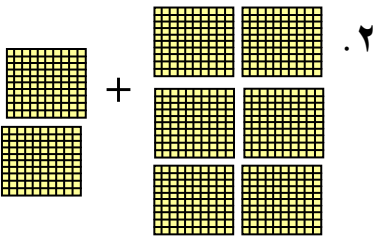
۱. سله — + سله — = سله —

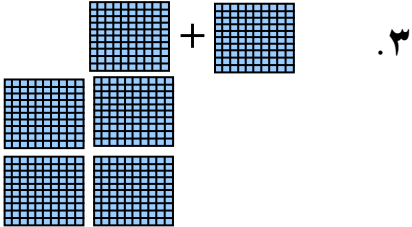
— + — = —

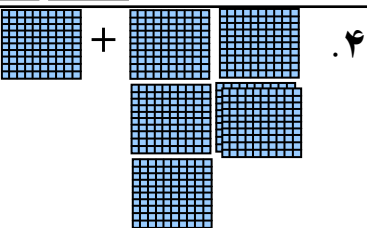
سله _____ + سله _____ = سله _____
_____ + _____ = _____

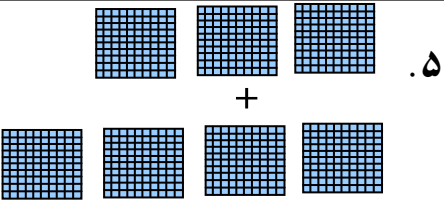
سله _____ + سله _____ = سله _____
_____ + _____ = _____

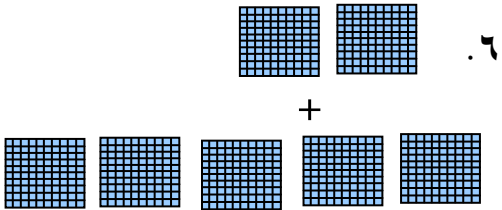
سله _____ + سله _____ = سله _____
_____ + _____ = _____

_____ سله _____
+ _____ + سله _____
_____ سله _____

_____ سله _____
+ _____ + سله _____
_____ سله _____

کورنی دنده: لاندې پوښتنې د سلگونو بڼه لرونه په خپلو کتابچو کې رسم او جمع یې کړئ.

_____ ۲ سله _____
+ _____ + ۳ سله _____
_____ سله _____

څلور دېرشم لوست

د درې رقمي عدد جمع کول له درې رقمي عدد سره چې د یويز او لسيز رقمونه يې صفر وي

هدف: زده کوونکي به یو درې رقمي عدد له بل درې رقمي عدد سره چې د یويز او لسيز رقمونه يې صفر وي جمع کړي شي.

مثال

۳۳۱	۳ سله ۳ لسه ۱ یو	
+ ۵۰۰	۵ سله ۰ لسه ۰ یو	
۸۳۱	۸ سله ۳ لسه ۱ یو	

۸۳۱ = ټوله

فعالیت: د پورته مثالونه په څیر لاندې سوالونه حل کړئ.

_____	_____ سله _____ لسه _____ یو	
+ _____	_____ سله _____ لسه _____ یو	
_____	_____ سله _____ لسه _____ یو	

_____	_____ سله _____ لسه _____ یو	
+ _____	_____ سله _____ لسه _____ یو	
_____	_____ سله _____ لسه _____ یو	

۶۴۳	۴۳۹	۶۱۲	۱۸۷	۲۷۳
+ ۲۰۰	+ ۵۰۰	+ ۱۰۰	+ ۵۰۰	+ ۳۰۰

۳۷۴	۵۱۲	۴۸۳	۷۲۸	۵۲۷
+ ۴۰۰	+ ۱۰۰	+ ۳۰۰	+ ۲۰۰	+ ۱۰۰

کورنۍ دنده: جمع یې کړئ.

۵۴۷	۳۷۱	۴۸۲	۲۴۷	۸۴۷
+ ۳۰۰	+ ۵۰۰	+ ۲۰۰	+ ۷۰۰	+ ۱۰۰

پنځه دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو جمعکول

هدف: زده کوونکي به ټول درې رقمي عددونه یوله بله سره جمع کړای شي.

مثال: د امانې ښوونځي یو لوی سالون د زده کوونکو دکارونو د ښودلو لپاره لري.

د سه شنبې په ورځ ۲۴۷ تنه راغلل او د چهارشنبې په ورځ ۱۳۲ تنه راغلل.
په مجموع کې د دې سالون څخه څو تنو لیدنه کړې ده؟

یویز	لسیز	سلیز
۷	۴	۲
۲	۳	+ ۱
۹	۷	۳

یویز	لسیز	سلیز

۹ یو ۷ لسه ۳ سله

۳۷۹

۳۷۹ تنه د لوبغاړي سالون ته راغلي دي

لومړي یویز جمع کړئ
وروسته لسیز او په پای کې
سلیز جمع کړئ.

پوښتنه: ولې موږ لومړی یویز جمع کوو؟
لومړی فعالیت: د خپل یو ټولگیوال سره کار وکړئ له یویزو څخه یې پیل کړئ
او جمع یې کړئ.

یویز	لسیز	سلیز
۴	۱	۳
۵	۲	+ ۱

یویز	لسیز	سلیز
۵	۲	۱
۴	۳	+ ۳

یویز	لسیز	سلیز
۲	۲	۴
۵	۱	+ ۵

یویز	لسیز	سلیز
۶	۱	۳
۱	۵	+ ۲

یویز	لسیز	سلیز
۷	۳	۶
۱	۶	+ ۱

یویز	لسیز	سلیز
۵	۷	۲
۹	۱	+ ۴

یویز	لسیز	سلیز
۴	۵	۴
۴	۱	+ ۱

یویز	لسیز	سلیز
۸	۳	۵
۰	۵	+ ۱

دویم فعالیت: جمع پی کری:

۶۱۲	۲۰۶	۱۷۰	۳۴۱	۱۲۹
+ ۳۵	+ ۱۷۲	+ ۳۱۲	+ ۱۲۸	+ ۳۰

۴۱۲	۵۰۸	۳۲۵	۱۵۹	۴۰۳
+ ۴۴	+ ۲۱۰	+ ۷۱	+ ۲۲۰	+ ۲۱۴

۸۲۳	۷۷۱	۵۳۷	۱۱۱	۳۳۱
+ ۱۶۴	+ ۱۰۸	+ ۲۱	+ ۴۴۳	+ ۵۱۷

کورنی دنده:

په تشو ځایونو کې مناسب عددونه ولیکئ.

یویز	لسیز	سلیز
۶		۲
	۵	+
۶	۶	۶

یویز	لسیز	سلیز
	۱	
۶		+ ۲
۹	۸	۹

شپږ دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو جمع کول چې حاصل ولري

هدف: زده کوونکي به وکولای شي د درې رقمي حاصل لرونکي عددونه جمع کړي.

موږ سلیز، لسیز او یویز په لاندې توګه جمع کولای شو.

$$\begin{array}{r} 364 \\ + 273 \\ \hline 7 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

لومړۍ مرحله:
یویز رقمونه سره
جمع کړئ که
چېرې حاصل
ولري دوروستي
رقم سره یې جمع
کړئ.

$$\begin{array}{r} \boxed{1} \leftarrow \\ 364 \quad + 6 \\ + 273 \quad + 7 \\ \hline 37 \quad - 13 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

دویمه مرحله:
لسیز رقمونه سره
جمع کړئ که
چېرې حاصل
ولري دوروستي
رقم سره یې جمع
کړئ.

$$\begin{array}{r} \boxed{1} \\ 364 \\ + 273 \\ \hline 637 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

درېمه مرحله:
دسلیزو رقمونه
جمع کړئ.

فعالیت: جمع پي کرئ او که حاصل ولري حاصل پي ونيسئ.
مثال:

سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز
							۱	
۳	۲	۹	۱	۶	۲	۴	۳	۶
+	۳	۴	+	۵	۶	+	۲	۷
						۶	۹	۳

سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز
	۵	۳	۴	۰	۹	۲	۴	۹
+	۵	۴	+	۲	۳	+	۱	۶

سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز
۴	۲	۵	۴	۵	۳	۲	۷	۴
+	۵	۸	+	۵	۲	+	۶	۱

سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز	سليز	لسيز	يويز
۲	۸	۱	۳	۴	۷	۱	۳	۵
+	۳	۶	+	۷	۲	+	۵	۴

کورنی دنده: حل پي کرئ.

+

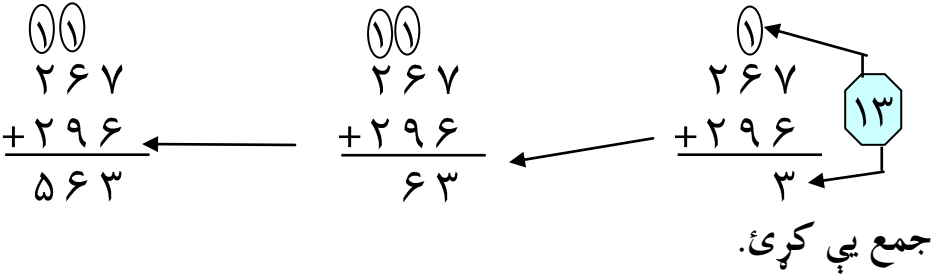
د يوه ټولگي زده کوونکو ۳۷۸ کارتونه جوړ کړل.

د يوه بل ټولگي زده کوونکو ۲۶۵ کارتونه جوړ کړل.

د دواړو ټولگيو زده کوونکو ټول څو کارتونه جوړ کړي دي؟

د درې رقمي عددونو د جمعې مشق او تمرین:
تاسو درې رقمي عددونه په لاندې توګه جمع کولای شئ.
په دې ډول:

لومړۍ مرحله: یويز جمع کړئ دویمه مرحله: لسیز جمع کړئ که
که چېرې اړتیا وي حاصل ونیسئ. چېرې اړتیا وي حاصل ونیسئ.
دریمه مرحله: سلیز سره جمع کړئ

۸۵	۱۹۲	۱۴۹	۵۶۷	۲۴۵	۳۷۴
+ ۱۹۷	+ ۴۴	+ ۷۵	+ ۳۳۳	+ ۴۵۸	+ ۱۴۷
۶۱۴	۱۷۷	۵۸۶	۴۵۵	۲۳۸	۳۶
+ ۱۸۷	+ ۱۶۸	+ ۳۶۴	+ ۱۴۵	+ ۴۴	+ ۷۳

کورنۍ دنده: جمع یې کړئ.

۱۲۳	۳۴۶	۵۱۷	۴۹۴	۲۵۳	۱۹۸
+ ۳۴۵	+ ۳۶۴	+ ۴۶۷	+ ۳۶۳	+ ۳۳۵	+ ۲۶۷

اوه دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو تفریق

هدف: زده کوونکي به درې رقمي عددونه له درې رقمي عددونو څخه تفریق کړای شي.

لومړی یويز
تفریق کړئ،
دویم لسيز تفریق
کړئ،
دریم سليز تفریق
کړئ

سليز	لسيز	یويز	سليز	لسيز	یويز
۴	۵	۷			
- ۳	۳	۲			
۱	۲	۵			

فعالیت: په ډله ییزه توګه کار وکړئ.

سليز	لسيز	یويز	سليز	لسيز	یويز	سليز	لسيز	یويز
۵	۳	۷	۶	۸	۹	۷	۲	۶
- ۲	۱	۶	- ۴	۷	۳	- ۱	۱	۵
سليز	لسيز	یويز	سليز	لسيز	یويز	سليز	لسيز	یويز
۸	۴	۴	۹	۷	۱	۴	۹	۴
- ۳	۲	۱	- ۳	۲	۰	- ۱	۰	۳
۶۵۹	۵۷۳	۳۸۹	۴۸۷	۶۷۹	۱۵۱			
- ۲۷	- ۱۳۰	- ۶۴	- ۲۳۷					

کورنۍ دنده:

۶۵۹	۶۷۳	۴۸۹	۵۸۷	۶۸۹
- ۴۳۷	- ۱۳۲	- ۱۶۴	- ۳۳۷	- ۲۵۳

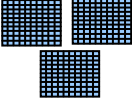
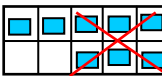
اته دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو تفریق په پور اخیستلو سره

هدف: زده کوونکي به وکولای شي له یوه درې رقمي عدد څخه درې رقمي عدد چې پور اخیستلو ته اړتیا ولري تفریق کړای شي.

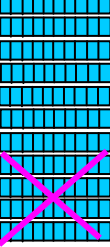
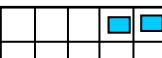
تاسو د ۱۴۶ عدد له ۳۱۸ څخه په لاندې توګه تفریق کولای شئ.

$$\begin{array}{r} 318 \\ - 146 \\ \hline 2 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز
		

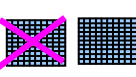
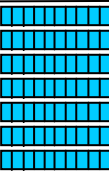
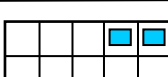
لومړي: یویز تفریق کړئ که چېرې اړتیا وي د لسیزو له مرتبې څخه پور واخلي (لسیز، په یوه دانه یې بدلې کړئ)

$$\begin{array}{r} \boxed{2} \boxed{11} \\ 318 \quad 11 \\ - 146 \quad - 4 \\ \hline 72 \quad - 7 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز
		

دویم: لسیز تفریق کړئ که چېرې اړتیا وي د سلیزو څخه پور واخلي.

$$\begin{array}{r} \boxed{2} \boxed{11} \\ 318 \\ - 146 \\ \hline 172 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز
		

په دې لوست کې موږ یو سلې په ۱۰ لسونو بدل کړی دی.

درېم: سلیز تفریق کړئ.

فعالیت: د خپل یوه ټولګیوال سره کار وکړئ لومړی یویز تفریق کړئ که چېرې پور اخیستلو ته اړتیا وي د لسیزو له مرتبې څخه پور واخلي.

سلیز	لسیز	یویز	سلیز	لسیز	یویز	سلیز	لسیز	یویز
							۸	۱۵
۴	۶	۱	۷	۴	۵	۶	۹	۵
- ۲	۵	۳	- ۵	۳	۱	- ۲	۴	۸
						۴	۴	۷

یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز
۷	۳	۵	۱	۲	۷	۹	۲	۴
۹	۱	۳	۴	۱	۴	۱	۶	۱

یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز
۵	۴	۶	۹	۸	۵	۱	۴	۷
۸	۱	۲	۲	۹		۰	۳	۲

یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز
۶	۴	۸	۶	۳	۹	۹	۵	۷
۵	۹		۶	۲	۴	۳	۱	۶

یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز
۰	۵	۴	۷	۳	۵	۵	۲	۷
۰	۶	۳	۴	۶		۱	۹	

کورنی دنده: په تشو ځایونو کې مناسب عددونه ولیکئ.

یویز	لسیز	سلیز	یویز	لسیز	سلیز
۷		۵	۷		۵
	۴	۲		۴	۲
۹	۸		۹	۸	

دېور اخیستلو په صورت کې د تفریق مشق او تمرین

تاسو درې رقمي عددونه په لاندې توګه تفریق کولای شئ.

لومړۍ مرحله: یويز تفریق
کړئ که چېرې اړتیاوي پور واخلي.

دویمه مرحله: لسيز تفریق کړئ
که چېرې اړتیاوي پور واخلي.

دریمه مرحله: سليز تفریق کړئ.

⑤③①②

۶۴۲

- ۲۶۷

۳۷۵

فرق يې ۳۷۵ دی

⑤③①②

۶۴۲

- ۲۶۷

۷۵

۱۳

- ۶

۷

③①②

۶۴۲

- ۲۶۷

۵

۱۲

- ۷

۵

تفریق يې کړئ.

۴۱۷

- ۳۳۲

۸۳۷

- ۴۷۲

۸۴۰

- ۴۱۵

۴۲۹

- ۱۵۶

۵۱۶

- ۳۵۵

۳۴۶

- ۱۶۳

۸۱۶

- ۴۳۲

۷۵۴

- ۶۵۷

۹۶۳

- ۷۸۹

۵۹۳

- ۳۲۸

۴۸۰

- ۱۲۶

۷۶۳

- ۲۸۴

کورنۍ دنده: تفریق يې کړئ.

۹۳۲

- ۵۵۶

۷۲۵

- ۲۵۶

۵۷۴

- ۱۸۸

۳۶۵

- ۱۸۷

۵۷۶

- ۱۳۸

۶۵۵

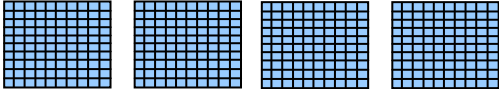
- ۳۷۷

نه دېرشم لوست

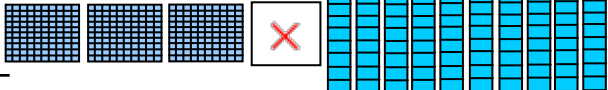
د درې رقمي عددونو تفریق چې یويز او لسيز يې صفر وي

هدف: زده کوونکي به دصفر لرونکي درې رقمي عددونو څخه درې رقمي عددونه تفریق کړای شي.

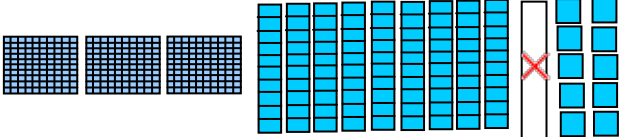
تاسو د صفر لرونکو عددونو څخه د نورو عددونو تفریق په لاندې ډول کولای شئ.

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

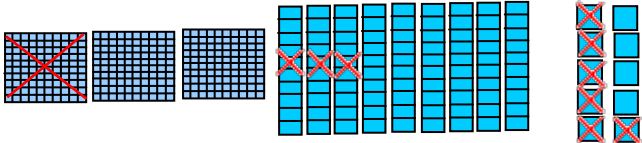
لومړۍ مرحله: یويز تفریق کړئ
څرنگه چې لسيز رقم صفر دی
چې په یويزو بدليدای نشي.

$$\begin{array}{r} 310 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

دویمه مرحله: سلیز
په لسونو سره بدل
کړئ لکه مقابل
شکل:

$$\begin{array}{r} 3910 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

درېمه مرحله: یولسی
په ۱۰ یودانه یې سره
بدل کړئ.

$$\begin{array}{r} 3910 \\ - 136 \\ \hline 264 \end{array}$$

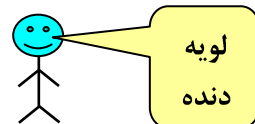
څلورمه مرحله: تفریق
یې کړئ.

فعالیت: پورته حل شوی مثال په نظر کې ونیسئ او تفریق یې کړئ.

$$\begin{array}{r} 506 \\ - 49 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 603 \\ - 489 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 700 \\ - 363 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 400 \\ - 158 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 540 \\ - 273 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 71010 \\ - 325 \\ \hline 485 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 903 \\ - 324 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 270 \\ - 207 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 300 \\ - 37 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 500 \\ - 124 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 700 \\ - 540 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 908 \\ - 280 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 300 \\ - 123 \\ \hline \end{array}$$

د دریو رقمي عددونو د جمعې او تفریق مشق او تمرین:

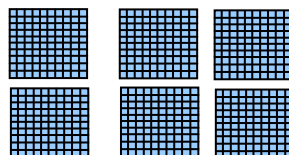

آیا تاسو کولای شئ پوښتنوته ځوابونه ووايست؟

د شکلونو څخه په گټې اخیستو سره تش ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

سله _____ + سله _____ = سله _____

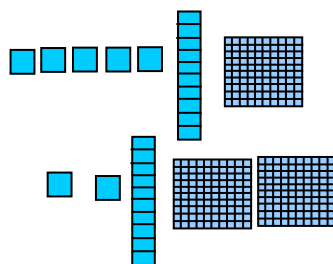
_____ + _____ = _____

سله _____ لسه _____ یودانه يي

سله _____ لسه _____ یودانه يي

سله _____ لسه _____ یودانه يي

د قانون څخه په کار اخیستنې سره لاندې جدولونه بشپړ کړئ.

۳۰ جمع کړي	
۷۳۰	
۸۷۰	
۱۹۰	
۴۲۰	

۴۰۰ جمع کړي	
۵۰۰	
۳۵۰	
۴۳۰	
۵۷۰	

۲۰۰ جمع کړي	
۲۲۰	
۶۷۰	
۵۱۰	
۱۷۰	

جمع پي ڪريئ.

سليز	لسيز	يوز
۲	۷	۶
+ ۱	۴	۵

سليز	لسيز	يوز
۴	۲	۵
+ ۳	۴	۸

سليز	لسيز	يوز
۶	۷	۳
+	۱	۹

تفريق پي ڪريئ.

سليز	لسيز	يوز
۵	۲	۶
- ۱	۴	۸

سليز	لسيز	يوز
۳	۳	۷
-	۶	۱

سليز	لسيز	يوز
۸	۳	۷
- ۲	۲	۵

جمع يا تفريق پي ڪريئ.

$$\begin{array}{r} ۱۲۷ \\ + ۵۸۴ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۲۴ \\ + ۲۵۸ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۷۰۰ \\ - ۲۱۱ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۲۴ \\ - ۳۲ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۸۲۳ \\ + ۶۹ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۷۶۲ \\ - ۵۷۱ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۷۰۰ \\ - ۳۳۱ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۵۹۱ \\ - ۱۰۳ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۸۳ \\ + ۷۷ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۵۵۷ \\ - ۳۲۹ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۷ \\ - ۱۲۲ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۴۹۵ \\ + ۱۰۸ \\ \hline \end{array}$$

ڪورني دنده:

$$\begin{array}{r} ۲۹۰ \\ + ۵۷۵ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۳۹ \\ + ۴۸۳ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۰۱ \\ - ۱۲۷ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۷۴ \\ + ۶۶۶ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۹۴۷ \\ - ۳۵۸ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۴۹۹ \\ + ۲۰۱ \\ \hline \end{array}$$

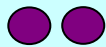
اووم فصل

د عددونو ضرب او وېش عمليې

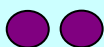
څلوېښتم لوست

د ضرب مفهوم

هدف: دا لوست به زده کوونکي چمتو کړي، ترڅو د ضرب او تقسیم مفهومونه په ښه آسانی سره زده کړي.

۲ ډبرې

۴ ډبرې

۶ ډبرې

۸ ډبرې

ټوله ۸

متناوب شمېرل یعنې د عین عدد جمع کول په تکراري توګه.

لومړۍ فعالیت: د خپل یوه ټولګیوال سره کار وکړئ، کوچنۍ ډبرې وکاروئ او له هغې څخه مساوي ګروپونه جوړ کړئ، متناوب شمېر ورکړئ، او مجموعه یې و لیکئ؟

۴ واری ۴، ۴ زیات کړي

____ ، ____ ، ____ ، ____

ټوله ____

۵ واری ۲، ۲ زیات کړئ

____ ، ۴ ، ۶ ، ۸ ، ۱۰

ټوله ____

۴ واری درې، درې زیات کړئ.

____ ، ____ ، ____ ، ____

ټوله ____

۳ واری ۵، ۵ زیات کړئ

____ ، ____ ، ____

ټوله ____

۴ واری ۵، ۵ زیات کړئ.

____ ، ____ ، ____ ، ____ ، ____

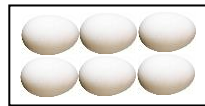
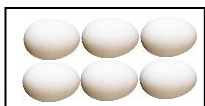
ټوله ____

۵ واری ۳، ۳ زیات کړئ

____ ، ____ ، ____ ، ____ ، ____

ټوله ____

دویم فعالیت: دوه بکسه هر یو یې شپږ هگۍ لري

د چرگې ټولې ۱۲ هگۍ

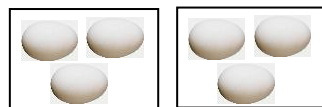
د چرگې هگۍ رسم کړئ، متناوب شمېر یې وکړئ او ویې لیکئ خومره؟

۴ بکسونه، هر بکس ۵ هگۍ لري

--	--	--	--

د چرگې ټولې _____ هگۍ

۲ بکسونه، هر بکس ۳ هگۍ لري

د چرگې ټولې ۶ هگۍ

۳ - ۴ بکسونه، هر بکس ۴ هگۍ لري

--	--	--	--

د چرگې ټولې _____ هگۍ

۲ بکسونه، هر بکس ۴ هگۍ لري

--	--

د چرگې ټولې _____ هگۍ

۶ بکسونه، هر بکس ۳ هگۍ لري

د چرگې ټولې _____ هگۍ

۳ بکسونه، هر بکس ۶ هگۍ لري

--	--	--

د چرگې ټولې _____ هگۍ

کورنۍ دنده: ۴ چرگان هر یو یې ۲ پښې لري په یوه ونه باندې ناست دي شکل یې

رسم کړئ، متناوب شمېر یې وکړئ او ویې لیکئ ټولې څو پښې دي؟

_____ ، _____ ، _____ ، _____

ټولې _____ پښې

یوځلو بڼتم لوست

دهغو عددونو جمع کول چې مساوي اجزاي ولري (تکراري جمع)

هدف: د جمعي د مساوي اجزاوو څخه په گټې اخيستنې سره د زده کوونکو چمتو کول د ضرب د زده کړې لپاره

د منو مساوي گروپونه جمع کړو، تر څو مجموعه يې پيدا کړو.

مساوي گروپونه څه ډول جوړولی شئ

$$\begin{array}{c} 3 \\ \boxed{\begin{array}{c} \text{Apple} \\ \text{Apple} \\ \text{Apple} \end{array}} \end{array} + \begin{array}{c} 3 \\ \boxed{\begin{array}{c} \text{Apple} \\ \text{Apple} \\ \text{Apple} \end{array}} \end{array} + \begin{array}{c} 3 \\ \boxed{\begin{array}{c} \text{Apple} \\ \text{Apple} \\ \text{Apple} \end{array}} \end{array} + \begin{array}{c} 3 \\ \boxed{\begin{array}{c} \text{Apple} \\ \text{Apple} \\ \text{Apple} \end{array}} \end{array} = 12$$

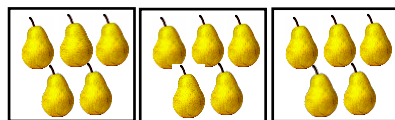
۳ دانه يې ۴ گروپونه = ۱۲

لومړۍ فعاليت: ويي ليکي څومره؟

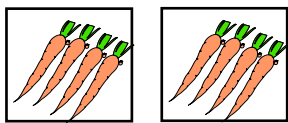
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

_____ = _____ د گروپه

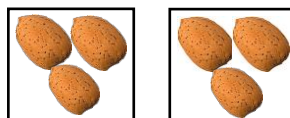
$$5 + 5 + 5 = 15$$

۵ دانه يې ۳ گروپونه = ۱۵

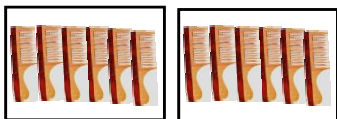
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

_____ = _____ د گروپونه

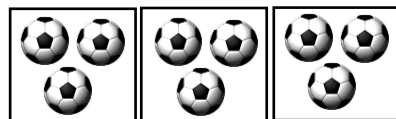
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

_____ = _____ د گروپونه

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

_____ = _____ د گروپونه

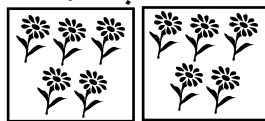
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

_____ = _____ د گروپونه

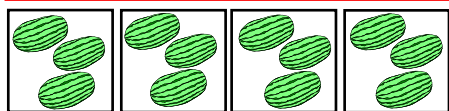
دویم فعالیت: جمع یې کړئ، وېې لیکئ چې څومره کېږي؟

$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

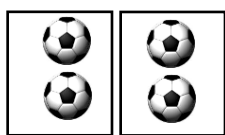
$$\begin{array}{r} ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

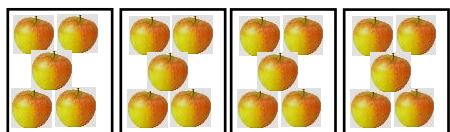
$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

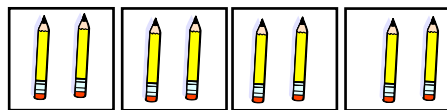
$$\begin{array}{r} ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

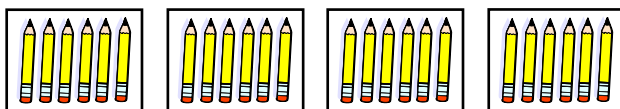

$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

کورنۍ دنده: جمع یې کړئ، وېې لیکئ چې څومره کېږي؟

$$\begin{array}{r} ____ + ____ + ____ + ____ = ____ \\ ____ = ____ \text{ گروپونه د} \end{array}$$

دوه څلوېښتم لوست

ضرب

هدف: زده کوونکي به د ضرب عملیه زده کړي او علامه یې وپېژني.

که چیرې گروهونه مساوي او هم جنسه وي هغه جمع یا ضرب کولای شو، ترڅو چې مجموعه یې پیدا شي.

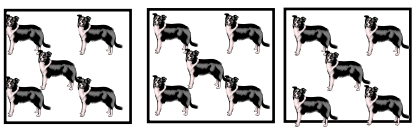
$4 + 4 + 4$
۳ واري څلور
 $3 \times 4 = 12$

۱۲ حاصل ده

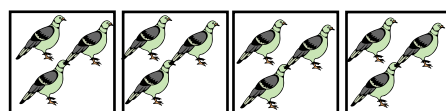
۱۲ × نېسه د ضرب ده
۳ واري ۴ مساوي له ۱۲

هلته په ۳ گلدانيو کې ۱۲ گلان دي.

لومړۍ فعالیت: په ډله نیزه توگه کار وکړئ جمع یا ضرب یې کړئ، ترڅو چې مجموعه یې پیدا کړئ.
مثال: ۴ گروهونه ۳ دانه یې څو چوغکي کېږي؟

— + — + — = —
— = پنځه —
سپي — = — × —

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

$$12 = 4 \text{ واري } 3$$

$$\text{یا } 12 = 3 \times 4 \text{ چوغکي}$$

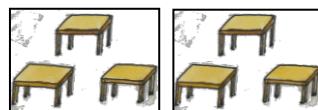
۲ گروهونه ۳ دانه یې څومره مېزونه کېږي؟

$$\text{—} + \text{—} + \text{—} = \text{—}$$

$$\text{—} = \text{يو } \text{—}$$

$$\text{بایسکلونه } \text{—} = \text{—} \times \text{—}$$

$$\text{—} + \text{—} = \text{—}$$

$$\text{—} = \text{درې } \text{—}$$

$$\text{مېزونه } \text{—} = \text{—} \times \text{—}$$

دویم فعالیت:

۱- د جمعې دافادو له مخې د ضرب د افادو تش ځایونه ډک کړئ.

$$1 + 1 = 2 \quad \text{یا} \quad 2 \times 1 = \square$$

$$1 + 1 + 1 = 3 \quad \text{یا} \quad 3 \times \square = 3$$

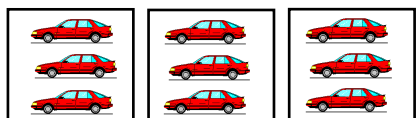
$$1 + 1 + 1 + 1 = 4 \quad \text{یا} \quad 4 \times \square = 4$$

$$2 + 2 + 2 + 2 = 8 \quad \text{یا} \quad 4 \times \square = 8$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15 \quad \text{یا} \quad 5 \times \square = 15$$

۲- جمع او ضرب یې کړئ، ترڅو حاصل یې پیدا کړئ.

ټول څو موټرونه دي؟

$$\square + \square + \square = \square$$

$$\square = \square \text{ گروپونه د } \square$$

$$\square = \square \text{ درې}$$

$$\square \times \square = \square \text{ موټره}$$

$$4 + 4 + 4 = 12$$

$$12 = 4 \text{ گروپونه د } 3$$

$$12 = 3 \text{ وارې څلور}$$

$$\text{یا } 12 = 4 \times 3 \text{ قفله}$$

ټول څو دانې گېلاسونه دي؟

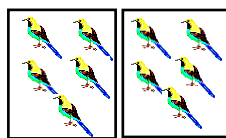
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

$$\text{---} = \text{درې ---}$$

$$\text{يا ---} \times \text{---} = \text{---} \text{ گېلاس}$$

ټولې څومره کوترې دي؟

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

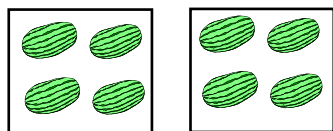
$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

$$\text{---} = \text{پنځه ---}$$

$$\text{يا ---} \times \text{---} = \text{---} \text{ کوترې}$$

کورنۍ دنده:

ټول څو دانې خټکي دي؟

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

$$\text{---} = \text{څلور ---}$$

$$\text{يا ---} \times \text{---} = \text{---} \text{ خټکي}$$

ټول څو دانې گلان دي؟

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

$$\text{---} = \text{پنځه ---}$$

$$\text{يا ---} \times \text{---} = \text{---} \text{ گلونه}$$

درې څلوېښتم لوست

د کتارونو جوړول

هدف: زده کوونکي به وپوهېږي که چېرې د جمعې اجزاوې مساوي نه وي د جمعې عملیه په ضرب باندې بدليدلای نشي.

په یاد یې ولری چې
کتارونه له کینې
خوا څخه ښی له
پورته خوا څخه
کښته خوا ته په مخ
ځي.

- په دې کتارونو کې د رنګ شویو مربعاتو
مختلف شمېر شتون لري.
د رنګ شوو مربع ګانو قطار منظم نه دي.
مونږ هغه ضربولی نشو.
- پورته مربع ۵ افقي قطاره
او ۵ عمودي قطاره لري.
— ۳ عمودي قطاره او ۴ افقي
قطاره رنګ شوي دي.

— د رنګ شوو مربع ګانو شمیر مساوی دی له:
(رنګه مربع ګانې) $3 \times 4 = 12$

هر زده کوونکي دې په خپله خوښه کتارونه رنګ کړي او دهغوي شمیردې وښی.

_____ له پورته څخه کښته خواته
_____ قطارونه له کینې څخه ښي خواته
_____ حاصل

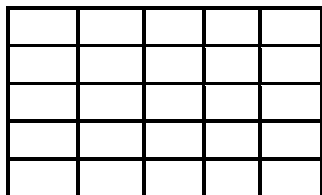
_____ له پورته څخه کښته خواته
_____ قطارونه له کینې څخه ښي خواته
_____ حاصل

_____ له پورته څخه کښته خواته
_____ قطارونه له کینې څخه ښي خواته
_____ حاصل

_____ له پورته څخه کښته خواته
_____ قطارونه له کینې څخه ښي خواته
_____ حاصل

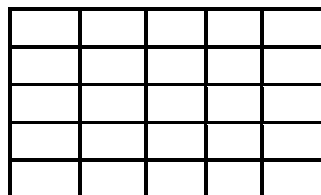
دويم فعاليت: مساوي كتارونه رنگه کړئ او دهغوي شمېر معلوم کړئ.

۴ کتاره د ۲ ونښي

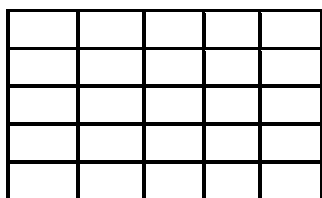
کتاره —
په هر کتار کې —
— = ۲ × ۴

۳ کتاره د ۴ ونښي

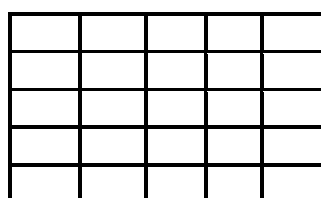
کتاره ۳
۴ په هر کتار کې
۱۲ = ۴ × ۳

۵ کتاره د ۵ ونښي

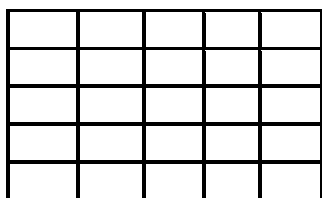

کتاره —
په هر کتار کې —
— = ۵ × ۵

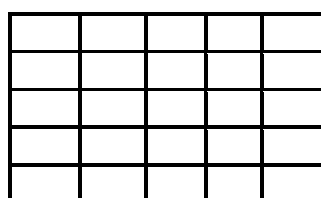
۴ کتاره د ۵ ونښي

کتاره —
په هر کتار کې —
— = ۵ × ۴

کتاره —
په هر کتار کې —
— = ۵ × ۳

کتاره —
په هر کتار کې —
— = ۳ × ۲

کورنۍ دنده:

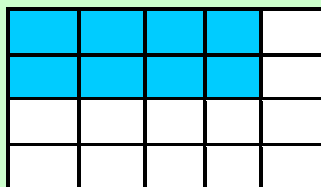
۱. داسې شکلونه رسم کړئ چې ۵×۳ ونښي
۲. داسې شکلونه رسم کړئ چې ۷×۵ ونښي

څلور څلوېښتم لوست

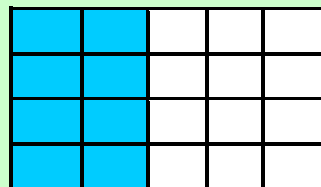
په ضرب کې د بدلون خاصیت

هدف: زده کوونکي به په دې پوه شي که چېرې د ضرب د اجزاو ځایونه بدلون وکړي د ضرب په حاصل کې بدلون نه راځي.

تاسو عددونه په لاندې ډول ضرب کولای شئ چې عین حاصل ولري.

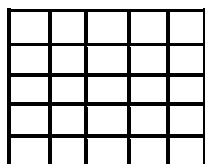

$$2 \times 4 = 8$$

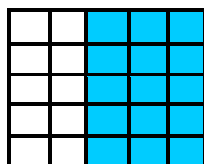
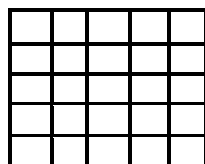

$$4 \times 2 = 8$$

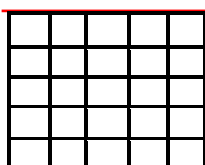
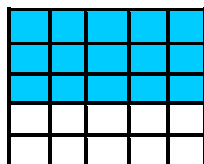
لومړۍ فعالیت: مساوي کتارونه جوړ کړئ، هر کتار رنگ کړئ او حاصل یې پیدا کړئ.

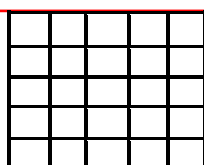
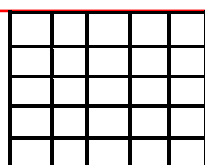
$$4 \times 3 = \text{---} , 3 \times 4 = \text{---}$$

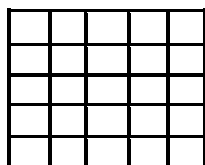
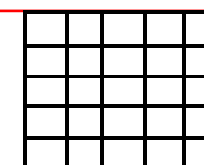
$$3 \times 5 = 15 , 5 \times 3 = 15$$

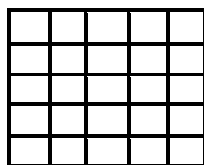
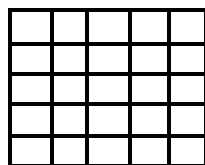
$$1 \times 5 = \text{---} , 5 \times 1 = \text{---}$$

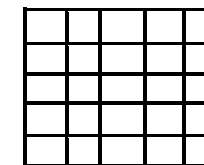
$$2 \times 3 = \text{---} , 3 \times 2 = \text{---}$$

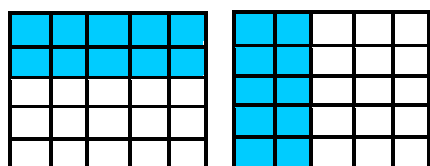
$$2 \times 4 = \text{---} , 4 \times 2 = \text{---}$$

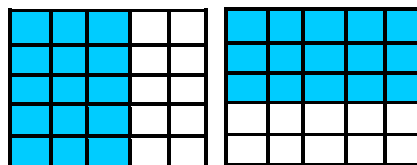
$$5 \times 4 = \text{---} , 4 \times 5 = \text{---}$$

دویم فعالیت: د ضرب حاصل پیدا کړئ.

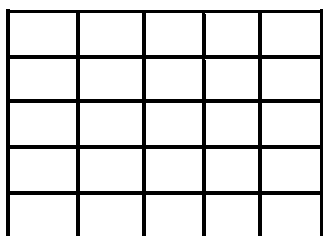

$$5 \times 2 = \text{---} , 2 \times 5 = \text{---}$$

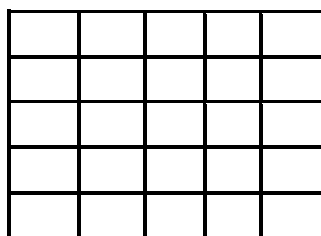

$$3 \times 5 = \text{---} , 5 \times 3 = \text{---}$$

عددونه ولیکئ او کتارونه یې رنگ کړئ. د ضرب ډول، ډول پوښتنې ولیکئ.

$$\text{---} \times \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} \times \text{---} = \text{---}$$

وړې ډبرې استعمال کړئ، ترڅو له تاسو سره د ضرب د حاصل په پیدا کولو کې مرسته وکړي.

$$4 \times 5 = \text{---}$$

$$2 \times 9 = \text{---}$$

$$4 \times 6 = \text{---}$$

$$5 \times 4 = \text{---}$$

$$9 \times 2 = \text{---}$$

$$6 \times 4 = \text{---}$$

کورنۍ دنده: د لاندې پوښتنو د ضرب حاصل په لاس راوړئ.

$$8 \times 3 = \text{---}$$

$$3 \times 6 = \text{---}$$

$$2 \times 7 = \text{---}$$

$$3 \times 8 = \text{---}$$

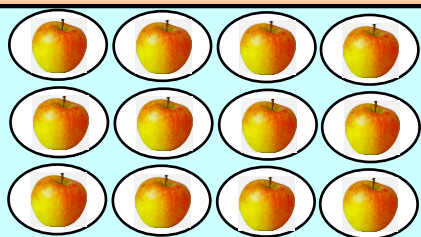
$$6 \times 3 = \text{---}$$

$$7 \times 2 = \text{---}$$

پنځه څلورېشم لوست

په عمودي شکل ضرب کول

هدف: زده کوونکي به سربېره په افقي (په یوه لیک کې) ډول د ضرب په عمودي ډول (یو تریل لاندې) هم پوه شي

کله چې ضرب کوئ تاسو
د ضرب عملیه په دوه ډوله
لیکلای شئ.

$$4 \times 3 = 12$$

په هر کتار کې ۴ منې
کتارونه ۳ ×

ټوله ۱۲ دانې منې

لومړۍ فعالیت: د ضرب حاصل پیدا کړئ. ۲ کتاره، دي هر کتار ۷ دانې یې. ۴ گروپونه، هر گروپ کې ۲ دانې پیاوړي.

گروپ

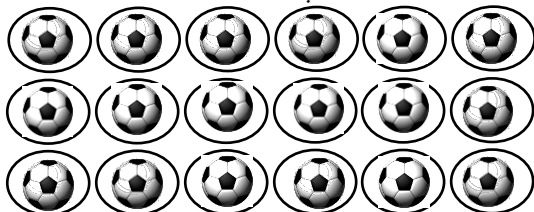
$$4 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$7 \times 2 = 14$$

کتاره × ۲ = ۱۴

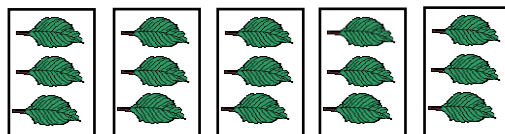
۳ کتاره، هر کتار کې ۶ توپونه.

$$3 \times 6 = \underline{\quad}$$

گروپ × ۶

۵ گروپونه، هر گروپ کې ۳ دانې پانې.

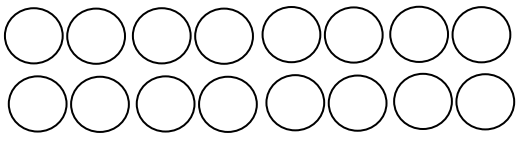

$$5 \times 3 = \underline{\quad}$$

گروپ × ۳

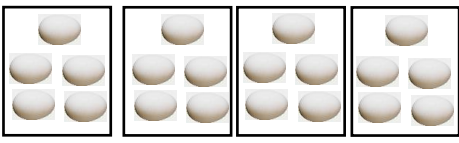
دویم فعالیت:

۲ کتاره، په هر کتار کې ۸ دایرې.

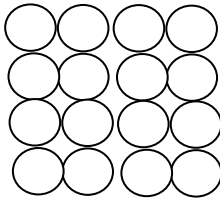
$$\begin{array}{r} 8 \\ \times 2 \\ \hline 16 \end{array} \quad 8 \times 2 = 16$$

۴ گروپونه، په هر گروپ کې ۵ هڅې.

$$\begin{array}{r} \square \\ \times \square \\ \hline \square \end{array} \quad \square \times \square = \square$$

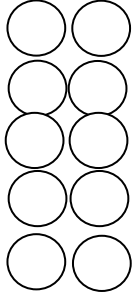
۴ کتارونه، په هر کتار کې ۴ دایرې

$$\begin{array}{r} \square \\ \times \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\square \times \square = \square$$

۵ کتاره، په هر کتار کې ۲ دایرې.

$$\begin{array}{r} \square \\ \times \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\square \times \square = \square$$

له محیطي موادو څخه ګټه واخلي او ضرب یې کړئ.

$$\begin{array}{r} 7 \\ \times 1 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 4 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \\ \times 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ \times 4 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دنده:

$$\begin{array}{l} 2 \times 3 = \square, \quad 3 \times 3 = \square, \quad 4 \times 3 = \square \\ 2 \times 4 = \square, \quad 3 \times 4 = \square, \quad 4 \times 4 = \square \end{array}$$

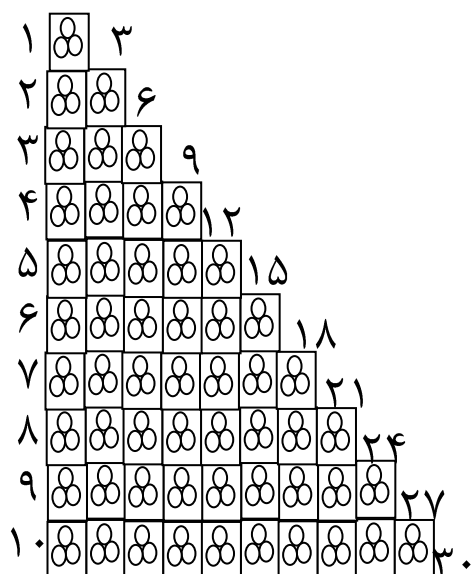
شېر خلوېنېتم لوست

د شکلونو څخه په کار اخیستلو سره د ضرب ښوونه

هدف: د شیانو په کارولو سره په زده کوونکي د ۲ ښی ضرب زده کړي او خپلو حافظو ته به یې وسپاري.

۱	★★	۲																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
---	----	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

لکه د ۲ ضرب د ۳ ضرب هم د شکل له مخې په لاندې توگه په لاس راوړو.

$$3 = 1 \times 3 = 3$$

$$3 + 3 = 2 \times 3 = 6$$

$$3 + 3 + 3 = 3 \times 3 = 9$$

$$3 + 3 + 3 + 3 = 4 \times 3 = 12$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 5 \times 3 = 15$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 6 \times 3 = 18$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 7 \times 3 = 21$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 8 \times 3 = 24$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 9 \times 3 = 27$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 10 \times 3 = 30$$

فعالیت:

له حل شوي مثال څخه په کار اخیستلو سره لاندې تش ځایونه ډک کړئ.

$$3 \times \boxed{2} = 6$$

$$3 \times \boxed{} = 9$$

$$3 \times \boxed{} = 12$$

$$3 \times 5 = \boxed{}$$

$$\boxed{} \times 6 = 18$$

د ۴ ضرب

$$۱ \times ۴ = ۴$$

$$۲ \times ۴ = ۸$$

$$۳ \times ۴ = ۱۲$$

$$۴ \times ۴ = ۱۶$$

$$۵ \times ۴ = ۲۰$$

$$۶ \times ۴ = ۲۴$$

$$۷ \times ۴ = ۲۸$$

$$۸ \times ۴ = ۳۲$$

$$۹ \times ۴ = ۳۶$$

$$۱۰ \times ۴ = ۴۰$$

د ۵ ضرب

$$۱ \times ۵ = ۵$$

$$۲ \times ۵ = ۱۰$$

$$۳ \times ۵ = ۱۵$$

$$۴ \times ۵ = ۲۰$$

$$۵ \times ۵ = ۲۵$$

$$۶ \times ۵ = ۳۰$$

$$۷ \times ۵ = ۳۵$$

$$۸ \times ۵ = ۴۰$$

$$۹ \times ۵ = ۴۵$$

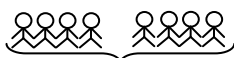
$$۱۰ \times ۵ = ۵۰$$

کورنی دنده:

زده کوونکي دې دلاندې شکلونو له مخې ضرب بشپړ کړي.

$$\text{—} \times \text{—} = \text{—}$$

$$\text{—} \times \text{—} = \text{—}$$

$$\text{—} \times \text{—} = \text{—}$$

اوه څلوېښتم لوست

د ضرب عبارتي پوښتنې

هدف: زده کونکي به د عبارتي پوښتنو په مفهوم وپوهېږي او د ریاضی افاده به یې ولیکي.

د ضرب د عمليې څخه په کار اخیستلو سره ۶ پوښتنې حل کړئ عددي جملې یې ولیکئ او د ضرب حاصل یې پیدا کړئ.

۱. د مرسل په بوتې کې ۳ سره گلونه دي او هر گل ۶ پانې لري، ټولې څو پانې لري؟

$$\text{————} \times \text{————} = \text{————}$$

د گل پانې

۲. جميله کباب پخوي او هغې د کباب ۶ سيخونه پاڅه کړي دي، د کباب هر

سیخ یې ۴ ټوټې غوښه لري ټوله څو ټوټې غوښه کېږي؟

$$\text{————} \times \text{————} = \text{————}$$

ټوله ټوټې غوښه

۳. زیا ۵ گلدانې لري په هره گلدانې کې یې دوه د گلانو بوتې کېږي، د

گلانو ټول شمېر څو کېږي.

$$\text{————} \times \text{————} = \text{————}$$

ټوله بوتې

۴. یو بڼوال غواړي په هر کتار کې د خټکیو ۴ تخمه کېږي ۳ کتار به پوره کړي دي،

په آخر کتار کې یې یوازې دوه تخمه کېږي، ټول څو تخمه کېږي؟

$$\text{————} \times \text{————} = \text{————}$$

ټوله تخمه

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې حل کړي.

$$2 \times 5 = ? \quad 3 \times 6 = ?$$

په دوه رقمي عدد کې د یوه رقمي عدد ضربول

شوي دي او په هر کتار کې ۲ خانې تورې شوې دي چې د جمعې د دوو

مساوي اجزاو په توگه يې لیکو

$$۱۳ + ۱۳ = ۲۶$$

یا

$$۱۳ \times ۲ = ۲۶$$

د ضرب حاصل د ضرب دویم جز د ضرب لومړی جز

[illegible]

اوس غواړو پورتنی مثال د یوې ضربې افادې په توگه ولیکو او ضرب یې کړو.

یویز	لسیز		
۳	۱	←	دضرب لومړئ جز
۲	×	←	دضرب دویم جز

لومړی د ۲ عدد په یويزو يعنې ۳ کې ضرب کوو چې ۶ کېږي او هغه د ضرب د حاصل د یويزو په ځای کې لیکو. ۱۳

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 6 \end{array}$$

وروسته د ۲ عدد په لسيزو يعنې ۱ کې ضرب کوو داچې ۱ د لسيزو په
خای کې شتون لري، یو لسی دی، د ۲ سره د هغه د ضرب حاصل د ۲
عدد نه دی، خو ۲ لسیه يعنې ۲۰ دي.

$$\begin{array}{r} ۱۳ \\ \times ۲ \\ \hline ۶ \\ ۲۰ \end{array}$$

چې د دې دواړو له جمع کولو وروسته د ضرب حاصل په لاس راځي.

$$\begin{array}{r} ۱۳ \\ \times ۲ \\ \hline ۶ \\ + ۲۰ \\ \hline \end{array}$$

۲۶ د ضرب حاصل

لومړۍ فعالیت: غواړو د ۱۲ عدد په ۴ کې ضرب کړو.

۱۲	لسیز
۴	۲
۸	۱

لکه مخکنی مثال ۴ په یويزو کې ضرب کوو چې ۸ حاصلېږي يعنې:

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \times ۴ \\ \hline ۸ \end{array}$$

اوس د ۴ عدد په لسيزو کې چې په حقيقت کې (۱) لسي دی، ضرب کوو چې
د هغه د ضرب حاصل ۴ کېږي. په دې باید پوه شو چې ۴، دي، خو څلور لسیه
دي او هغه د لسيزو په خای کې لیکو يعنې:

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \times ۴ \\ \hline ۴۸ \end{array}$$

حاصل شوی عدد ۴۸ دی چې د ۸ یويزو او ۴ لسيزو څخه عبارت دی.
دويم فعالیت: غواړو د ۱۳ عدد د ۵ په عدد کې ضرب کړو.

۱۳
× ۵

لسیز

۱

یويز

۳

لومړی د ۵ عدد په یويزو یعنې (۳) کې ضرب کوو چې د هغو د ضرب حاصل ۱۵ کېږي، د ۱۵ د یويزو رقم یعنې ۵ د ضرب د حاصل د یويزو په ځای کې لیکو او د هغه د لسيزو رقم چې (۱) لسی دی د حاصل په توگه د ۱۳ د لسيزو د مرتبې پورته یې لیکو.
کوم وخت چې ۵ د لسيزو په مرتبه یعنې (۱) کې ضرب کړو، د حاصل شوي یادداشت سره یې جمع کوو چې د ۶ عدد په لاس راځي او د ۶ عدد د ضرب د حاصل د لسيزو په مرتبه کې لیکو چې ۶۵ حاصل کېږي.

①

۱۳

× ۵

۶۵

→

→

→

→

کورنۍ دنده:

د لاندې پوښتنو د ضرب حاصل په لاس راوړئ.

۲۱

۱۸

۱۶

۱۷

۱۴

۲۵

× ۲

× ۴

× ۵

× ۳

× ۵

× ۴

نهه څلوېښتم لوست

د ضرب په عمليه کې د(۱) د عدد خاصيت

هدف: زده کوونکي په پوه شي چې(۱) په هر عدد کې ضرب شي د ضرب حاصل يې هم هغه عدد دی.

په تېر لوست کې مو ولوستل چې:

$$۱ + ۱ = ۲ \quad \text{يا} \quad ۲ \times ۱ = ۲$$

$$۱ + ۱ + ۱ = ۳ \quad \text{يا} \quad ۳ \times ۱ = ۳$$

$$۱ + ۱ + ۱ + ۱ = ۴ \quad \text{يا} \quad ۴ \times ۱ = ۴$$

$$۱ + ۱ + ۱ + ۱ + ۱ = ۵ \quad \text{يا} \quad ۵ \times ۱ = ۵$$

دا لوست موږ په دې پوهوي هر عدد چې په (۱) کې ضرب شي د

ضرب حاصل يې په خپله هم هغه عدد کېږي يعنې:

$$۶ \times ۱ = ۶$$

$$۷ \times ۱ = ۷$$

$$۸ \times ۱ = ۸$$

$$۲۵ \times ۱ = ۲۵$$

کورنۍ دنده: لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$$\square \times ۱ = ۵ \quad , \quad ۱۲ \times \square = ۱۲$$

$$۱۷ \times ۱ = \square \quad , \quad ۳۵ \times ۱ = \square$$

پنځوسم لوست

د ضرب په عمليه کې د (۰) صفر خاصيت

هدف: زده کونکي به پوه شي هر عدد چې په صفر کې ضرب شي د ضرب حاصل يې صفر دی.

موږ پوهېږو چې په يوازې توگه صفر په معنا د هيڅ دی، په هره اندازه چې د صفرونو شمېر زيات شي بيا هم هيڅ دی يعنې:

$$۰ = ۱ \times ۰ = ۰$$

$$۰ + ۰ = ۰ \text{ يا } ۲ \times ۰ = ۰$$

$$۰ + ۰ + ۰ = ۰ \text{ يا } ۳ \times ۰ = ۰$$

$$۰ + ۰ + ۰ + ۰ = ۰ \text{ يا } ۴ \times ۰ = ۰$$

$$۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ = ۰ \text{ يا } ۵ \times ۰ = ۰$$

په همدې ډول:

$$۶ \times ۰ = ۰$$

$$۷ \times ۰ = ۰$$

$$۸ \times ۰ = ۰$$

$$۹ \times ۰ = ۰$$

د پورتنی مثال له مخې ویلای شو هر عدد چې په صفر کې ضرب شي د هغه د ضرب حاصل صفر دی.

کورنۍ دنده:

۱- د جمعې افادې په ضرب باندې بدلې کړئ.

$$۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ =$$

$$۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ =$$

۲- دا افادې په جمع باندې بدلې کړئ.

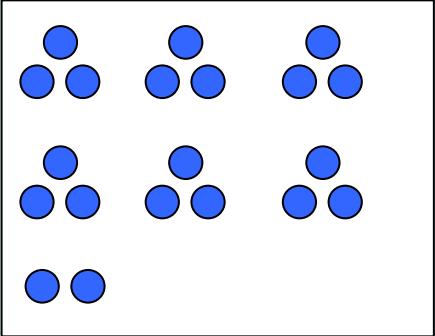
$$۹ \times ۰ =$$

$$۱۱ \times ۰ =$$

يو پنځوسم لوست

د گروپونو جوړول

هدف: دا لوست به زده کوونکي د ویش د عملې لپاره چمتو کړي.

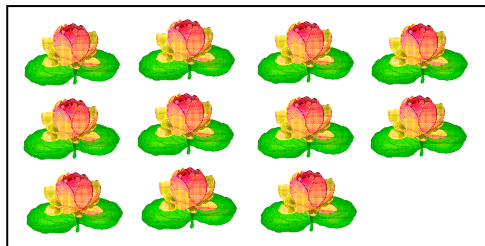

د خپل یوه ملگري سره کار وکړئ
۲۰ کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ.
مساوي گروپونه جوړ کړئ.
په شکل کې څو گروپونه دي؟
خومره کوچنۍ ډبرې پاتې دي؟

لومړۍ فعالیت: په جوړه یې توگه کار وکړئ، هره جوړه دې ۲۰
کوچنۍ ډبرې استعمال کړي، عددونه ولیکئ.

	عملیه	مساوي گروپونه	د کوچنیو ډبرو پاتې
۱	د ۴ گروپونو جوړول	۵	۰
۲	د ۵ گروپونو جوړول		
۳	د ۲ گروپونو جوړول		
۴	د ۸ گروپونو جوړول		
۵	د ۳ گروپونو جوړول		
۶	د ۶ گروپونو جوړول		
۷	د ۱۲ گروپونو جوړول		

دويم فعاليت: وبې ليکي څو گروپونه کېږي او څو پاتې کېږي؟

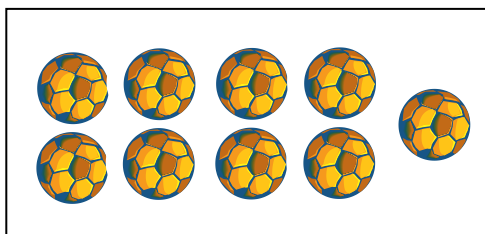

_____ گلان

د هرو ۵ گلانو په شاوخوا دايره وکارئ.

_____ گروپونه

_____ پاتې

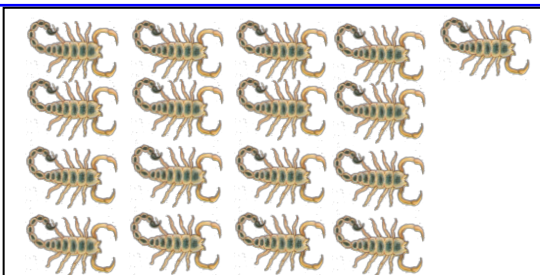

_____ توپ.

د هرو ۳ توپونو په شاوخوا دايره وکارئ.

_____ توپونه

_____ پاتې

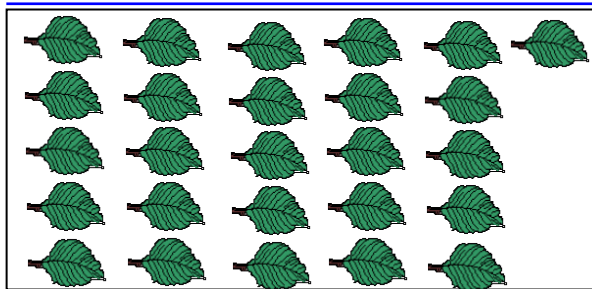

_____ خزندې.

د هرو ۴ خزندو په شاوخوا دايره وکارئ.

_____ گروپونه

_____ پاتې

_____ پانې.

د هرو ۶ پانو په شاوخوا دايره وکارئ.

_____ گروپونه

_____ پاتې

کورنۍ دنده: لاندې پوښتنې په خپلو کتابچو کې حل کړئ او له ځان سره یې راوړئ.

$$\begin{array}{r} 28 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 567 \\ - 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ + 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 174 \\ + 348 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 36 \\ + 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 72 \\ - 17 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 712 \\ - 227 \\ \hline \end{array}$$

دوه پنځوسم لوست

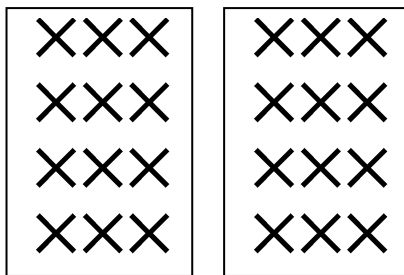
د مساوی گروپونو جوړول

هدف: دا لوست زده کونکي د ویش د عملیې زده کړې ته چمتو کوي.

لومړۍ فعالیت: له یو ټولگيوال سره کار و کړئ.

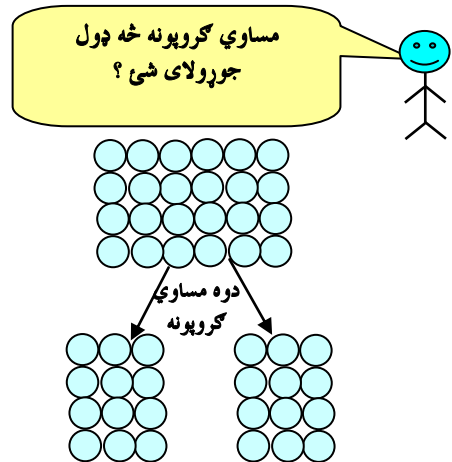
له ۲۴ کوچنیو ډبرو څخه:

لومړۍ مرحله: مساوي گروپونه جوړ کړئ
دویمه مرحله: د هر گروپ لپاره
یو چوکاټ رسم کړئ د هر شي یا قلم
لپاره یوه نښه وټاکئ.

په هر گروپ کې ۱۲ دي

۲ گروپونه د ۱۲ په ۲۴ کې شتون لري

دویم فعالیت: لوبې ته ادامه ورکړئ! ۲۴ کوچنی ډبرې استعمال کړئ. مساوي گروپونه جوړ کړئ. د هر گروپ لپاره یو چوکاټ رسم کړئ.

مثال:

په هر گروپ کې ۸ کوچنی ډبرې دي .

۳ گروپونه د ۸ ۲۴ کېږي.

(الف)

په هر گروپ کې _____ دي.

_____ گروپونه د ۲۴ کېږي.

(ب)

په هر گروپ کې _____ دي.
_____ گروپونه د _____ ۲۴ کېږي.

(ج)

په هر گروپ کې _____ دي.
_____ گروپونه د _____ ۲۴ کېږي.

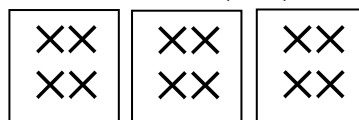

يو يو دانه توت هر هلك ته ورکړئ
تر هغه وخت چې توت خلاص شي او د
هغو څخه څه شي پاتې نشي.

دریم فعالیت: هلکان ۱۸ دانې توته لري.
هغوی، توت په مساوي توگه ووېشل.
هر هلك خودانې توته په لاس راوړل؟
هر هلك ۶ دانې توته په لاس راوړل.

(الف) ۸ هلکان په دوو مېزو کې گډ دي
په هر مېز کې څو هلکان دي؟

۱۲ تنه په ۳ قالینو کې گډ دي.
نوپه يوې قالینې کې به څو تنه گډ وي.

_____ هلکان په هر مېز کې

۴ تنه په هره قالینې کې

(ب) ۵ هلکان په ۱۰ پینسلونو کې گډ دي. هر هلك ته څو پینسلونه رسېږي؟
_____ پینسلونه د هر هلك لپاره.

(ج) ۴ هلکان په ۱۶ بالونو کې گډ دي، هر هلك ته څو بالونه رسېږي؟
_____ بالونونه د هر هلك لپاره

کورنۍ دنده: ۱۲ قلمونه ۶ زده کوونکو بخش ورکړل هر زده کوونکي ته
څو قلمونه رسېږي.

درې پنځوسم لوست

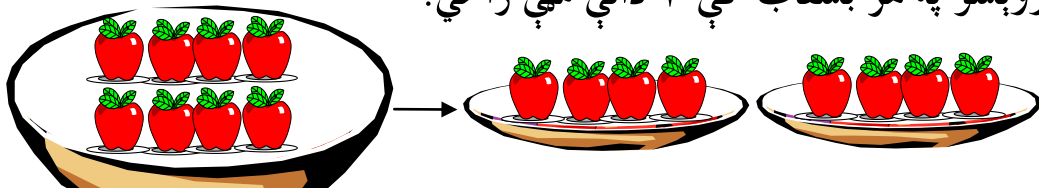
د وېش مفهوم

هدف: زده کوونکي به د تقسیم په مفهوم وپوهېږي او د تقسیم عملیه تر سره کړي.

د یوه شي جلا کول په څو مساوي برخو د تقسیم په نامه یادېږي. دا

(— ، ÷) د تقسیم نښې دي .

که چېرې په یوه پطنوس کې ۸ دانې منې ولرو او هغه په دوو بشقابو کې وويشو په هر بشقاب کې ۴ دانې منې راځي؟

موږ په ریاضي کې د منو د تقسیم عملیه چې په دوو مساوي برخو

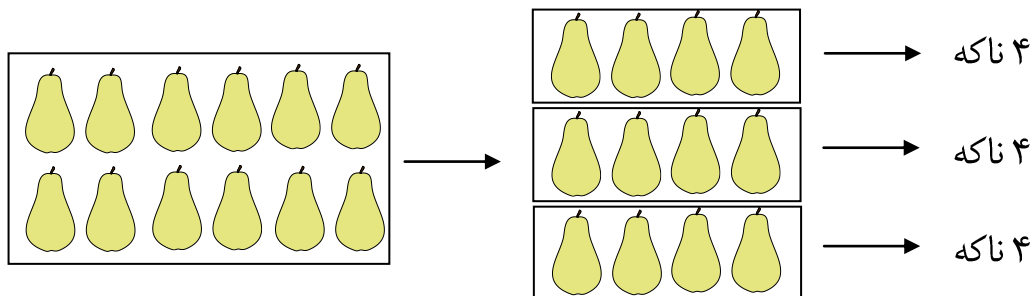
وېشل کېږي داسې لیکو $4 = 2 \div 8$ د وېش حاصل مقسوم علیه مقسوم

پورته افاده داسې لوستل کېږي، اته تقسیم پر دوو مساوي له څلورو

سره په همدې ډول په لاندې چوکاټ کې ۱۲ دانې ناکه شته دي. که

چېرې هغه په ۳ مساوي برخو جلا کړو په هر کوچني چوکاټ کې ۴

دانې ناکه حاصلېږي؟

په ریاضي کې د ۱۲ ناکو د تقسیم عملیه، چې په دریو مساوي برخو وېشل کېږي

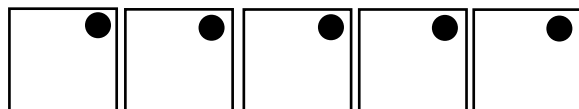
داسې لیکو: $4 = 3 \div 12$ د ویش حاصل مقسوم علیه مقسوم

لومړۍ فعالیت:

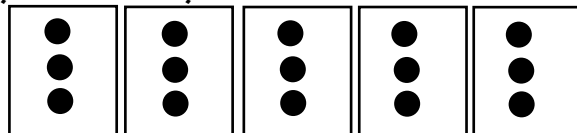
۵ هلکان په ۱۵ مریوکې گډ دي. هر هلک خومړۍ په لاس راوړي؟
لومړۍ مرحله: ۵ گروپونه وښایست.

دوهمه مرحله: یوه، یوه مری-وهر گروپ ته ورکړئ.

دریمه مرحله: تر هغه پوري دوام ورکړئ، ترڅو چې مری-خلاصې شي.

۱۵ تقسیم پر ۵ مساوي له ۳ سره $15 \div 5 = 3$

۱۵ مری-چې په ۵ گروپونو تقسیم شي هر گروپ ته ۳ مری-رسېږي.

دویم فعالیت: په جوړه یې توگه کار وکړئ. د مساوي گروپونو د جوړولو لپاره کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ. عبارتې پوښتنې ولیکئ او حل یې کړئ.

۱۶ مری-د غاړې په ۲ امیلو باندي
ووبشئ

دوه هلکان په ۱۰ بالونوکې گډ دي،
وهر هلک ته څو بالونونه رسېږي.

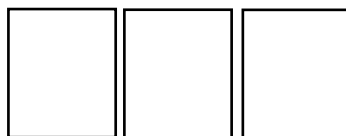

$$10 \div 2 = 5$$

$$\text{-----} \div \text{-----} = \text{-----}$$

۹ دانې د گېلاس میوه په ۳ بشقابونو کې
په مساوي ډول کېږدئ.

۱۲ چوغکې د ونې په ۲ ښاخو
باندي ووبشئ هر ښاخ به څو چوغکې
ولري؟

$$\text{-----} \div \text{-----} = \text{-----}$$

$$\text{-----} \div \text{-----} = \text{-----}$$

۳ هلکان په ۱۵ موټرگيو کې گډ دي، هر
هلک ته څو موټرگيه رسېږي.

--	--	--

_____ ÷ _____ = _____

۸ گودي پرانه ۲۵ هلکانو تر منځ گډ دي،
هريوه ته څو گودي پرانه رسېږي؟

--	--

_____ ÷ _____ = _____

۵ کڅوړې ۲۵ مړۍ لري هره کڅوړه
به څو مړۍ ولري؟

--	--	--	--	--

_____ ÷ _____ = _____

۲۰ قلمه تباشير په ۴ چوکاټونو کې
په مساوي ډول ووېشي

--	--	--	--

_____ ÷ _____ = _____

۹ مرغۍ په ۳ ښاخونو کې په مساوي ډول
ناستې دي، نو په هر ښاخ کې څو
مرغۍ ناستې دي؟

۱۲ هلکان په ۳ زانگونو کې لوبې کوي
په هره زانگو کې څو هلکان لوبې کوي؟
څو مرغۍ

--	--	--

_____ ÷ _____ = _____

_____ ÷ _____ = _____

کورنۍ دنده:

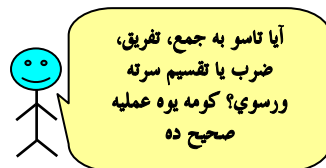
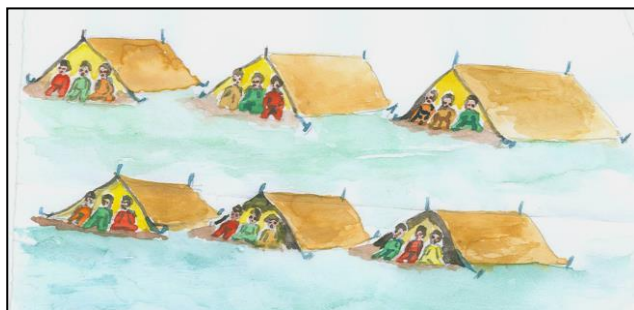
۱- ادریس ۱۸ بوتله اوبه لري، که چېرې خپل هر ټولېگوال ته ۲ بوتله اوبه ورکړي.

د ادریس د ټولېگوالو شمېر معلوم کړئ؟

_____ ÷ _____ = _____ د ادریس ټولېگوال

۲- حيدر ۱۴ منې لري، كه چيرې هغه ۷ منې هر وړو ته ورکړي، د وړونو شمير به يې څو وي.
فعاليت: د پوښتنود صحيح حل په شاوخوا باندې دايره وکارئ.

په يوه ډگر کې ۶ خيمې دي چې د هرې خيمې په دننه کې ۳ هلکان دي.
هلته ټوله څو هلکان دي؟

$$6 - 3 = 3$$

$$6 \times 3 = 18$$

$$6 \div 3 = 2$$

۲ هلکان په لوبغالي کې قدم وهي.

۳ هلکان نور له هغو سره يوځای کېږي.

اوس څو هلکان قدم وهي؟

$$2 + 3 = 5$$

$$3 - 2 = 1$$

$$2 \times 3 = 6$$

۵ هلکان کبان نيسي.

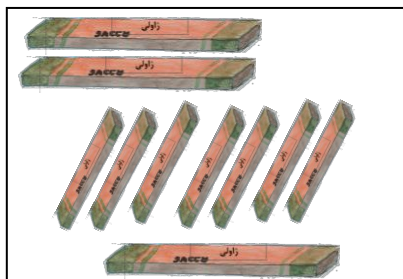
اوهر هلک ۳ کبان ونيول

هلکانو ټول څو کبان نېولي دي؟

$$15 \div 3 = 5$$

$$5 - 3 = 2$$

$$5 \times 3 = 15$$

۵ هلکان ۱۰ دانې ژاولې په مساوي
ډول وېشي.

هر هلک ته څو دانې ژاولې رسېږي؟

$$2 \times 5 = 10$$

$$10 \div 5 = 2$$

$$10 + 5 = 15$$

۸ هلکان د اور په شاوخوا باندې ناست

دي. ۲ هلکان له هغوی څخه کورته ځي.

اوس څو هلکان د اور پر شاوخوا

ناست دي؟

$$8 - 2 = 6$$

$$8 \div 2 = 4$$

$$8 + 2 = 10$$

۱۰ هلکان غواړي چې په یوه سفر کې

له ۵ بایسکلونو څخه په مساوي توګه

کار واخلي، په یوه بایسکل کې څو هلکان

شریک کېږي؟

$$10 - 5 = 5$$

$$10 + 5 = 15$$

$$10 \div 5 = 2$$

کورنۍ دنده: لاندې سوالونه حل کړئ

$$15 \div 2 =$$

$$4 \times 2 =$$

$$18 \div 3 =$$

$$12 \div 2 =$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$17 - 9 =$$

د ضرب او تقسیم مشق او تمرین

که چېرې پوښتنه لرئ
دخپل گروپ له غړو
څخه پوښتنې وکړئ.

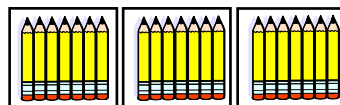
یوځای کار وکړئ او تمرینونه حل کړئ.

ویې لیکئ څومره؟

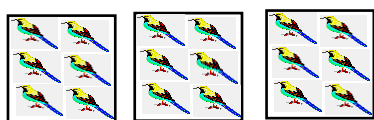
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

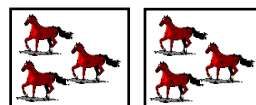
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

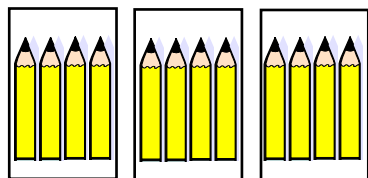
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

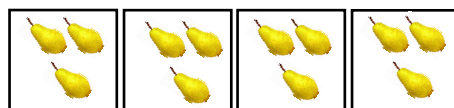
$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

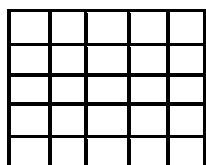
$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

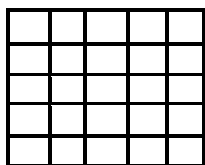
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} = \text{---} \text{ گروپونه د ---}$$

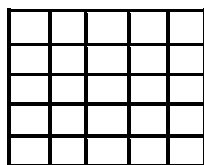
د وړکړی شوي ضرب له نظره کوچنۍ مربع گانې رنگه کړئ او د ضرب حاصل یې ووايئ.

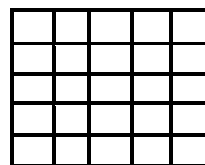
$$3 \times 5 = \text{---}$$

$$5 \times 3 = \text{---}$$

$$2 \times 4 = \text{---}$$

$$4 \times 2 = \text{---}$$

ضرب یې کړئ.

$\begin{array}{r} 17 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 16 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 23 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 34 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 25 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 43 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---	---	---

په گروپي ډول کار وکړئ، ۱۲ کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ، افاده جوړه کړئ
بیایې جمع او تقسیم کړئ.

په هر گروپ کې — کوچنۍ ډبرې دي.
او — گروپونه د — په ۱۲ کې شته

په هر گروپ کې — کوچنۍ ډبرې دي.
— گروپونه د — په ۱۲ کې دي.

د کوچنیو ډبرو څخه مساوي گروپونه جوړ کړئ، رسم یې کړئ.

کورنۍ دنده:

۲- ۴ کڅوړې ۱۶ مری لري.

هره کڅوړه څو مری لري؟

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

۱- ۱۶ چوغکې په ۲ ښاخو باندې ناستې

دي. په هر ښاخ باندې څو چوغکې شتون لري

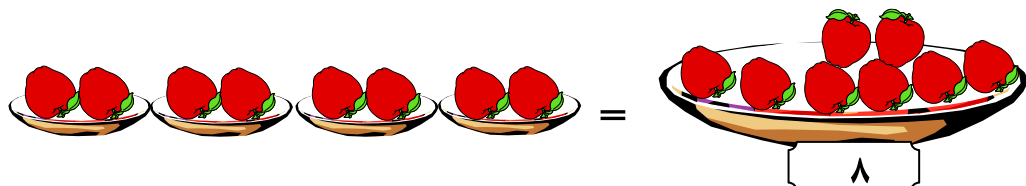
$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

څلور پنځوسم لوست

د ضرب او تقسيم تر منځ اړيکي

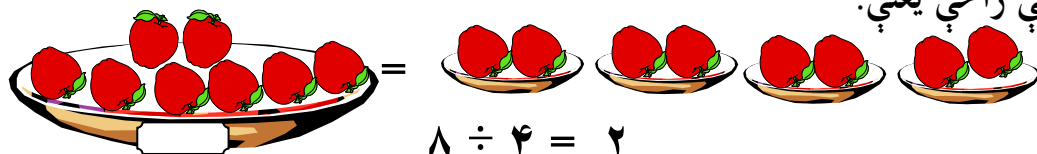
هدف: زده کوونکي به پوه شي که چېرې مقسوم په مقسوم عليه باندې تقسيم شي دتقسيم حاصل لاس ته راځي او که چېرې مقسوم عليه دتقسيم له حاصل سره ضرب شي مقسوم لاس ته راځي او دا دتقسيم اوضرب ترمنځ يوه رابطه ده.

لاندې شکل څلور بشقابه منې دي چې په هر بشقاب کې دوه، دوه دانې منې دي.

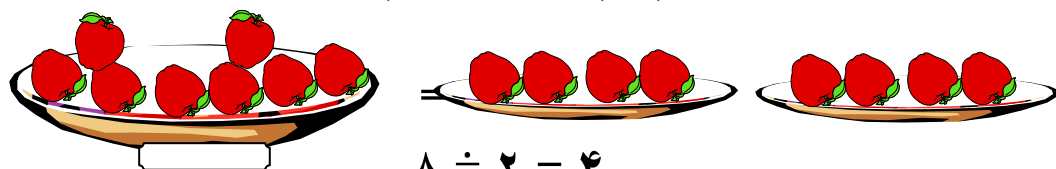
د ټولو منو شمېر $8 = 2 \times 4$ دي.

اوس که چېرې ۸ دانې منې په ۴ بشقابو کې ووېشو په هر بشقاب کې ۲ دانې منې راځي يعنې:

$$8 \div 4 = 2$$

په همدې ډول که چېرې ۸ دانې منې په ۲ بشقابو کې ووېشو.

$$8 \div 2 = 4$$

$$4 \times 2 = 8$$

ليدل کېږي چې په هر بشقاب کې ۴ دانې منې دي، نو ويلاى شو. که چېرې مقسوم په مقسوم عليه باندې ووېشل شي د وېش حاصل په لاس راځي او که چېرې مقسوم عليه د وېش له حاصل سره ضرب شي مقسوم په لاس راځي.

مثال: $6 \div 3 = 2$ $6 \div 2 = 3$ $3 \times 2 = 6$

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې لاندې سوالونه حل کړي د هغوی ترمنځ رابطه دې پيدا کړي.

$$24 \div 4 = ?$$

$$24 \div 6 = ?$$

$$4 \times 6 = ?$$

$$20 \div 5 = ?$$

$$20 \div 4 = ?$$

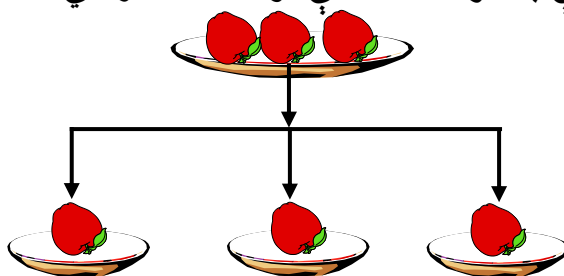
$$5 \times 4 = ?$$

پنځه پنځوسم لوست

د يوه عدد وېشل په خپل عدد باندې

هدف: زده کونکي به د دې لوست له زده کړې وروسته پوه شي که چېرې يو عدد په خپل ځان ووېشل شي پایله يې (۱) ده.

په يوه بشقاب کې ۳ دانې منې دي، فرهاد هغه په ۳ کوچنيو بشقابونو کې وېشي ليدل کېږي چې په هر بشقاب کې يوه دانه منډه راځي.

پورتني وېشنه په رياضي کې داسې ليکل کېږي.

$$3 \div 3 = 1 \quad \text{يا} \quad \begin{array}{r} 3 \overline{) 3} \\ \underline{- 3} \\ 0 \end{array}$$

نو ويلاى شو هر عدد چې په خپل ځان ووېشل شي د هغه حاصل (خارج قسمت) يو دی، نو ليکلاى شو چې:

$$1 \div 1 = 1$$

$$4 \div 4 = 1$$

$$2 \div 2 = 1$$

$$5 \div 5 = 1$$

$$3 \div 3 = 1$$

تمرین: لاندې پوښتنې حل کړئ.

$$7 \div 7 = ? \quad 9 \div 9 = ? \quad 6 \div 6 = ? \quad 8 \div 8 = ?$$

کورنۍ دنده: زده کونکي د دې لاندې سوالونه حل کړي له ځان سره دې راوړي.

$$32 \div 32 = ? \quad 10 \div 10 = ? \quad 14 \div 14 = ? \quad 28 \div 28 = ?$$

شېر پنځوسم لوست

د يوه عدد وېشل په (۱) باندې

هدف: زده کوونکي به پوه شي هر عدد چې په (۱) باندې ووېشل شي نتيجه يې په خپله هم هغه عدد ده.

گرانو زده کوونکو! تاسو هر يو خپل ټولگيوال ته ۲ ټوکه کتابچې ورکړئ او ووايست چې ستاسو د هر يوه ټولگيوال په لاس کې خو ټوکه کتابچې دي. حتمي ستاسو ځواب (۲) دی چې په حقيقت کې د يوه عدد وېشل په (۱) ده. د دې عمل رياضي شکل يې داسې لیکو.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 2 \overline{) 2} \\ \underline{-2} \\ 0 \end{array}$$

يا $2 \div 1 = 2$

په همدې ډول که چېرې شريف خپل ۳ دانې قلمونه خپلې يوې خور نازي ته ور وبخښي، ويلاى شى چې نازي به خو قلمونه ولري؟ ددې پوښتنې په ځواب تاسو ټول پوهېږئ چې نازي ۳ قلمونه لري چې دا عمل هم د يوه عدد وېشل په (۱) باندې دی. د دې تقسيم د رياضي شکل داسې دی.

له دې مثالونو څخه پوهېداى شو هر عدد چې په (۱) باندې ووېشل شي، د وېش حاصل يې په خپله هم هغه عدد دی.

$$2 \div 1 = 2 \quad \text{نو ليکلاى شو چې:}$$

$$3 \div 1 = 3$$

$$4 \div 1 = 4$$

$$5 \div 1 = 5$$

تمرین: لاندې پوښتنو ته شفاهي ځوابونه ووايست.

$$6 \div 1 = ? \quad 8 \div 1 = ?$$

$$7 \div 1 = ? \quad 9 \div 1 = ?$$

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې لاندې سوالونه حل کړي له ځان سره دې راوړي.

$$2 \div 1 = ? \quad 9 \div 1 = ? \quad 8 \div 1 = ? \quad 4 \div 1 = ?$$

اتم فصل

د اندازه کولو واحدونه

اووه پنځوسم لوست

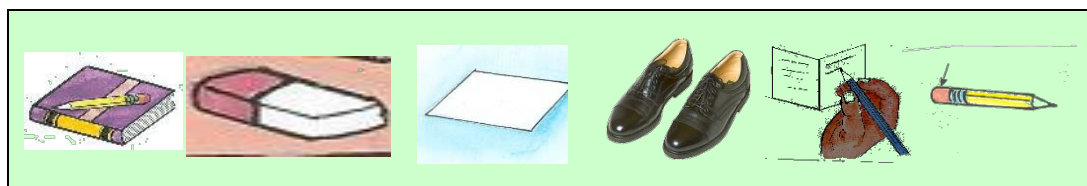
غیر معیاري واحدونه

هدف: زده کوونکي به په دې پوه شي چې په پخوا وختونکي د شیانو اوږدوالی په څه شي اندازه کېده او هغوی د اوږدوالي معیاري واحد د پېژندلو لپاره چمتو کړی.

فعالیت: په خپل ټولگي کې د اندازې نیولو لپاره یو شی وټاکئ د هغه جگوالی او یا اوږدوالي اندازه کړئ.

د اندازې نیولو یو واحد وټاکئ.

عیني شی په یوه بل واحد سره اندازه کړئ ۱ و چارټ بشپړ کړئ.

	زه څه شی اندازه کوم؟	د اندازه کولو واحد	اندازه نیول
۱	ور	د زده کوونکي لوېشت	کابو ۲۰ لوېشتې
۲	_____	_____	کابو _____
۳	_____	_____	کابو _____

کورنۍ دنده: د خپل ورور او خور قدونه د لوېشت او پنسل په واسطه اندازه کړئ، او ووايست چې هر یو څومره قد لري؟ څو لوېشتې یا څو پنسلونه؟

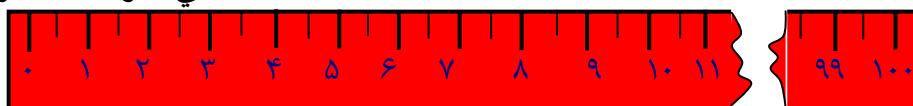
اته پنځوسم لوست

معياري واحدونه (متر، سانتي متر او ملي متر)

هدف: زده کوونکي به د معياري واحدونو په ګڼې او په ورځنې ژوند کې د هغو د استعمالولو په طريقه پوه شي.

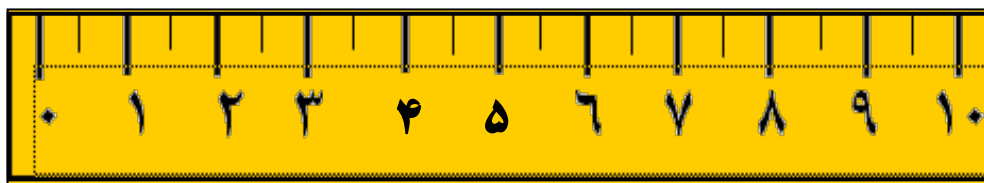
متر: د شیانو اوږدوالی په متر سره اندازه کېږي چې یومنل شوې معياري اندازه ده. مثلاً د ټوکر اوږدوالی، د درې اوږدوالی، ستاسو د ټولګي اوږدوالی... په متر سره اندازه کېږي. لاندې شکل د یوه متر نمونه ده. یو متر په سلو مساوي برخو وېشل شوی دی او د هغه هرې برخې ته سانتي متر وايي یعنې:

۱۰۰ سانتي متر = ۱ متر

خط کش: کوچنی اولنډ اوږدوالی د خط کش په واسطه اندازه کېږي. تاسو کولای شئ د خپل کتاب اوږدوالی او بر د خط کش په واسطه اندازه کړئ. په همدې ډول کولای شئ د خپل قلم اوږدوالی د خط کش په واسطه اندازه کړئ چې څو سانتي متره کېږي.

دا یو خط کش دی او ۱۰ سانتي متره اوږدوالی لري.

د خپلې لوبښتې اندازه د خط کش په واسطه معلومه کړئ او ووايست چې څو سانتي متره دی؟

موږ يو متر په مختلفو
ډولونو سره ليکلاى شو.

زه له يو متر څخه اوږد یم.

۱ متر ۱۰ ديسي متره کېږي.

۱ متر ۱۰۰ سانتي متره کېږي.

۱ متر ۱۰۰۰ ملي متره کېږي.

د خپل يوه ملگري سره يوځای کار وکړئ.

اوږدوالي په سانتي متره، او متر سره تخمین او وروسته يې اندازه کړئ

اندازه نيول	تخمیني	د لاندې شيانو اندازه اخیستل	
متره	کابو متره	له سر څخه د پنبو تر ګوتو پورې	۱
متره	کابو متره	ستاسو د مېز جگوالی	۲
متره	کابو متره	د ټولګي اوږدوالی	۳
متره	کابو متره	د ټولګي د بر واکن	۴
متره	کابو متره	د ټولګي د څلورو خواو اندازه	۵
متره	کابو متره	ستاسو د څوکۍ اوږدوالی	۶
متره	کابو متره	ستاسو د ټولګي د ور لوړوالی	۷

کورنۍ دنده:

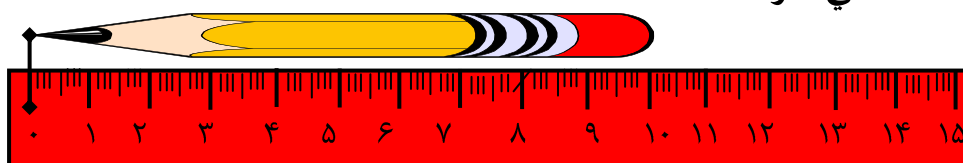
د خیاطۍ یو متر واخلئ دهغه پواسطه د خپل کور پنځه شیان اندازه کړئ او ۵ خپلو کتابچو کې یې ولیکئ.

نهه پنځوسم لوست

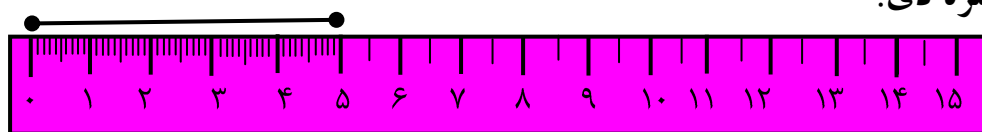
د خط کش په واسطه د ټوټه خطونو د اوږدوالي اندازه کول

هدف: زده کوونکي د لوست په پای کې وکړای شي خپل قطعه خط د خط کش پواسطه اندازه کړي.

گرانو زده کوونکو! تاسو په تېرو لوستونو کې د خط کش له نامه سره بلد شوي یاست او پوهېږئ چې د لنډ اوږدوالي د اندازه کولو لپاره په کار وړل کېږي، مثلاً که چېرې وغواړو د یوه پنسل اوږدوالی اندازه کړو، د خط کش د صفر ټکي (نقطه) د پنسل په یوه سر باندې ږدو، وینو چې د قلم بل سر د خط کش له کومې درجې سره مطابقت کوي، څرنگه چې د پنسل بل سر د ۱۰ له عدد سره مطابقت کوي، نو وایو چې د پنسل قلم اوږدوالی یا اندازه ۱۰ سانتي متره دی.

په همدې ډول دا ————— ټوټه خط دی. د دې ټوټه خط اندازه یا اوږدوالی څرنگه چې د پنسل اوږدوالی مو معلوم کړی، په هم هغه ډول یې اندازه کوو لیدل کېږي چې دنوموړي ټوټه خط اوږدوالی ۵ سانتي متره یا ۵۰ ملي متره دی.

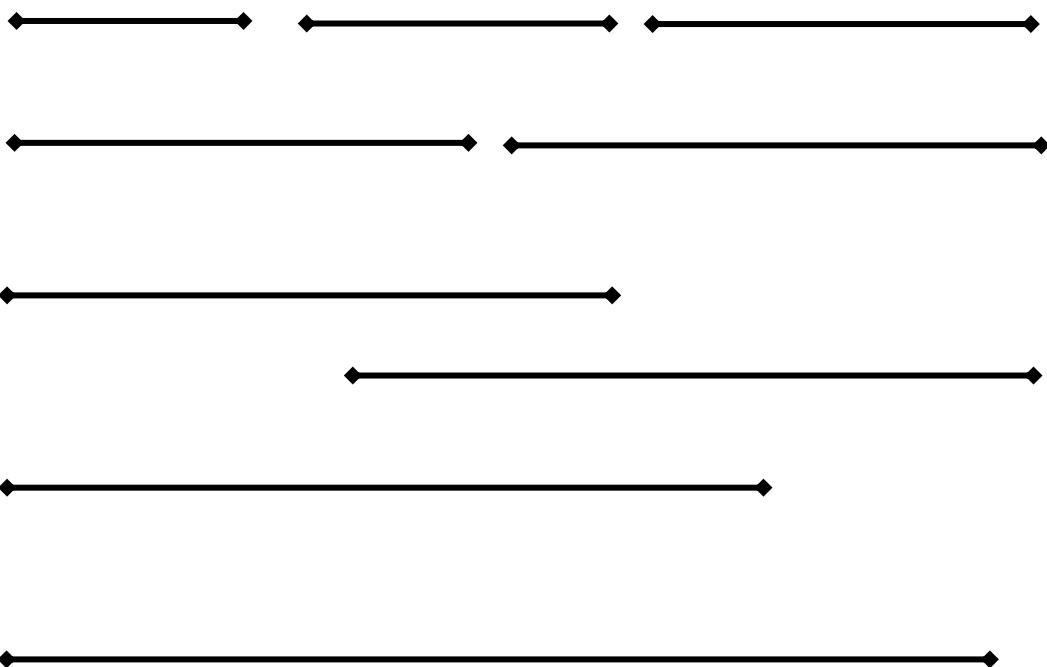
که چېرې وغواړو چې یو خط د ۴۰ ملي مترو په اوږدوالي رسم کړو د دې ټوټه خط اوږدوالي په څو سانتي مترو سره د خط کش په مخ په نښه کوو. د خپل یوه ملګري سره یوځای کار وکړئ، یو خط کش استعمال کړئ او پوښتنو ته ځوابونه وواياست.

- ۱- یو سانتي متر څو ملي متره کېږي؟
یو سانتي متر _____ ملي متره کېږي.
- ۲- ۲ سانتي متره څو ملي متره کېږي؟
۲ سانتي متره _____ ملي متره کېږي.

۳. ۳ سانتي متره څو ملي متره کېږي؟
۳ سانتي متره _____ ملي متره کېږي.
۴. ۴۰ ملي متره څو سانتي متره کېږي؟
۴۰ ملي متره _____ سانتي متره کېږي.
۵. ۱۵ ملي متره څو سانتي متره کېږي؟
۱۵ ملي متره _____ سانتي متره او _____ ملي متره کېږي.

تمرین

لاندې ټوټه خطونه د خط کش په واسطه اندازه کړئ او وویاست چې هر یو یې څو سانتي متره او څو ملي متره دي؟

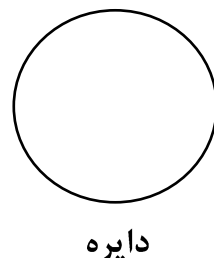
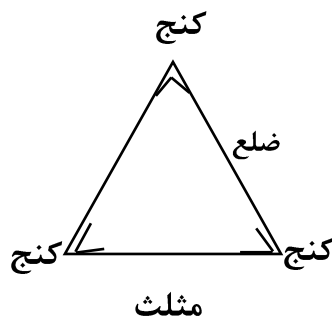
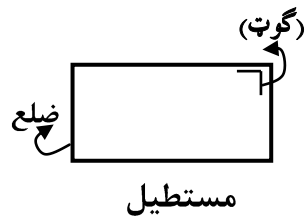
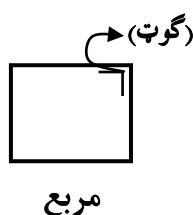
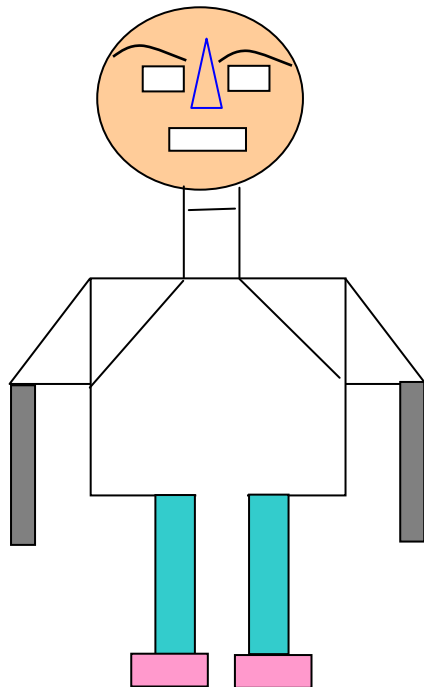

نهم فصل (هندسه)

شپيتم لوست

د هندسي شكلونو پېژندنه

هدف: زده كړونكي دې هندسي شكلونه وپېژني او نومونه يې وويلاي شي.

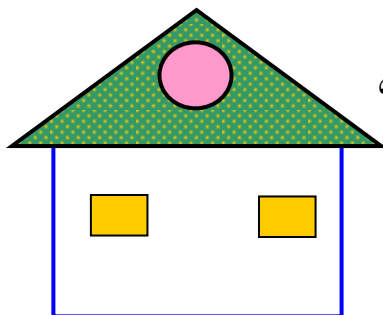

فعالیت:

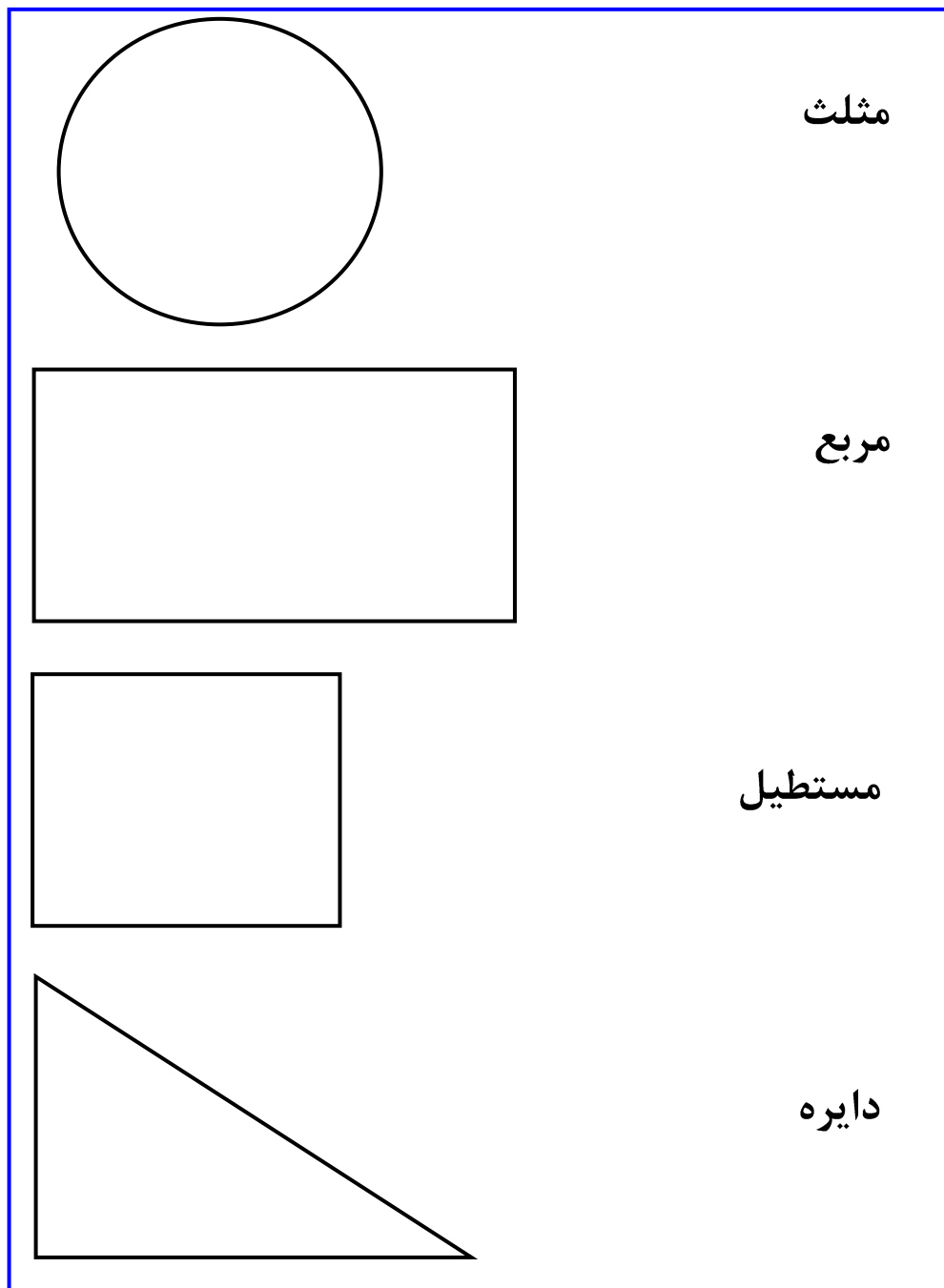
۱- د (سره کي) په شکل کي مستطیل، مربع، دایره او مثلث وښایاست.

۲- په پورتنیو شکلونو کي خومستطیلونه، خو مربع گانې، خو دایري او خو مثلثونه لیداي شی؟

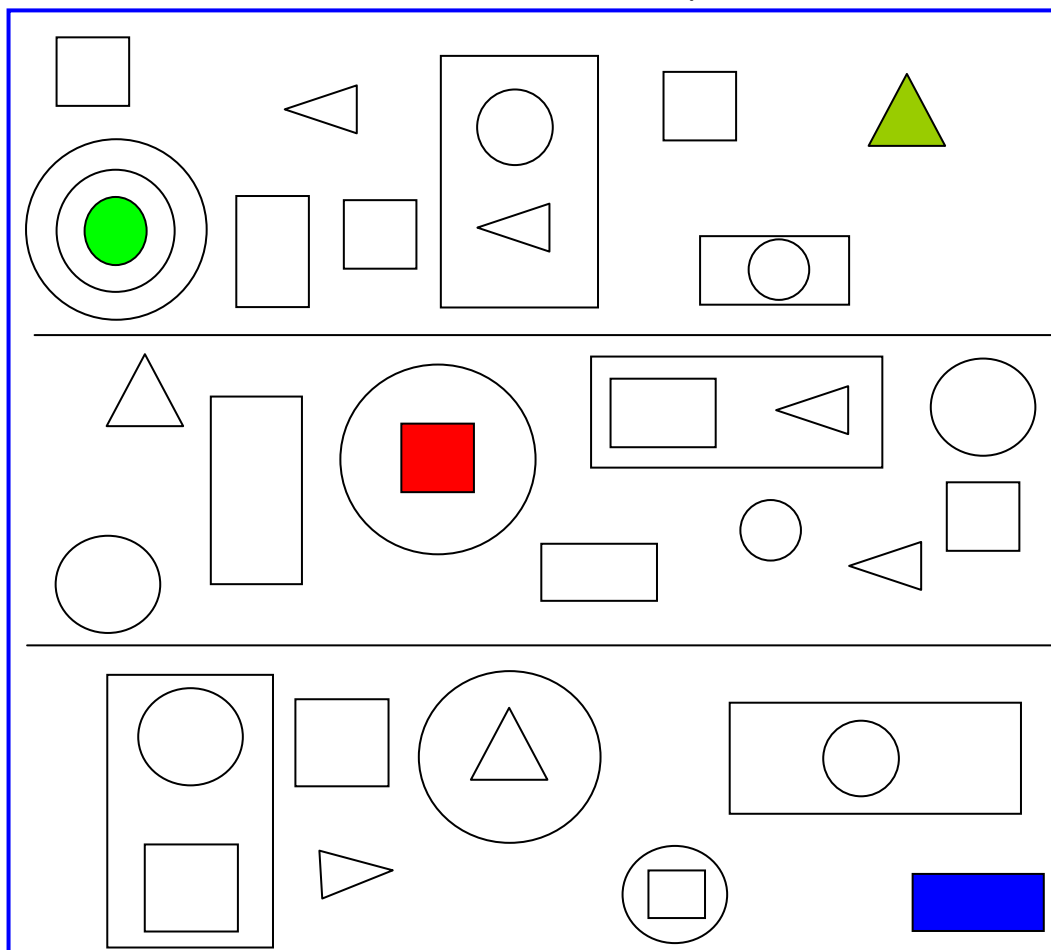
۳- په مخامخ شکل کي خو مثلثونه، خو مربع گانې، خو دایري او خو مستطیلونه دي؟ وپښایاست؟

۴- شکلونو ته مخامخ نومونه شته دي، تاسو يې خپلو کتابچو ته نقل کړئ.
د يوه تير په واسطه شکل د اړوند نامه سره ونښلوئ، گوټونه (کنج) او
ضلعې يې وښايست.

۵ - په لاندې هندسي شکلونو کې د مربع گانو، مستطیلونو، دایرو او
مثلث شمېر پیدا کړئ.

کورنۍ دنده:

د خپل کور په چاپیریال (محیط) کې کوم شیان دایروي شکل، کوم شیان
مثلث شکل، کوم شیان مستطیل شکل او کوم شیان مربع شکل وینئ د
هغو نومونه واخلي.

محیط

هدف: زده کوونکي د خط کش په کارونې سره د هندسي شکلونو محیط پیدا کړي.

د یوه شکل گرد چاپېرواټن دهماغه شکل دمحیط په نامه یادېږي.

۲ سانتي متره

۳ سانتي متره

۴ سانتي متره

۴ سانتي متره

۸ سانتي متره

$۸ + ۴ + ۴ + ۳ + ۲ = ۲۱$ سانتي متره

محیط = ۲۱ سانتي متره

وار ونیسئ دڅنډو د اوږدوالي اندازه جمع کړئ، ترڅو محیط پیدا کړئ.

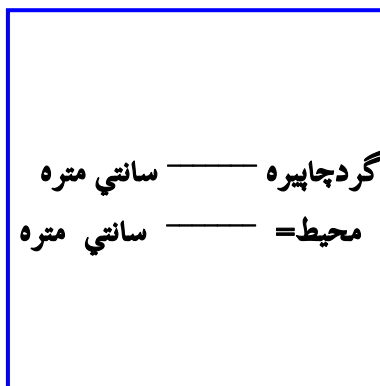
۱.

گردچاپیره	_____	سانتي متره
محیط=	_____	سانتي متره

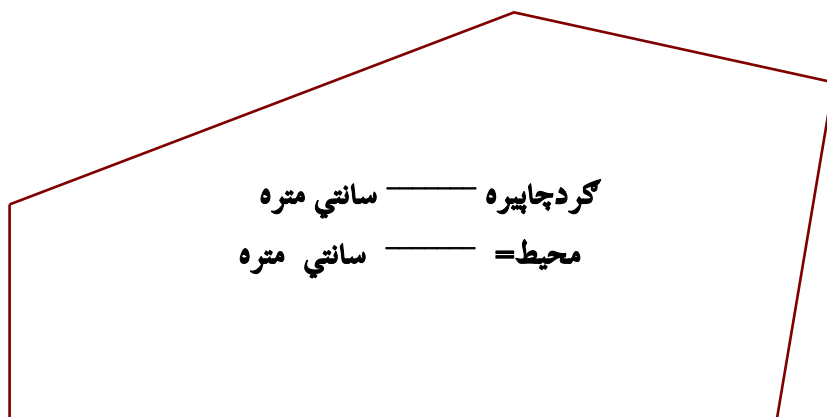
۲.

گردچاپیره	_____	سانتي متره
محیط=	_____	سانتي متره

۳.

۴.

۵. په خپله خوښه یو شکل رسم کړئ، وروسته یې محیط په سانتی متر سره اندازه کړئ.

کورنۍ دنده: په کور کې دوه شکله پیدا کړئ او د هغو محیط اندازه کړئ او خپلې نتیجه یې په ټولګي کې ووايست.

لسم فصل
په عملي توگه د کسر پیژندل

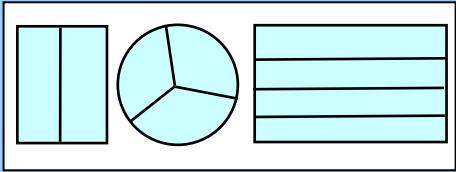
دوه شپېتم لوست

په هندسي شکلونو کې کسر

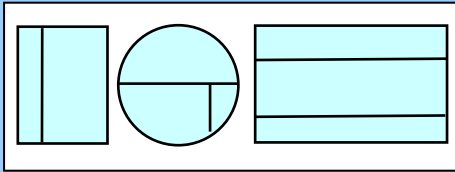
هدف: زده کوونکي به په هندسي شکلونو کې کسرونه وپېژني.

مساوي او نامساوي برخې

برخې په عيني اندازه دي.

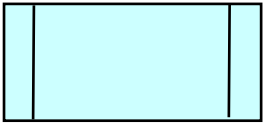
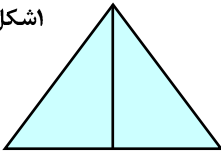
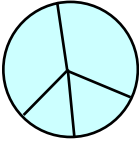
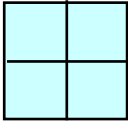
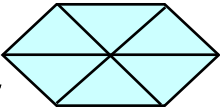
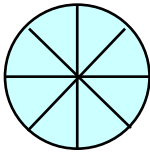
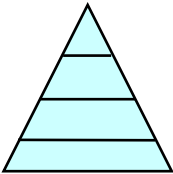
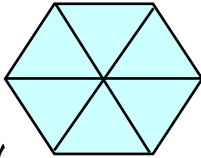
برخې په عيني اندازه نه دي.

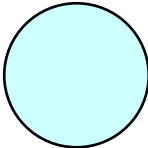
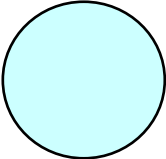
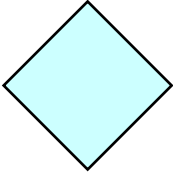
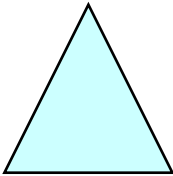
دا مساوي برخې دي.

دا مساوي برخې نه دي.

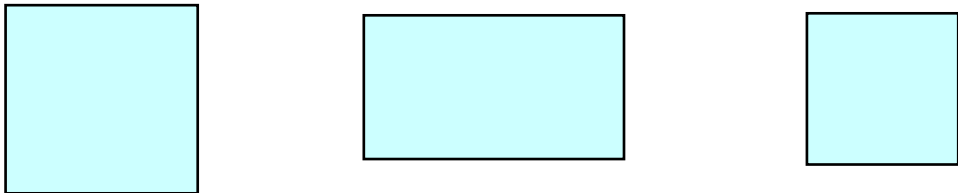
لومړۍ فعالیت: لاندې هر یو شکل په څو برخو وېشل شوی دی، کوم شکلونه په مساوي برخو او کوم شکلونه په نامساوي برخو وېشل شوی دی. لست یې کړئ له مثال څخه کار واخلئ.

شکل ۲ 	برخې ۳ مساوي نا مساوي	شکل ۱ 	برخې ۲ نا مساوي مساوي
شکل ۴ 	برخې مساوي نا مساوي	شکل ۳ 	برخې مساوي نا مساوي
شکل ۶ 	برخې مساوي نا مساوي	شکل ۵ 	برخې مساوي نا مساوي
شکل ۸ 	برخې مساوي نامساوي	شکل ۷ 	برخې مساوي نامساوي

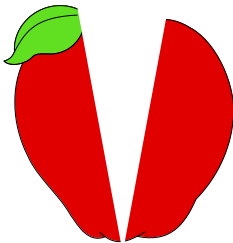
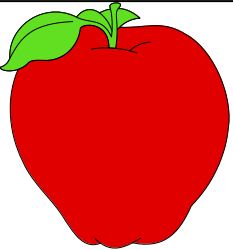
دويم فعاليت: مساوي برخې رسم کړئ او هره برخه په مختلف رنگ سره رنگ کړئ.

 ۱۰. ۳ مساوي برخې	 ۹. ۴ مساوي برخې
 ۸ مساوي برخې	 ۶ مساوي برخې
 ۲ مساوي برخې	 ۲ مساوي برخې

کورنې دنده: غوښتنه یې شوی ده، مثالونه په درسي مساوي برخو چې ویشئ.

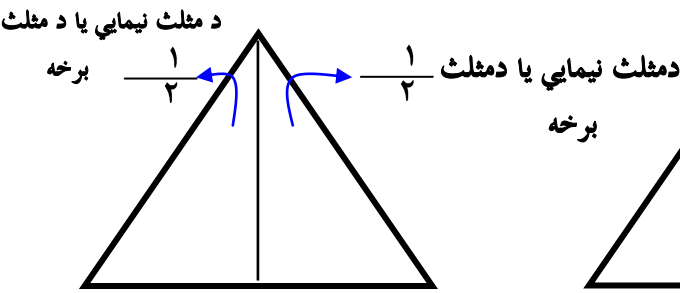

۴ مثلث جوړ کړئ. ۴ مستطیلونه جوړ کړئ. ۴ مربع گانې جوړې کړئ. چې مربع نه وي.

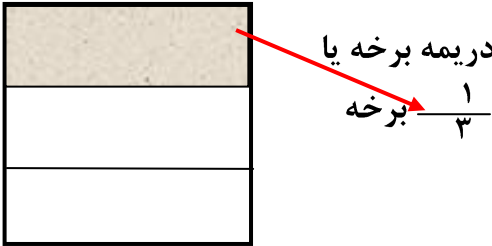
 د منې نیمايي	 د منې نیمايي
---	--

دا مڼه په دوو مساوي برخو وېشل شوې ده
هره برخه د منې یوه، دویم برخه جوړه وي
اوهرې برخې ته یو دویم $\frac{1}{2}$ وايي.

دا یو مثلث دی.

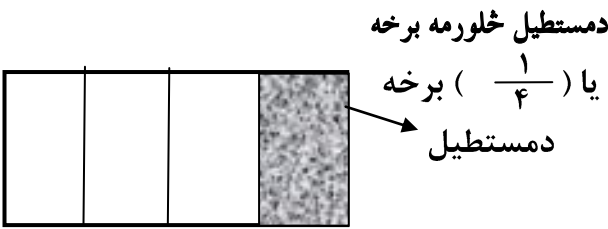

دایوه مربع ده

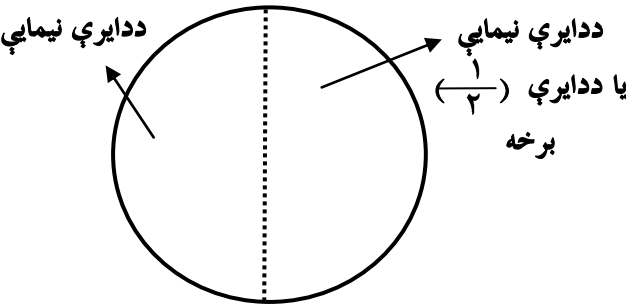
دامربع په دري مساوي برخو وېشل شوې ده.
هره برخه دټولې مربع دریمه برخه جوړه وي.

دا یو مستطیل ده.

دامستطیل دی. په څلورو مساوي برخو
وېشل شوی دی، هره برخه د مستطیل
څلورمه برخه جوړه وي.

دا یوه دایره ده

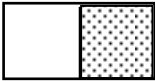
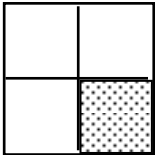

دا یوه دایره ده اوپه دوو مساوي برخو وېشل
شوې ده، هر یوه د دې دوو برخو څخه یوه
دویمه برخه د دایرې بلل کېږي.

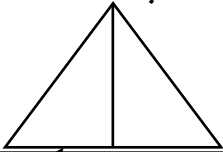
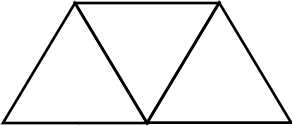
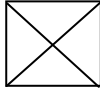
دری شپېتم لوست

د یوه کسري برخي ښوونه

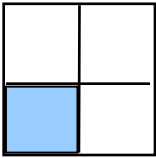
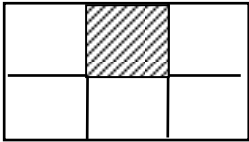
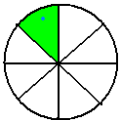
هدف: زده کوونکي به پوه شي چې یو شی په څو مساوي برخو وېشل شوی دی، یوه برخه یې په کسري شکل وليکي او هم سرچپه یې یوڅومره برخه په شکل کې وښودلې شي.

له دوو مساوي برخو څخه هره برخه نیمایي یا یوه، دویمه بلل کېږي. 	درې مساوي برخې دي هره برخه یې یوه دریمه بلل کېږي. 	له ۴ مساوي برخو څخه یوه برخه یې یوه څلورمه بلل کېږي.
ښه رنگه مربع یوه دویمه ده	ښه رنگه مربع یوه دریمه ده	ښه رنگه مربع یوه څلورمه ده

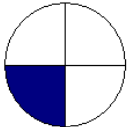
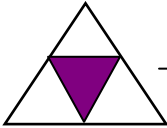
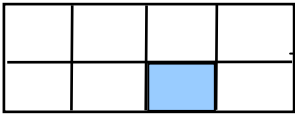
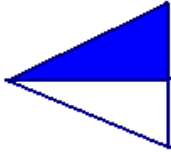
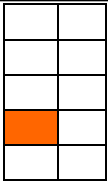
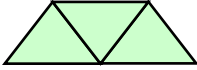
فعالیت:

۱. نیمایي یې رنگ کړئ. 	۲. یو دریمه یې رنگ کړئ. 	
۳. یو دریمه یې رنگ کړئ. 	۴. څلور واړه خانې یې رنگ کړئ. 	
۵. یو څلورمه وښایاست $\frac{1}{4}$	یو دریمه وښایاست $\frac{1}{3}$	یو دویمه وښایاست $\frac{1}{2}$
رنگ شوی برخه ۴ مساوي برخو $\frac{1}{4}$	۱ برخه رنگ شوی ۳ مساوي برخو $\frac{1}{3}$	۱ برخه رنگ شوی ۲ مساوي برخو $\frac{1}{2}$

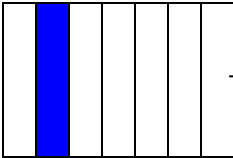
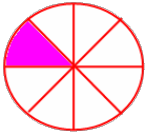
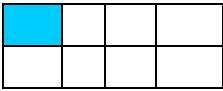
مشق اوترمين: لاندې جدول بشپړ کړئ، د حل شوي مثال څخه کار واخلي.

د کسر رنگ شوې برخې وليکئ	رسم	مساوي برخې
$\frac{1}{4}$ ۱- د مساوي برخو څخه يوه يوه برخه رنگ شوې ده يا د شکل څلورمه برخه رنگ شوې ده.		۴
$\frac{\quad}{\quad}$ ۲-		
$\frac{\quad}{\quad}$ ۳-		

په لاندې شکلونو کې د رنگ شوو برخو اړوند کسر وليکئ.

 $\frac{\quad}{\quad}$	 $\frac{\quad}{\quad}$	$\frac{\quad}{\quad}$ ۴-
 $\frac{\quad}{\quad}$	 $\frac{\quad}{\quad}$	$\frac{\quad}{\quad}$ ۵-

کورنۍ دنده:

 $\frac{\quad}{\quad}$	 $\frac{\quad}{\quad}$	 $\frac{\quad}{\quad}$
---	---	---

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library